

Pakeitimas 232**Anna Cavazzini**

Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komiteto vardu

Pranešimas**Kateřina Konečná**

Vartojimo kreditai

(COM(2021)0347 – C9-0244/2021 – 2021/0171(COD))

A9-0212/2022**Pasiūlymas dėl direktyvos**

–

EUROPOS PARLAMENTO PAKEITIMAI*

Komisijos pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS
DIREKTYVA (ES) 2023/...

... m. ... d.

dėl vartojimo kredito sutarčių, kuria panaikinama Direktyva 2008/48/EB

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo ir ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,laikydami įprastos teisėkūros procedūros²,

* Pakeitimai: naujas ar pakeistas tekstas žymimas pusjuodžiu kursyvu, o išbrauktas tekstas nurodomas simboliu ■ .

¹ OL C 105, 2022 3 4, p. 92.

² ... Europos Parlamento pozicija [(OL ...)/(dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje)] ir ... Tarybos sprendimas.

kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/48/EB³ nustatomos Sąjungos lygmens taisyklės, susijusios su vartojimo kredito sutartimis ■ ;
- (2) 2014 m. Komisija pateikė Direktyvos 2008/48/EB įgyvendinimo ataskaitą. 2020 m. Komisija pateikė antrąją tos direktyvos įgyvendinimo ataskaitą ir Komisijos tarnybų darbinį dokumentą su tos direktyvos reglamentavimo kokybės ir veiksmingumo vertinimo, apėmusio plačias konsultacijas su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, rezultatais;
- (3) tos ataskaitos ir konsultacijos atskleidė, kad Direktyva 2008/48/EB yra iš dalies veiksminga užtikrinant aukštus vartotojų apsaugos standartus ir skatinant vidaus rinkos kredito srityje kūrimą ir kad tokie tikslai tebėra aktualūs. Priežastys, paaiškinančios, kodėl ta direktyva yra veiksminga tik iš dalies, kyla tiek dėl pačios direktyvos, pavyzdžiui, dėl netikslių suformuluotų tam tikrų straipsnių, tiek dėl išorės veiksnių, pavyzdžiui, dėl pokyčių, susijusių su skaitmenizacija, praktiniu direktyvos taikymu ir vykdymo užtikrinimu valstybėse narėse, ir dėl to, kad tam tikri vartojimo kredito rinkos aspektai nepatenka į tos direktyvos taikymo sritį;

³ 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinanti Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008 5 22, p. 66).

- (4) skaitmenizacija prisidėjo prie rinkos pokyčių, kurie nebuvo numatyti tuo metu, kai Direktyva 2008/48/EB buvo priimta. Nuo tos direktyvos priėmimo fiksuojama sparti technologinė plėtra iš tikrųjų smarkiai pakeitė vartojimo kredito rinką tiek pasiūlos, tiek paklausos atžvilgiu, pvz., atsirado naujų produktų ir pakito vartotojų elgesys bei prioritetai;
- (5) netiksliai suformuluotos konkrečios Direktyvos 2008/48/EB nuostatos, pagal kurias valstybėms narėms leidžiama priimti skirtingas nei numatytosios direktyvoje ir jas viršijančias nuostatas, lėmė tai, kad Sąjungoje reglamentavimo sistema kai kuriais vartojimo kredito sutarčių aspektais yra susiskaidžiusi;
- (6) dėl *de facto* ir *de jure* padėties, susidariusios dėl šių nacionalinių skirtumų, Sąjungoje tam tikrais atvejais iškreipiama kreditorių konkurencija ir sudaromos vidaus rinkos kliūtys. Esant tokiai padėčiai, ribojama vartotojų galimybė pasinaudoti vis daugėjančiais pasiūlymais gauti tarpvalstybinį kreditą, kurių dėl skaitmenizacijos turėtų atsirasti dar daugiau. Tie iškraipymai ir apribojimai savo ruožtu gali turėti padarinių, susijusių su sumažėjusia prekių ir paslaugų paklausa. Tokia padėtis taip pat lemia tai, kad vartotojų apsaugos lygis visos Sąjungos mastu yra nepakankamas ir nevienodas;

- (7) pastaraisiais metais vartotojams siūlomo kredito rūšys gerokai pakito ir tapo įvairesnės. Atsirado naujų kredito priemonių, visų pirma internetinėje aplinkoje, ir jų naudojimo mastas toliau auga. Dėl to atsirado teisinis netikrumas dėl Direktyvos 2008/48/EB taikymo tokiems naujiems produktams;
- (8) šia direktyva papildomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/65/EB⁴ nustatytos taisyklės. Siekiant užtikrinti teisinį tikrumą, reikėtų paaiškinti, kad šios direktyvos ir minėtos direktyvos nuostatų kolizijos atveju turėtų būti taikomos šios direktyvos nuostatos kaip *lex specialis*;
- (9) pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 26 straipsnį vidaus rinką sudaro erdvė, kurioje užtikrinamas laisvas prekių, asmenų ir paslaugų judėjimas. Sukūrus skaidresnę ir veiksmingesnę vartojimo kreditui taikomą teisinę sistemą turėtų padidėti vartotojų pasitikėjimas *bei apsauga ir* turėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos plėtoti tarpvalstybinę veiklą;

⁴ 2002 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/65/EB dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 90/619/EEB ir Direktyvas 97/7/EB ir 98/27/EB (OL L 271, 2002 10 9, p. 16).

- (10) siekiant pagerinti vidaus rinkos vartojimo kredito srityje veikimą, būtina numatyti suderintą Sąjungos sistemą keliose pagrindinėse srityse. Atsižvelgiant į nuolat besiplečiančią vartojimo kredito rinką, ypač internetinėje aplinkoje, ir didėjantį Sąjungos piliečių judumą, į ateitį nukreipti Sąjungos teisės aktai, kuriuos galima pritaikyti prie būsimų kredito formų ir kurie suteikia valstybėms narėms tinkamo lygio įgyvendinimo lankstumą, padės sukurti vienodas veiklos sąlygas įmonėms;
- (11) SESV 169 straipsnio 1 dalyje ir 169 straipsnio 2 dalies a punkte nustatyta, kad Sąjunga turi padėti užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą pagal SESV 114 straipsnį priimtomis priemonėmis. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 38 straipsniu numatyta, kad Sąjungos politika turi užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį;
- (12) svarbu, kad vartotojai galėtų naudotis aukšto lygio apsauga. Taigi turėtų būti įmanoma, kad laisvas kredito pasiūlymų judėjimas vyktų optimaliomis sąlygomis ir tiems, kurie siūlo kreditus, ir tiems, kurie nori juos gauti, deramai atsižvelgiant į konkrečią padėtį atskirose valstybėse narėse;

- (13) būtinas visiškas suderinimas, siekiant užtikrinti, kad visi Sąjungos vartotojai naudotųsi aukštu ir vienodu jų interesų apsaugos lygiu, ir siekiant sukurti tinkamai veikiančią vidaus rinką. Todėl valstybėms narėms neturėtų būti leidžiama palikti galioti arba priimti kitokias, nei nustatyta šioje direktyvoje, nacionalines nuostatas, jei šioje direktyvoje nenumatyta kitaip. Vis dėlto toks apribojimas turėtų būti taikomas tik pagal šią direktyvą suderintoms nuostatoms. Kai tokių suderintų nuostatų nėra, valstybės narėms turėtų būti leidžiama palikti galioti arba priimti nacionalinės teisės aktus. Todėl valstybės narės turėtų turėti galimybę palikti galioti arba priimti nacionalines nuostatas dėl prekės tiekėjo arba paslaugos teikėjo ir kreditoriaus solidariosios atsakomybės. Valstybės narės taip pat turėtų turėti galimybę palikti galioti arba priimti nacionalines nuostatas dėl prekių pardavimo arba paslaugų teikimo sutarties nutraukimo, kai vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti kredito sutarties. Tuo atžvilgiu valstybėms narėms turėtų būti leista neterminuotų kredito sutarčių atveju nustatyti minimalų laikotarpį, prasidedantį nuo to momento, kai kreditorius paprašo grąžinti kreditą, ir pasibaigiantį tą dieną, kai kreditas turi būti grąžintas;

(14) derinimo aprėptį apsprendžia šioje direktyvoje išdėstytos terminų apibrėžtys. Todėl valstybių narių pareiga perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę turėtų būti apribota jos taikymo sritimi, nustatyta tose terminų apibrėžtyse. Tačiau ši direktyva neturėtų daryti poveikio tam, kad valstybės narės pagal Sąjungos teisę taikytų šios direktyvos nuostatas srityse, kurios nepatenka į jos taikymo sritį. Tokiu būdu valstybė narė galėtų palikti galioti arba priimti šią direktyvą arba tam tikras jos nuostatas atitinkančius nacionalinės teisės aktus dėl kredito sutarčių, nepatenkančių į šios direktyvos taikymo sritį, pavyzdžiui, dėl kredito sutarčių, kurias sudarius iš vartotojo reikalaujama, kad jis kaip užstatą kreditoriui paliktų kokį nors daiktą, o vartotojo įsipareigojimas yra griežtai apribojamas tuo įkeistu daiktu, ***arba dėl kredito sutarčių, kai bendra kredito suma yra didesnė kaip 100 000 EUR***. Be to, valstybės narės galėtų taikyti šią direktyvą ir susietajam kreditui, nepatenkančiam į šioje direktyvoje išdėstytą susietojo kredito sutarties apibrėžtį. Taigi šios direktyvos nuostatos dėl susietojo kredito sutarčių galėtų būti taikomos kredito sutartims, kurios skirtos tik prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutarčiai iš dalies finansuoti;

(15) kai kurios valstybės narės Direktyvą 2008/48/EB taiko srityse, kurios nepatenka į jos taikymo sritį, siekdamos padidinti vartotojų apsaugos lygį, ***o kitos valstybės narės turi kitokias nacionalines taisykles, kuriomis reglamentuojamos tos sritys, atsižvelgiant į rinkos ypatumus, todėl išliko tam tikrų skirtumų*** tarp atskirų valstybių narių teisės, ***susijusių su tų rūšių kreditais***. Iš tiesų kai kurios iš kredito sutarčių, nepatenkančių į Direktyvos 2008/48/EB taikymo sritį, įskaitant trumpalaikes brangiai kainuojančias kredito sutartis, kurių suma paprastai yra mažesnė nei toje direktyvoje nurodyta mažiausia 200 EUR riba, gali būti nuostolingos vartotojams. Tame kontekste, siekiant užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą ir sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybinei vartojimo kredito rinkai, ši direktyva turėtų apimti kai kurias sutartis, kurioms Direktyva 2008/48/EB nebuvo taikoma, pavyzdžiui, vartojimo kredito sutartis, kurių bendra kredito suma mažesnė nei 200 EUR. Ši direktyva taip pat turėtų būti taikoma kitiems produktams, kurie gali būti nuostolingi dėl su jais susijusių didelių išlaidų ar mokesčių, mokėtinų praleistų mokėjimų atveju, kad būtų užtikrintas didesnis skaidrumas ir geresnė vartotojų apsauga, lemianti didesnį vartotojų pasitikėjimą. Taigi už šios direktyvos taikymo srities ribų neturėtų likti ***nuomos ar išperkamosios nuomos sutartys su pasirinkimo galimybe pirkti***, kredito sutartys su sąskaitos kreditavimo galimybe, pagal kurias kreditas turi būti gražintas per vieną mėnesį, kredito sutartys, kai už kreditą nemokamos palūkanos ir kiti mokesčiai ■ , ir kredito sutartys, pagal kurių sąlygas reikalaujama, kad kreditas būtų gražintas per tris mėnesius, ir mokami tik nedideli mokesčiai. ***Tačiau kalbant apie kai kurias iš tų kredito sutarčių, kurios buvo neįtrauktos į Direktyvos 2008/48/EB taikymo sritį ir kurioms turėtų būti taikoma ši direktyva, t. y. kredito sutartis, kurių bendra kredito suma mažesnė nei 200 EUR, kreditą, teikiamą be palūkanų ir be jokių kitų mokesčių ir tik su nedideliais mokesčiais, kuriuos vartotojas turi mokėti už pavėluotus mokėjimus, ir kreditą, kuris turi būti gražintas per tris mėnesius taikant tik nereikšmingus mokesčius, valstybės narės turėtų turėti galimybę netaikyti apibrėžto ir riboto skaičiaus šios direktyvos nuostatų, susijusių su reklama, ikisutartine informacija ir informacija apie sutartį, kad būtų išvengta nereikalingos naštos kreditoriams, atsižvelgiant į rinkos ypatumus ir konkrečias tų kredito sutarčių savybes, pavyzdžiui, trumpesnę jų trukmę, kartu užtikrinant aukštesnio lygio vartotojų apsaugą;***

(16) *schemos „pirk dabar, mokėk vėliau“, pagal kurias kreditorius suteikia vartotojui kreditą išimtinai tiekėjo tiekiamoms prekėms ar tiekėjo teikiamoms paslaugoms pirkti ir kurios yra nauja skaitmeninė finansinė priemonė, leidžianti vartotojams vykdyti pirkimus ir už juos sumokėti per tam tikrą laiką, dažnai yra teikiamos be palūkanų ir jokių kitų mokesčių, todėl turėtų būti įtrauktos į šios direktyvos taikymo sritį;*

(17) *ši direktyva neturėtų būti taikoma tam tikriems atidėtiesiems mokėjimams, kurių atveju prekių tiekėjas ar paslaugų teikėjas suteikia vartotojui laiko sumokėti už prekę ar paslaugą be palūkanų ir jokių kitų mokesčių, išskyrus nedidelius mokesčius už pavėluotus mokėjimus pagal nacionalinę teisę, su sąlyga, kad nėra trečiosios šalies, tokios kaip schemose „pirk dabar, mokėk vėliau“, kuri siūlytų kreditą prekei ar paslaugai, ir kad visas mokėjimas turi būti atliktas per ribotą 50 dienų laikotarpį nuo prekės pristatymo ar paslaugos suteikimo. Iš tiesų tokie atidėtieji mokėjimai yra verslo praktika, įprastai naudojama tam, kad vartotojai galėtų sumokėti tik po to, kai gavo prekes ar paslaugas – vartotojams ji naudinga, pavyzdžiui, atidėto medicininių sąskaitų apmokėjimo atveju, kai ligoninės suteikia vartotojams laiko apmokėti medicinines išlaidas. Tam tikrų stambių internetinių prekių tiekėjų ar paslaugų teikėjų, turinčių prieigą prie didelės klientų bazės, atžvilgiu ta išimtis turėtų būti apribota ir taikoma tik atvejais, kai jokia trečioji šalis nesiūlo ir neperka kredito ir kai mokėjimas turi būti visiškai atliktas per 14 dienų nuo prekių pristatymo ar paslaugų suteikimo, netaikant palūkanų ir jokių kitų mokesčių ir tik su nedideliais mokesčiais, nustatytais pagal nacionalinę teisę, kuriuos vartotojas turi mokėti už pavėluotus mokėjimus. Priešingu atveju tokie stambūs internetiniai tiekėjai (paslaugų teikėjai), atsižvelgiant į jų finansinius pajėgumus ir gebėjimą skatinti vartotojų impulsyvų pirkimą ir galimai perdėtą vartojimą, galėtų labai plačiai siūlyti atidėtą mokėjimą be jokių vartotojų apsaugos priemonių ir susilpninti sąžiningą konkurenciją su kitais prekių tiekėjais ar paslaugų teikėjais. Toks apribojimas visada leistų vartotojams patogiu būdu atlikti mokėjimus per dvi savaites, kartu užtikrinant, kad tuo atveju, jei stambūs internetiniai prekių tiekėjai ar paslaugų teikėjai norėtų suteikti kreditą dideliu mastu per ilgesnį laikotarpį, jiems būtų taikoma ši direktyva;*

- (18) *kaip aprašyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/751⁵ 17 konstatuojamojoje dalyje, atidėto nurašymo kortelės yra rinkoje paprastai prieinamos kredito kortelės, kurių atveju nuo kortelės turėtojo sąskaitos iš anksto sutartą konkrečią dieną, paprastai kartą per mėnesį, nurašoma visa operacijų suma, netaikant palūkanų. Valstybės narės turėtų turėti galimybę netaikyti šios direktyvos tam tikroms kredito sutartims, pagal kurias teikiamos debeto kortelės su atidėtojo lėšų nurašymo funkcija, nes tokios kredito sutartys gali padėti namų ūkiams geriau pritaikyti savo biudžetą prie mėnesinių pajamų, kai kreditas turi būti grąžintas per 40 dienų, be palūkanų ir netaikant jokių kitų mokesčių ir tik su nedideliais mokesčiais, susijusiais su mokėjimo paslaugos teikimu, ir jį teikia kredito įstaiga arba mokėjimo įstaiga. Ta išimtis turėtų nedaryti poveikio atitinkamų nuostatų dėl sąskaitos kreditavimo ar jos likučio viršijimo taikymui – jos turėtų būti taikomos tuo atveju, jei grąžinama suma viršija teigiamą einamosios sąskaitos likutį;*
- (19) *nuomos ir išperkamosios nuomos sutartys, kai nei pačioje sutartyje, nei atskiroje sutartyje, pvz., tokiose kaip grynai nuomos sutartys, nenustatyta vartotojo pareiga arba pasirinkimo galimybė pirkti sutarties objektą, neturėtų būti įtrauktos į šios direktyvos taikymo sritį, atsižvelgiant į tai, kad jos neapima jokio galimo nuosavybės perdavimo sutarties pabaigoje;*

⁵ 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/751 dėl tarpbankinių mokesčių už kortele grindžiamas mokėjimo operacijas (OL L 123, 2015 5 19, p. 1).

- (20) *be to, į šios direktyvos taikymo sritį turėtų būti įtrauktos visos iki 100 000 EUR vertės kredito sutartys. Viršutinė kredito sutarčių riba pagal šią direktyvą turėtų būti didesnė nei nustatyta Direktyvoje 2008/48/EB, kad būtų atsizvelgta į indeksavimą dėl infliacijos nuo 2008 m. ir ateinančiais metais;*
- (21) *kredito sutarčių, kuriose numatyti kreditoriaus ir vartotojo susitarimai dėl mokėjimo atidėjimo arba grąžinimo būdų, atveju, jei vartotojas jau nevykdo įsipareigojimų arba tikėtina, kad jis neįvykdys įsipareigojimų pagal pradinę kredito sutartį, kai tokie susitarimai gali užkirsti kelią teismo procesui dėl įsipareigojimų neįvykdymo ir jų sąlygos nėra mažiau palankios nei nustatytosios pradinėje kredito sutartyje, valstybės narės turėtų galėti nuspręsti taikyti tik ribotą skaičių šios direktyvos nuostatų, inter alia, atleidžiančių kreditorius nuo pareigos atlikti kreditingumo vertinimą. Tai neturi užkirsti kelio mokėjimo sunkumų patiriantiems vartotojams gauti naują kredito sutartį, kuri jiems padėtų lengviau grąžinti pradinį kreditą. Kad yra tikėtina, jog vartotojai gali neįvykdyti savo įsipareigojimų, būtų laikoma, pavyzdžiai, tais atvejais, kai jie neteko darbo;*

(22) *nuo 2008 m. kaip vartotojų finansavimo, paprastai skirto nedidelėms išlaidoms ar investicijoms, forma išsivystė sutelktinis finansavimas.* Sutelktinio kreditinio finansavimo paslaugų teikėjas administruoja viešą skaitmeninę platformą, kad potencialiems skolintojams, *veikiantiems pagal savo užsiėmimą, verslą ar profesiją arba ne*, parinktų arba sudarytų palankesnes sąlygas jiems pasirinkti vartotojus, ieškančius finansavimo. Toks finansavimas galėtų būti teikiamas kaip vartojimo kreditas. Kai sutelktinio kreditinio finansavimo paslaugų teikėjai tiesiogiai teikia kreditą vartotojams, jiems turėtų būti taikomos šios direktyvos nuostatos dėl kreditorių. Kai sutelktinio kreditinio finansavimo paslaugų teikėjai sudaro palankesnes sąlygas tam, kad kreditoriai, veikiantys pagal savo užsiėmimą, verslą ar profesiją, teiktų kreditą vartotojams, tiems kreditoriams turėtų būti taikomos šioje direktyvoje nustatytos kreditorių pareigos. Tokiu atveju sutelktinio kreditinio finansavimo paslaugų teikėjai atlieka kredito tarpininkų funkcijas, todėl jiems turėtų būti taikomos šioje direktyvoje nustatytos kredito tarpininkų pareigos;

█

(23) konkrečių kredito sutarčių rūšių, kurioms taikomos tik kai kurios šios direktyvos nuostatos, atveju valstybėms narėms ir toliau turėtų būti leidžiama pačioms savo nacionalinės teisės aktais reglamentuoti tokių rūšių kredito sutartis kitų aspektų, kurie šia direktyva nėra suderinti, atžvilgiu;

- (24) tęstinio tos pačios rūšies paslaugų teikimo arba prekių tiekimo sutartys, kai vartotojas už jas moka dalimis jų teikimo ar tiekimo metu, atitinkamų susitariančiųjų šalių interesų ir sandorių struktūros bei vykdymo požiūriu gali labai skirtis nuo kredito sutarčių, kurioms taikoma ši direktyva. Todėl šios direktyvos tikslais tokios sutartys neturėtų būti laikomos kredito sutartimis. Tokios sutartys apima, pavyzdžiui, draudimo sutartis, pagal kurias už draudimą kas mėnesį mokama dalimis;
- (25) kredito sutartys, pagal kurias skiriamas **nekilnojamuoju turtu** užtikrintas kreditas, ir kredito sutartys, kurių tikslas – finansuoti nuosavybės teisių į žemę arba esamus ar planuojamus statyti pastatus, **įskaitant užsiėmimui, verslui ar profesijai naudojamą patalpą**, įgijimą ar išlaikymą, neturėtų būti įtrauktos į šios direktyvos taikymo sritį, nes tokios sutartys reglamentuojamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/17/ES⁶. Tačiau ■ ši direktyva turėtų būti taikoma kreditams, kurių paskirtis yra gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto renovavimas, ■ kai bendra suma viršija 100 000 EUR, **ir kurie nėra užtikrinti** hipoteka arba kita panašia valstybėje narėje įprastai naudojama garantija dėl **nekilnojamojo turto arba užtikrinti su nekilnojamuoju turtu susijusia teise**;

⁶ 2014 m. vasario 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/17/ES dėl vartojimo kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2008/48/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 (OL L 60, 2014 2 28, p. 34).

- (26) ši direktyva turėtų būti taikoma neatsižvelgiant į tai, ar kreditorius yra juridinis, ar fizinis asmuo. Tačiau ši direktyva neturėtų turėti įtakos valstybių narių teisei nustatyti apribojimą, pagal kurį kreditus vartotojams gali teikti tik juridiniai asmenys arba tam tikri juridiniai asmenys;
- (27) kai kurios šios direktyvos nuostatos turėtų būti taikomos kredito tarpininkams, kurie yra fiziniai ir juridiniai asmenys ir kurių užsiėmimas, verslas arba profesija yra vartotojams už **atlygį** pateikti arba siūlyti kredito sutartis, padėti vartotojams atliekant kredito sutarčių parengiamąjį darbą arba kreditoriaus vardu sudaryti kredito sutartis su vartotojais;
- (28) informacija vartotojams, pavyzdžiui, **tinkami paaiškinimai**, ikisutartinė informacija, **bendro pobūdžio informacija ir informacija apie patikrinimą duomenų bazėse**, turėtų būti teikiama nemokamai. **Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas neįgaliųjų poreikiams**;
- (29) šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų visų pirma Chartijoje. Visų pirma šioje direktyvoje visapusiškai gerbiamos teisės į asmens duomenų apsaugą, nuosavybę, nediskriminavimą, šeimos ir profesinio gyvenimo apsaugą ir vartotojų apsaugą pagal Chartiją;

- (30) *šia direktyva neturėtų būti daromas poveikis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (ES) 2016/679⁷, kuris taikomas bet kokiam kreditorių ir kredito tarpininkų atliekamam asmens duomenų tvarkymui, patenkančiam į šios direktyvos taikymo sritį, visų pirma poveikis to reglamento 5 straipsnyje nustatytiems asmens duomenų tvarkymo principams, įskaitant duomenų kiekio mažinimo, tikslumo ir tikslo apribojimo principus;*
- (31) vartotojai, kurie teisėtai gyvena Sąjungoje, neturėtų būti diskriminuojami dėl jų pilietybės arba gyvenamosios vietos ar dėl bet kurios kitos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje nurodytos priežasties, kai jie teikia paraišką dėl kredito sutarties sudarymo, ją sudaro arba yra sudarę Sąjungoje. ***Tuo nedaromas poveikis galimybei siūlyti skirtingas kredito suteikimo sąlygas, jei tos skirtingos sąlygos yra tinkamai pagrįstos objektyviais kriterijais. Be to, tai neturėtų būti suprantama kaip kreditorių arba kredito tarpininkų pareigos teikti paslaugas srityse, kuriose jie nevykdo verslo, sukūrimas;***

⁷ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

- (32) vartotojai turėtų būti apsaugoti nuo nesąžiningos arba klaidinančios veiklos, ypač informacijos, kurią teikia kreditorius *arba* kredito *tarpininkas*, atžvilgiu, vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB⁸. Ta direktyva ir toliau yra taikoma kredito sutartims ■ ir veikia kaip apsaugos priemonė, kuria užtikrinama, kad visuose sektoriuose galėtų būti išlaikyta vienodai aukšto lygio vartotojų apsauga nuo nesąžiningos komercinės veiklos, be kita ko, papildant kitus ES teisės aktus;

■

⁸ 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 („Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva“) (OL L 149, 2005 6 11, p. 22).

(33) turėtų būti numatytos konkrečios nuostatos dėl kredito sutarčių reklamos ■ ir dėl tam tikrų tipinės informacijos, kuri turėtų būti pateikiama vartotojams visų pirma tam, kad jie galėtų palyginti skirtingus pasiūlymus, punktų. Tokia tipinė informacija turėtų būti nurodyta aiškiai, glaustai ir gerai matomai, pateikiant tipinį pavyzdį. ***Bendra kredito suma ir grąžinimo trukmė, kurią kreditorius pasirenka tokiam tipiniam pavyzdžiui, turėtų kuo labiau atitikti kreditoriaus reklamuojamos kredito sutarties ypatybes.*** Tipinė informacija turėtų būti nurodyta priekyje pastebimai ir aiškiai ir pateikta dėmesį patraukiančiu formatu. Ji turėtų būti aiškiai įskaitoma ir pritaikyta taip, kad būtų atsižvelgta į tam tikrų priemonių, pvz., mobiliųjų telefonų ekranų, techninius apribojimus. ***Skaitmeniniuose kanaluose dalis tipiniame pavyzdyje pateiktos standartinės informacijos galėtų būti pateikiama naudojantis spustelėjimo, slinkimo arba braukimo funkcijomis. Tačiau prieš gaunant kredito pasiūlymus vartotojams turėtų būti pateikta visa tipinė informacija, įtraukta į kredito sutarčių reklamą, net ir naudojimosi spustelėjimo, slinkimo arba braukimo funkcijomis atveju. Tipinė informacija taip pat turėtų būti aiškiai atskirta nuo bet kokios papildomos informacijos, susijusios su kredito sutartimi.*** Laikinos skatinamosios sąlygos, pavyzdžiui, „susidomėjimą sukianti“ procentinė norma, kai numatyta pirmaisiais kredito sutarties galiojimo ■ mėnesiais taikoma žemesnė kredito palūkanų norma, turėtų būti aiškiai nurodytos kaip tokios. Vartotojai turėtų galėti iš karto matyti visą svarbiausią informaciją, net kai ją skaito mobiliojo telefono ekrane.

Vartotojui taip pat turėtų būti nurodytas kreditoriaus ir, kai taikytina, kredito tarpininko telefono numeris ir e. pašto adresas, kad vartotojas su kreditoriumi **arba** kredito **tarpininku** galėtų greitai ir veiksmingai susisiekti. Tais atvejais, kai nėra įmanoma nurodyti bendros kredito sumos kaip visos leidžiamos panaudoti sumos, ypač kai kredito sutartyje numatyta vartotojo teisė laisvai naudotis lėšomis su tam tikrais sumos apribojimais, turėtų būti nurodyta didžiausia suma. Didžiausia suma turėtų nurodyti, kokia yra viršutinė kredito, kuris gali būti suteiktas vartotojui, riba. Konkrečiais ir pagrįstais atvejais, siekiant užtikrinti, kad vartotojas geriau suprastų kredito sutarčių **█** reklamoje pateikiamą informaciją, kai naudojama priemonė apskritai nesuteikia galimybės **ta informaciją parodyti vizualiai**, pvz., reklamos per radiją atveju, pateikiamos informacijos kiekis **turėtų** būti sumažintas. Be to, valstybėms narėms ir toliau turėtų būti leidžiama savo nacionalinės teisės aktuose reglamentuoti informacijos reikalavimus, taikomus kredito sutarčių reklamai, **kurioje nepateikiama informacija apie kredito kainą. Siekiant sumažinti netinkamo kredito pardavimo vartotojams, kurie negali jo įpirkti, atvejų skaičių ir skatinti tvarų skolinimą, kredito sutarčių reklamoje visais atvejais turėtų būti aiškiai ir gerai matomai įspėjama, kad vartotojai žinotų, jog skolintis pinigus kainuoja pinigus. Siekiant užtikrinti aukštesnį vartotojų apsaugos lygį, reikėtų uždrausti tam tikrą reklamą, pvz., skatinančią vartotojus stengtis gauti kreditą, kai teigiama, kad kreditas pagerins jų finansinę padėtį, arba nurodoma, kad duomenų bazėse registruotas kreditas turi mažai įtakos paraiškos gauti kreditą vertinimui arba jos visai neturi. Valstybėms narėms taip pat turėtų būti leidžiama uždrausti reklamą, kuri, jų nuomone, kelia riziką vartotojams, pavyzdžiui, reklamą, kurioje pabrėžiama, kaip lengvai arba greitai galima gauti kreditą;**

- (34) *patvarioji laikmena, įskaitant popierines ir sąveikiąsias, nešiojamąsias ir mašininio skaitymo skaitmenines dokumentų versijas, turėtų sudaryti sąlygas asmeniškai pateikti informaciją vartotojui, ji turėtų suteikti vartotojui galimybę saugoti informaciją taip, kad ji būtų prieinama ateityje, ir informacijos tikslais tinkamą laikotarpį, ji turėtų sudaryti sąlygas saugomą informaciją atgaminti nepakitusių ir turėtų užtikrinti informacijos skaitomumą, kad informaciją būtų galima perskaityti ir ja būtų galima remtis. Vartotojams turėtų būti suteikta galimybė pasirinkti, kokios rūšies patvarioje laikmenoje gauti informaciją prieš sutarties sudarymą ir sudarius sutartį ir kurioje pranešti apie sutarties atsisakymą. Tačiau vartotojai neturėtų turėti galimybės pranešti apie sutarties atsisakymą ir reikalauti, kad kreditoriai pateiktų informaciją tokių rūšių patvariosiose laikmenose, kurios įprastai nėra naudojamos;*
- (35) reklamoje paprastai daugiausia dėmesio skiriama vienam ar keliems konkrečioms produktams, tačiau vartotojai turėtų galėti priimti sprendimus žinodami visą siūlomų kredito produktų asortimentą. Tuo atžvilgiu svarbus vaidmuo tenka bendro pobūdžio informacijai, kurioje vartotojui paaiškinama apie įvairiausių turimus produktus ir paslaugas ir jų pagrindines ypatybes. Todėl vartotojai turėtų bet kada turėti galimybę susipažinti su bendro pobūdžio informacija apie turimus kredito produktus. Tai neturėtų daryti poveikio pareigai teikti vartotojams asmeniškai pritaikytą ikisutartinę informaciją;

- (36) kad vartotojai galėtų priimti sprendimus žinodami visus faktus, vartotojai turėtų ***pakankamai iš anksto iki kredito sutarties sudarymo, o ne jos sudarymo metu***, gauti tinkamą ***ikisutartinę*** informaciją, įskaitant informaciją apie kredito sąlygas ir kainą bei savo įsipareigojimus ir tinkamus jų paaiškinimus, kad galėtų neskubėdami ir patogiai ją atidžiai apsvarstyti. ***Taip siekiama užtikrinti, kad vartotojai turėtų pakankamai laiko perskaityti ir suprasti ikisutartinę informaciją, palyginti pasiūlymus ir priimti informacija pagrįstą sprendimą.*** Toks reikalavimas neturėtų daryti poveikio Tarybos direktyvai 93/13/EEB⁹;
- (37) ikisutartinė informacija turėtų būti pateikta naudojant „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą, nustatytą šios direktyvos I priede. Siekiant padėti vartotojams suprasti ir palyginti ***įvairius*** pasiūlymus, tos formos ***pirmajame puslapyje gerai matomai*** turėtų būti pateikti pagrindiniai kredito elementai, kad vartotojai iš karto – net mobiliojo telefono ekrane – galėtų matyti visą svarbiausią informaciją. ***Jei visų pagrindinių elementų neįmanoma gerai matomai pateikti viename puslapyje, jie turėtų būti pateikiami „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos pirmoje dalyje ne daugiau kaip dviejuose puslapiuose. Toje formoje pateikiama informacija turėtų būti aiški, aiškiai įskaitoma ir pritaikyta prie tam tikrų priemonių, pvz., mobiliųjų telefonų ekranų, techninių apribojimų. Ji turėtų būti tiksliai ir tinkamai rodoma įvairiais kanalais, siekiant užtikrinti, kad kiekvienas vartotojas galėtų vienodomis sąlygomis su ja susipažinti, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/882¹⁰;***

⁹ 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993 4 21, p. 29).

¹⁰ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (OL L 151, 2019 6 7, p. 70).

- (38) siekiant užtikrinti kuo didesnę pasiūlymų skaidrumą ir palyginamumą, ikisutartinė informacija turėtų visų pirma apimti kreditui taikomą visoje Sąjungoje tokiu pačiu būdu nustatomą bendros kredito kainos metinę normą. Kadangi bendros kredito kainos metinė norma šiame etape gali būti nurodyta tik kaip pavyzdys, toks pavyzdys turėtų būti tipinis pavyzdys. Todėl jis turėtų atitikti, pavyzdžiui, pagal atitinkamos rūšies kredito sutartis suteikiamų kreditų vidutinę trukmę ir bendrą sumą bei, jei taikytina, įsigyjamas prekes. Parenkant tipinį pavyzdį, taip pat turėtų būti atsižvelgiama į tam tikrų rūšių kredito sutarčių dažnumą konkrečioje rinkoje. Nustatydami kredito palūkanų normą, įmokų mokėjimo periodiškumą ir palūkanų kapitalizavimą, kreditoriai turėtų naudoti savo įprastus apskaičiavimo metodus, taikomus atitinkamam vartojimo kreditui. Tuo atveju, kai ikisutartinė informacija pateikiama likus mažiau nei vienai dienai iki vartotojui taps privaloma bet kokia kredito sutartis ar pasiūlymas, kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas *laikotarpio nuo vienos iki septynių dienų* po sutarties sudarymo, arba, kai taikoma, po vartotojo saistančio kredito pasiūlymo pateikimo turėtų priminti vartotojams apie galimybę atsisakyti kredito sutarties;
- (39) bendra kredito kaina vartotojui turėtų apimti visas išlaidas, įskaitant palūkanas, komisinius, mokesčius, mokesčius už kredito tarpininkų paslaugas ir bet kuriuos kitus su kredito sutartimi susijusius mokesčius, kuriuos turi sumokėti vartotojas, išskyrus mokesčius notarui. Kreditorių faktinės žinios apie išlaidas turėtų būti įvertinamos objektyviai, atsižvelgiant į šioje direktyvoje nustatytus profesionalumo reikalavimus;

- (40) kredito sutartys ■ , pagal kurias kredito palūkanų norma periodiškai tikslinama atsižvelgiant į kredito sutartyje ■ nurodytos pagrindinės palūkanų normos pokyčius, neturėtų būti laikomos kredito sutartimis ■ su fiksuotąja kredito palūkanų norma;
- (41) valstybėms narėms turėtų būti leidžiama palikti galioti arba priimti nacionalines nuostatas, kuriomis kreditoriui ■ draudžiama reikalauti iš vartotojo dėl kredito sutarties ■ atidaryti banko sąskaitą arba sudaryti sutartį dėl kitos papildomos paslaugos, arba sumokėti su tokiomis banko sąskaitomis arba kitomis papildomomis paslaugomis susijusias išlaidas ar mokesčius. Tose valstybėse narėse, kuriose leidžiama pateikti tokius jungtinius pasiūlymus, prieš sudarant kredito sutartį ■ vartotojai turėtų būti informuojami apie visas papildomas paslaugas, kurios yra privalomos kreditui apskritai gauti arba jam gauti pagal skelbiamas sąlygas. Dėl tų papildomų paslaugų patirtinos išlaidos, visų pirma draudimo įmokos, turėtų būti įtrauktos į bendrą kredito kainą. Kitu atveju, jei tokių išlaidų sumos negalima iš anksto nustatyti, vartotojai apie tokių išlaidų buvimą turėtų gauti pakankamą informaciją prieš sudarant sutartį. Turėtų būti laikoma, kad kreditoriai ■ žino, kokios yra papildomų paslaugų, kurias jie patys arba trečiosios šalies vardu siūlo vartotojams, išlaidos, išskyrus atvejus, kai jų kaina priklauso nuo vartotojų konkrečių savybių ar jų padėties;

- (42) tačiau tam tikrų rūšių kredito sutarčių atveju, atsižvelgiant į ypatingą tokių rūšių kredito sutarčių pobūdį, tikslinga apriboti ikisutartinės informacijos reikalavimus, siekiant užtikrinti pakankamą vartotojų apsaugos lygį tuo pat metu nenustatant pernelyg didelės naštos kreditoriams arba, kai taikoma, kredito tarpininkams;
- (43) vartotojams reikėtų suteikti išsamią informaciją prieš jiems sudarant kredito sutartį **■**, neatsižvelgiant į tai, ar parduodant kreditą dalyvauja kredito tarpininkas. Todėl paprastai ikisutartinės informacijos reikalavimai taip pat turėtų būti taikomi kredito tarpininkams. Tačiau kai prekių tiekėjai ar paslaugų teikėjai kaip papildomą funkciją atlieka ir kredito tarpininkų funkciją, nėra tikslinga juos apsinkinti teisine pareiga suteikti informaciją prieš sudarant sutartį pagal šią direktyvą. Gali būti laikoma, kad, pavyzdžiui, prekių tiekėjai ar paslaugų teikėjai atlieka kredito tarpininko funkciją kaip papildomą funkciją, jei jų atliekamos kredito tarpininko funkcijos nėra pagrindinis jų užsiėmimo, verslo arba profesijos tikslas. Tais atvejais vis tiek užtikrinamas pakankamas vartotojų apsaugos lygis, nes kreditoriui turėtų tekti atsakomybė užtikrinti, kad prieš sudarant sutartį vartotojas gautų visą informaciją – iš tarpininko, jei kreditorius ir kredito tarpininkas taip susitaria, ar kitu tinkamu būdu;

- (44) valstybės narės turėtų turėti galimybę reglamentuoti galimai privalomą informacijos, kurią vartotojui prieš sudarant kredito ■ sutartį turi pateikti kreditorius arba, kai taikoma, kredito tarpininkas, pobūdį, taip pat laikotarpį, kurį kreditorius ■ turi būti įpareigotas tos informacijos;
- (45) nepaisant ikisutartinės informacijos, kuri turi būti suteikta, vartotojui vis tiek gali prireikti papildomos pagalbos, kad jis galėtų nuspręsti, kuri kredito sutartis ■ iš siūlomų produktų asortimento geriausiai atitinka jo poreikius ir finansinę padėtį. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad **prieš sudarant kredito sutartį kreditoriai ir, kai taikytina, kredito tarpininkai** teiktų tokią pagalbą, susijusią su kredito produktais, kuriuos jie siūlo vartotojui, vartotojui asmeniškai pritaikytu būdu **nemokamai** paaiškindami svarbią informaciją, įskaitant visų pirma esmines vartotojui siūlomų produktų savybes, kad jis galėtų suprasti, koks gali būti tų produktų poveikis jo ekonominei padėčiai, **įskaitant teisinius ir ekonominius netinkamo sutartinių įsipareigojimų vykdymo padarinius**. Kreditoriai ir, kai taikytina, kredito tarpininkai ■ tokių paaiškinimų teikimo būdą turėtų pritaikyti pagal aplinkybes, kuriomis siūlomas kreditas, ir pagal pagalbos vartotojui poreikį, atsižvelgiant į vartotojo žinias ir patirtį kreditų srityje bei į atskirų kredito produktų pobūdį. Tokie paaiškinimai neturėtų būti asmeninė rekomendacija. **Valstybės narės turėtų turėti galimybę reikalauti, kad kreditoriai ir, kai taikytina, kredito tarpininkai dokumentuotų, kokia forma ir kada tokie paaiškinimai buvo pateikti vartotojui;**

- (46) kaip pabrėžiama 2021 m. balandžio 21 d. paskelbtame Komisijos pasiūlyme dėl reglamento, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (Dirbtinio intelekto aktas), dirbtinio intelekto (DI) sistemos gali būti lengvai naudojamos daugybėje ekonomikos sektorių ir visuomenėje, be kita ko, tarpvalstybiniu mastu, ir gali išplisti visoje Sąjungoje. Šiomis aplinkybėmis kreditoriai ir kredito tarpininkai, ***kai asmeniškai pritaiko*** savo pasiūlymų, teikiamų konkrečioms vartotojams ar konkrečioms vartotojų kategorijoms, kainą taikydami automatizuotą sprendimų priėmimą, ***turėtų aiškiai informuoti*** vartotojus, ***kad*** jiems pateikiama kaina yra asmeniškai pritaikyta naudojantis automatizuotu ***asmens duomenų, įskaitant numanomus duomenis***, tvarkymu, kad priimdami sprendimus dėl pirkimo vartotojai galėtų atsižvelgti į galimą riziką. ***Pagal Reglamento (ES) 2016/679 14 straipsnio 2 dalies f punktą kreditoriai ir kredito tarpininkai taip pat privalo informuoti pasiūlymą gaunančius vartotojus apie duomenų, naudotų pasiūlymui asmeniškai pritaikyti, šaltinius;***

(47) *svarbu užkirsti kelią veiklai, pavyzdžiui, tam tikrų produktų siejimui, dėl kurios vartotojai gali būti įtikinti sudaryti kredito sutartis, kurios nėra jiems naudingos, tačiau neriboti produktų grupavimo, kuris gali būti naudingas vartotojams. Vis dėlto valstybės narės turėtų tęsti mažmeninių finansinių paslaugų rinkų atidžią stebėseną siekdamos užtikrinti, kad grupavimu nebūtų iškraipomos vartotojų pasirinkimo galimybės arba konkurencija.* Paprastai siejimas neturėtų būti leidžiamas, nebent kartu su kredito sutartimi ■ siūlomos finansinės paslaugos arba produkto nebūtų galima pasiūlyti atskirai, nes jie yra visiškai neatsiejama kredito dalis, pavyzdžiui, sąskaitos kreditavimo galimybės atveju. Nors, atsižvelgiant į proporcingumo aspektus, kreditorius ■ turėtų galėti reikalauti, kad vartotojas turėtų atitinkamą draudimo sutartį, kuria būtų užtikrintas kredito gražinimas arba užtikrinama garantijos vertė, vartotojui turėtų būti suteikta galimybė pačiam pasirinkti draudiką. Tuo neturėtų būti pažeidžiamos kreditoriaus ■ nustatytos kredito sąlygos, jei to draudiko draudimo sutartimi suteikiama tokio paties lygio garantija kaip kreditoriaus ■ pateikta arba pasiūlyta draudimo sutartimi. Be to, valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė visiškai arba iš dalies standartizuoti draudimo sutarčių draudimo aprėptį, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos palyginti skirtingus pasiūlymus tiems vartotojams, kurie nori atlikti tokius palyginimus. ***Kad vartotojas turėtų daugiau laiko palyginti draudimo pasiūlymus prieš įsigydamas draudimo liudijimą, valstybės narės turėtų reikalauti, kad vartotojui būtų suteiktos bent trys dienos draudimo pasiūlymams, susijusiems su kredito sutartimi, palyginti (nekeičiant kredito pasiūlymo), o vartotojas būtų informuojamas apie tai. Vartotojai turėtų galėti sudaryti draudimo sutartį nepasibaigus šiam trijų dienų laikotarpiui, jei to aiškiai paprašo;***

- (48) *dėl savo ligos istorijos, daugelis vėžį įveikusių asmenų ilgalaikės remisijos metu dažnai susiduria su nesąžiningu elgesiu, norėdami gauti finansines paslaugas. Jie dažnai turi mokėti pernelyg dideles įmokas, nors nebeserga jau daug metų ar net dešimtmečių. Kad vėžį įveikusiems vartotojams būtų suteiktos vienodos galimybės gauti su kredito sutartimis susijusį draudimą, valstybės narės turėtų reikalauti, kad draudimo sutartys nebūtų grindžiamos asmens duomenimis dėl vartotojams diagnozuotų onkologinių ligų praėjus atitinkamam laikotarpiui po tų vartotojų medicininio gydymo pabaigos. Toks valstybių narių nustatytas laikotarpis neturėtų viršyti 15 metų nuo vartotojo medicininio gydymo pabaigos;*
- (49) informacija apie *kredito sutartis ir papildomas* paslaugas turėtų būti pateikta aiškiai ir skaidriai. ■ Neturėtų būti galima numanyti vartotojo sutikimo *sudaryti kredito sutartį ar pirkti* papildomas paslaugas. Toks vartotojo sutikimas turėtų būti duodamas aiškiu patvirtinimo aktu, kuriuo išreiškiamas laisva valia duotas, konkretus, informacija pagrįstas ir nedviprasmiškas vartotojo pritarimas. Šiuo atžvilgiu tyła, *neveikimas ar numatytosios pasirinkimo galimybės, pavyzdžiui, iš anksto pažymėti langeliai*, neturėtų būti laikomi reiškiančiais vartotojo sutikimą;

(50) konsultacijų teikimas asmeniškai pritaikytos rekomendacijos forma, t. y. konsultavimo paslaugų teikimas, yra atskira veiklos rūšis, kuri gali būti derinama su kitais kredito suteikimo arba tarpininkavimo jį suteikiant aspektais. Todėl tam, kad vartotojai galėtų suprasti jiems teikiamų paslaugų pobūdį, jie turėtų būti informuoti apie tai, ką tokios konsultavimo paslaugos apima, ir apie tai, ar konsultavimo paslaugos yra arba gali būti teikiamos. Atsižvelgiant į tai, kokią svarbą vartotojai teikia vartojamiems terminams „konsultacija“ ir „konsultantai“, valstybėms narėms turėtų būtų leista uždrausti vartoti tuos ar panašius terminus, kai vartotojams konsultavimo paslaugas teikia kreditoriai arba kredito tarpininkai ■ . Tikslinga užtikrinti, kad valstybės narės nustatytų apsaugos priemonės dėl tų atvejų, kai konsultacijos apibūdinamos kaip nepriklausomos, siekiant užtikrinti, kad aptariamų produktų asortimentas ir užmokesčio sąlygos būtų proporcingi su tokiomis konsultacijomis siejamiems vartotojų lūkesčiams. Teikdami konsultavimo paslaugas, **kreditoriai** ir kredito tarpininkai ■ turėtų atskleisti vartotojui, ar rekomendacija bus pagrįsta tik jų pačių siūlomų produktų asortimentu, ar plačiu visoje rinkoje siūlomų produktų asortimentu, kad vartotojas galėtų suprasti, kuo grindžiama rekomendacija. Be to, kreditorius ir kredito tarpininkas ■ turėtų nurodyti už konsultavimo paslaugas vartotojo mokėtiną mokestį arba, jei informacijos pateikimo metu sumos nustatyti neįmanoma, taikomą sumos apskaičiavimo metodą. ***Konsultacijos visada turėtų būti teikiamos taip, kad vartotojo interesai būtų tenkinami geriausiu būdu, konsultantai jas turėtų teikti pasidomėję vartotojo poreikiais ir aplinkybėmis ir jie turėtų rekomenduoti kredito sutartis, atitinkančias vartotojo poreikius, finansinę padėtį ir asmenines aplinkybes, taip pat atsižvelgdami į tikslą kuo labiau sumažinti įsipareigojimų neįvykdymo ir įsiskolinimų atvejų. Be to, teikiama konsultacija turėtų būti grindžiama pakankamai dideliu konsultanto produktų asortimente esančių kredito sutarčių skaičiumi;***

- (51) vartotojo nepageidaujamas *kredito suteikimas* kai kuriais atvejais gali būti siejamas su praktika, kuri yra žalinga vartotojui. Todėl **turėtų būti draudžiama suteikti nepageidaujamą kreditą, įskaitant vartotojams siunčiamas neužsakytas iš anksto patvirtintas kredito korteles, vienašališkai pradedamą teikti naują sąskaitos kreditavimo galimybę arba (likučio / limito) viršijimo galimybę arba vienašališkai padidinamą vartotojo sąskaitos kreditavimo, (likučio / limito) viršijimo ar kredito kortelės limitą. Taip pat turėtų būti draudžiama suteikti nepageidaujamą kreditą ne prekybai skirtose patalpose sudarytos sutarties, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/83/ES¹¹ 2 straipsnio 8 punkte, forma. Draudimas teikti nepageidaujamą kreditą neturėtų trukdyti kreditoriams ir kredito tarpininkams reklamuoti ar siūlyti kreditą komerciniuose santykiuose, laikantis Sąjungos teisės vartotojų apsaugos srityje ir nacionalinių priemonių pagal Sąjungos teisę, įskaitant kredito reklamą ir siūlymą pardavimo vietoje prekės ar paslaugos pirkimui finansuoti;**
- (52) *valstybės narės gali pasiūlyti vartotojams galimybę pagal nacionalinę teisę imtis proporcingų ir veiksmingų teisių gynimo priemonių kreditorių arba kredito tarpininkų atžvilgiu šios direktyvos nesilaikymo atveju. Šios teisių gynimo priemonės galėtų apimti žalos atlyginimą ir bendros kredito kainos vartotojui sumažinimą arba kredito sutarties nutraukimą;*

¹¹ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB (OL L 304, 2011 11 22, p. 64).

(53) valstybės narės turėtų imtis tinkamų priemonių, kad skatintų atsakingą praktiką visais kredito santykių etapais, atsižvelgdamos į konkrečias jų kredito rinkos ypatybes. Tokios priemonės turėtų galėti apimti, pavyzdžiui, vartotojų informavimą ir švietimą, įskaitant perspėjimus apie riziką, susijusią su mokėjimo įsipareigojimų neįvykdymu ir pernelyg dideliu įsiskolinimu. Svarbu – ypač besiplečiančioje kredito rinkoje, – kad kreditoriai nesiimtų neatsakingo skolinimo ar neteiktų kredito prieš tai neįvertinę kreditingumo. Valstybės narės turėtų vykdyti reikalingą priežiūrą, kad būtų išvengta tokio kreditorių elgesio, ir nustatyti priemones, reikalingas tam, kad už tokį elgesį būtų baudžiama. Nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/36/ES¹² nuostatomis dėl kredito rizikos, už kiekvieno vartotojo kreditingumo patikrinimą turėtų būti atsakingi kreditoriai. Tuo tikslu kreditoriams turėtų būti leidžiama naudoti vartotojo pateiktą informaciją ne tik rengiant atitinkamą kredito sutartį, bet ir ilgalaikių komercinių santykių metu. Vartotojai taip pat turėtų veikti apdairiai ir laikytis savo sutartinių įsipareigojimų;

¹² 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

(54) labai svarbu prieš sudarant kredito ■ sutartį įvertinti ir patikrinti vartotojo gebėjimą ir ketinimą išmokėti kreditą. Tas kreditingumo vertinimas turėtų būti **proporcingas ir** atliekamas vartotojo interesų labui, kad būtų išvengta neatsakingos skolinimo praktikos ir pernelyg didelio įsiskolinimo, ir jį atliekant turėtų būti atsižvelgiama į visus būtinus ir reikšmingus veiksnius, kurie galėtų daryti poveikį vartotojo gebėjimui išmokėti kreditą. **Grąžinimo tvarkaraštis turėtų būti pritaikytas konkrečioms vartotojo poreikiams ir grąžinimo pajėgumui. Tais atvejais, kai paraišką gauti kreditą kartu pateikia daugiau nei vienas vartotojas, kreditingumo vertinimas galėtų būti atliekamas remiantis bendru pajėgumu grąžinti paskolą. Teigiamas vertinimas neturėtų daryti poveikio kreditoriaus laisvei sudaryti sutartį dėl kredito suteikimo.** Valstybės narės turėtų galėti teikti papildomas gaires dėl papildomų kriterijų ir metodų, pagal kuriuos vertinamas vartotojo kreditingumas, pavyzdžiui, nustatydamos paskolos ir turto vertės santykio arba paskolos ir pajamų santykio ribas;

(55) kreditingumo vertinimas turėtų būti grindžiamas informacija apie finansinę ir ekonominę padėtį. *Tokia informacija turėtų būti būtina ir proporcinga kredito pobūdžiui, trukmei, vertei ir rizikai vartotojui, laikantis Reglamente (ES) 2016/679 nustatyto duomenų kiekio mažinimo principo, ir turėtų būti aktuali, išsami ir tiksli. Ta informacija turėtų apimti bent vartotojo pajamas ir išlaidas, įskaitant tinkamą dabartinių vartotojo įsipareigojimų, inter alia, vartotojo ir jo namų ūkio pragyvenimo išlaidas, taip pat vartotojo finansinius įsipareigojimus, įvertinimą. Ta informacija neturėtų apimti specialių kategorijų asmens duomenų, nurodytų Reglamente (ES) 2016/679 9 straipsnio 1 dalyje, pavyzdžiui, sveikatos duomenų, įskaitant duomenis apie vėžį, ar informacijos, gautos iš socialinių tinklų.* 2020 m. gegužės 29 d. Europos bankininkystės institucijos gairėse dėl paskolų išdavimo ir stebėsenos (EBA/GL/2020/06) nurodoma, kokių kategorijų duomenys gali būti naudojami kreditingumo vertinimo tikslais tvarkant asmens duomenis; tokie duomenys, be kita ko, apima pajamų ar kitų grąžinimo šaltinių įrodymą, informaciją apie finansinį turtą ir įsipareigojimus ar informaciją apie kitus finansinius įsipareigojimus. ■ Vartotojai turėtų pateikti informaciją apie savo finansinę ir ekonominę padėtį, kad būtų lengviau įvertinti jų kreditingumą. ■ Kreditas turėtų **būti** suteikiamas vartotojui tik tuo atveju, jei kreditingumo vertinimo rezultatai rodo, kad pagal kredito sutartį ■ prisiimti įsipareigojimai, tikėtina, bus įvykdyti taip, kaip reikalaujama pagal tą sutartį. *Vertindamas vartotojo gebėjimą įvykdyti įsipareigojimus pagal kredito sutartį, kreditorius turėtų atsižvelgti į svarbius veiksnius ir konkrečias aplinkybes – pavyzdžiui, pagal šią direktyvą suteikiamų kreditų studijoms finansuoti arba išskirtinėms sveikatos priežiūros išlaidoms padengti atveju (bet tokiais atvejais neapsiribojant) – ar yra pakankamai įrodymų, kad dėl tokių kreditų vartotojas gaus pajamų ateityje, arba ar yra užstatų ar kitų formų garantijų, kuriuos vartotojas galėtų pateikti kreditui užtikrinti;*

- (56) Komisijos pasiūlyme dėl Reglamento, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (Dirbtinio intelekto aktas), nurodoma, kad DI sistemos, naudojamos nustatant fizinių asmenų kreditų vertinimo balus arba vertinant jų kreditingumą, turėtų būti klasifikuojamos kaip didelės rizikos DI sistemos, nes jos nulemia tų asmenų galimybę gauti finansinių lėšų arba esmines paslaugas, pvz., būstą, elektros energiją ir telekomunikacijų paslaugas. Atsižvelgiant į šią didelę riziką, tais atvejais, kai kreditingumo vertinimas apima automatizuotą duomenų tvarkymą, vartotojas turėtų turėti teisę iš kreditoriaus sulaukti žmogaus įsikišimo. ***Nedarant poveikio Reglamentui (ES) 2016/679***, vartotojas turėtų turėti teisę gauti prasmingą, ***suprantamą*** atlikto vertinimo paaiškinimą ir taikyto automatizuoto duomenų tvarkymo veikimo paaiškinimą, įskaitant pagrindinius kintamuosius, taikytą logiką ir susijusią riziką, taip pat teisę pareikšti savo nuomonę ir ***prašyti*** atlikti kreditingumo vertinimo ***peržiūrą*** ir sprendimo dėl kredito suteikimo ***peržiūrą***. Vartotojas turėtų turėti teisę ***būti informuotas apie tas teises, tinkamai gavęs informaciją apie procedūrą, kurios reikia laikytis. Galimybė prašyti peržiūrėti pradinį vertinimą ir sprendimą nebūtinai turėtų lemti kredito suteikimą vartotojui***;

(57) vartotojo kreditingumui įvertinti kreditorius ■ taip pat turėtų atlikti patikrinimą kredito duomenų bazėse. Atsižvelgiant į teisinės ir faktinės aplinkybes, tokie patikrinimai gali būti įvairios apimties. Siekiant išvengti kreditorių konkurencijos iškraipymo, **tiems kreditoriams, kurie yra prižiūrimi ir visapusiškai laikosi Reglamento (ES) 2016/679**, prieiga prie privačiųjų arba viešųjų kredito duomenų bazių siekiant patikrinti vartotojus, reziduojančius valstybėje narėje, kurioje tie kreditoriai nėra įsisteigę, turėtų būti suteikta taikant nediskriminuojančias sąlygas, palyginti su toje valstybėje narėje įsisteigusiais kreditoriais ■ . Valstybės narės turėtų palengvinti tarpvalstybinę prieigą prie privačiųjų arba viešųjų duomenų bazių, laikydamosi Reglamento (ES) 2016/679. Kad būtų užtikrintas didesnis abipusiškumas, kredito duomenų bazėse turėtų būti saugoma bent informacija apie vartotojų **kredito grąžinimo** įsiskolinimus, **kredito rūšį ir kreditoriaus tapatybę** pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę. **Kreditoriai ir kredito tarpininkai neturėtų tvarkyti specialių kategorijų duomenų, pavyzdžiui, sveikatos duomenų, nurodytų Reglamento (ES) 2016/679 9 straipsnio 1 dalyje, ar informacijos, gautos iš socialinių tinklų, nes nei tų kategorijų duomenys, nei tokia informacija neturėtų būti naudojami vartotojų kreditingumui įvertinti. Kredito duomenų bazių teikėjai turėtų būti įdiegę procedūras, kuriomis užtikrinama, kad jų duomenų bazėse esanti informacija yra atnaujinta ir tiksli. Jei paraiška gauti kreditą atmetama remiantis patikrinimu duomenų bazėje, kreditoriai turėtų nepagrįstai nedelsdami nemokamai informuoti vartotojus apie tokio patikrinimo rezultatą ir pateikti išsamią informaciją apie tai, kokioje duomenų bazėje duomenys buvo tikrinti, bei apie duomenų kategorijas, į kurias atsižvelgta. Be to, siekdamas užtikrinti vartotojų informuotumą, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad apie bet kokių kredito grąžinimo įsiskolinimų įregistravimą duomenų bazėje vartotojai būtų informuojami laiku ir per 30 dienų nuo tokio įregistravimo, pavyzdžiui, e. paštu išsiunčiant jiems pranešimą, kuriame būtų prašoma prisijungti prie duomenų bazės ir peržiūrėti savo informaciją apie kredito grąžinimo įsiskolinimą;**

■

- (58) šioje direktyvoje neturėtų būti reglamentuojami sutarčių teisės klausimai, susiję su kredito sutarčių galiojimu [] . Todėl toje srityje valstybės narės turėtų galėti toliau taikyti ar priimti Sąjungos teisę atitinkančias nacionalines nuostatas. Valstybės narės turėtų galėti reglamentuoti siūlymo sudaryti kredito sutartį [] teisinę tvarką, visų pirma tai, kada jis pateikiamas, ir tą laikotarpį, per kurį kreditoriui [] privaloma laikytis to pasiūlymo. Jeigu toks pasiūlymas yra teikiamas tuo pačiu metu kaip ir šioje direktyvoje numatyta ikisutartinė informacija, toks pasiūlymas, kaip ir bet kuri papildoma informacija, kurią kreditorius [] gali norėti suteikti vartotojui, turėtų būti pateiktas atskirame dokumente. Tas atskiras dokumentas galėtų būti pridedamas prie „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos;
- (59) kredito sutartyje [] turėtų būti aiškiai ir glaustai pateikta visa būtina informacija, kad vartotojas galėtų žinoti savo teises ir pareigas pagal tą sutartį;

(60) nedarant poveikio Direktyvai 93/13/EEB ir ikisutartinėms prievolėms pagal šią direktyvą ir siekiant užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą, prieš atliekant kokius nors kredito sutarties nuostatų ir sąlygų pakeitimus, vartotojui turėtų būti laiku pateiktas siūlomų pakeitimų apibūdinimas ir, kai taikytina, informacija apie tai, kad reikia vartotojo sutikimo, arba įstatymu nustatytų pakeitimų apibūdinimas, tų pakeitimų įgyvendinimo terminas, informacija apie vartotojui prieinamą būdą pateikti skundą bei laikotarpį, per kurį jis gali tai padaryti, ir kompetentingos institucijos, kuriai jis gali pateikti skundą, pavadinimas ir adresas. Kredito sutarties pakeitimas neturėtų daryti poveikio jokioms vartotojo teisėms, įskaitant šioje direktyvoje nustatytas teises į informaciją. ***Tai neturėtų daryti poveikio Sąjungos teisei ar nacionalinėms nuostatoms dėl sutarties pakeitimų priimtinumui, sąlygų ir galiojimo;***

- (61) siekiant užtikrinti visišką skaidrumą, informacija apie kredito palūkanų normą vartotojui turėtų būti suteikta prieš kredito ■ sutarties sudarymą bei ją sudarant. Be to, sutartinių santykių metu vartotojas turėtų būti informuojamas apie kintamosios kredito palūkanų normos pokyčius ir dėl tų pokyčių atsirandančius mokėjimų pokyčius. Tai neturėtų daryti poveikio nacionalinės teisės nuostatomis, nesusijusioms su vartotojų informavimu, kuriose nustatomos sąlygos, kuriomis daromi kredito palūkanų normų ir kitų su kreditu susijusių ekonominių sąlygų pakeitimai, nesusiję su mokėjimais, ar jų pasekmės, pavyzdžiui, taisyklės, numatančios, kad kreditorius ■ gali pakeisti kredito palūkanų normą tik tada, kai yra tokiam pakeitimui pagrįsta priežastis, arba kad vartotojas gali nutraukti kredito sutartį, jei būtų pakeista kredito palūkanų norma ar pasikeistų kitos su kreditu susijusios konkrečios ekonominės sąlygos;
- (62) *sąskaitos kreditavimas ir lėšų likučio viršijimas yra vis dažnesnės vartojimo kredito formos. Todėl šiuos finansinius produktus reikia reguliuoti siekiant padidinti vartotojų apsaugos lygį ir išvengti pernelyg didelio įsiskolinimo. Kyla pavojus, kad vartotojai negalės sumokėti, jei kreditoriai nuspręs paprašyti nedelsiant grąžinti pinigus. Todėl šioje direktyvoje turėtų būti nustatytos vartotojų teisės, susijusios su sąskaitos kreditavimu ir lėšų likučio viršijimu;*

- (63) didelio lėšų likučio viršijimo, trunkančio ilgiau nei vieną mėnesį, atveju kreditorius turėtų nedelsdamas pateikti vartotojui informaciją apie viršijimą, įskaitant susijusią sumą, kredito palūkanų normą ir visas įsiskolinimams taikytinas sankcijas, mokesčius ar delspinigius. Nuolatinio lėšų likučio viršijimo atveju kreditorius turėtų pasiūlyti vartotojui konsultavimo paslaugas, jei jos yra teikiamos, kad vartotojui būtų padėta nustatyti pigesnes alternatyvas, ir nukreipti vartotoją pas konsultavimo skolų klausimais paslaugų teikėjus;
- (64) vartotojai turėtų turėti teisę atsisakyti sutarties, netaikant baudos ir pareigos pateikti pagrindimą. Tačiau ***siekiant padidinti teisinį tikrumą, sutarties atsisakymo laikotarpis bet kuriuo atveju turėtų baigtis praėjus 12 mėnesių ir 14 dienų po kredito sutarties sudarymo, jei vartotojas negavo sutarties sąlygų ir informacijos pagal šią direktyvą.*** Sutarties atsisakymo laikotarpis neturėtų ***baigtis, jei vartotojas nebuvo informuotas apie teisę atsisakyti sutarties;***
- (65) jei vartotojas atsisako kredito ■ sutarties, pagal kurią jis gavo prekes, visų pirma pirkimo mokant dalimis arba nuomos ar išperkamosios nuomos sutarties, kurioje nustatyta pareiga įsigyti daiktą, ši direktyva neturėtų daryti poveikio valstybių narių nuostatoms, kuriomis reglamentuojami prekių grąžinimo ar kiti susiję klausimai;

- (66) kai kuriais atvejais nacionalinėje teisėje jau yra numatyta, kad vartotojai negali gauti lėšų iki tam tikro termino pabaigos. Tokiais atvejais vartotojai gali pageidauti užsitikrinti, kad nusipirkta prekės ar paslaugas gaus iš anksto. Todėl susietojo kredito sutarčių atveju valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė išimties tvarka numatyti, kad, jei vartotojai aiškiai išreiškia norą iš anksto gauti įsigytas prekes arba paslaugas, naudojimosi teise atsisakyti sutarties terminas galėtų būti sutrumpintas iki tokio paties termino, kaip ir terminas, kuriam nesuėjus lėšos negali būti gaunamos;
- (67) susietojo kredito sutarčių atveju egzistuoja prekių arba paslaugų pirkimo ir tuo tikslu sudarytos kredito ■ sutarties tarpusavio priklausomybės ryšys. Todėl, jei pagal Sąjungos teisę vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti pirkimo sutarties, jis nebeturėtų būti toliau saistomas susietojo kredito sutarties. Tai neturėtų turėti poveikio nacionalinei teisei, taikomai susietojo kredito sutartims tais atvejais, kai pirkimo sutartis neteko galios arba kai vartotojas pasinaudojo savo teise jos atsisakyti pagal nacionalinę teisę. Tai taip pat neturėtų turėti poveikio vartotojų teisėms, kurias jiems suteikia nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias negali būti sudarytas joks vartotojo ir prekių tiekėjo ar paslaugų teikėjo tarpusavio įsipareigojimas arba negali būti atliekami jokie šių asmenų tarpusavio mokėjimai, jei vartotojas nėra pasirašęs prekių ar paslaugų pirkimui finansuoti skirtos kredito ■ sutarties;

- (68) susitariančiosios šalys turėtų turėti teisę atlikti standartinį neterminuotą kredito sutarties nutraukimą. Be to, jei taip susitarta kredito sutartyje ■ , kreditorius ■ turėtų turėti teisę dėl objektyviai pagrįstų priežasčių sustabdyti vartotojo naudojimąsi teise į lėšų išmokėjimą pagal neterminuotą kredito sutartį. Tokios priežastys gali būti, pavyzdžiui, įtarimas, kad kreditas naudojamas neleistinai ar nesąžiningai arba labai išaugusi rizika, kad vartotojas negalės įvykdyti savo pareigos grąžinti kreditą. Ši direktyva nedaro poveikio nacionalinės sutarčių teisės nuostatomis, kuriomis reglamentuojamos susitariančiųjų šalių teisės nutraukti kredito sutartį dėl sutarties pažeidimo;
- (69) tam tikromis sąlygomis vartotojui turėtų būti leidžiama pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis prieš kreditorius ■ , jei kyla su pirkimo sutartimi susijusių problemų. Tačiau valstybės narės turėtų nustatyti, kokia apimtimi ir kokiomis sąlygomis reikalaujama, kad vartotojas pasinaudotų tomis teisių gynimo priemonėmis prieš prekių tiekėją ar paslaugų teikėją, ypač prekių tiekėjui ar paslaugų teikėjui pateikdamas ieškinį, prieš galėdamas jomis pasinaudoti prieš kreditorius ■ . Iš vartotojų neturėtų būti atimtos teisės, kurios jiems suteiktos pagal nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias taikoma prekių tiekėjo arba paslaugų teikėjo ir kreditoriaus ■ solidarioji atsakomybė;

(70) vartotojas turėtų turėti teisę įvykdyti savo pareigas anksčiau nei kredito sutartyje sutarta data. Kaip *išaiškino* Europos Sąjungos Teisingumo Teismas *Lexitor* bylos sprendime¹³, išankstinio kredito grąžinimo atveju vartotojo teisė į bendros kredito kainos vartotojui sumažinimą apima visas vartotojui nustatytas išlaidas. ***Bendros kredito kainos vartotojui sumažinimas turėtų būti proporcingas likusiam kredito sutarties laikotarpiui ir taip pat turėtų apimti išlaidas, kurios nepriklauso nuo tos kredito sutarties trukmės, įskaitant išlaidas, kurios yra visiškai išnaudotos kredito suteikimo metu. Tačiau apskaičiuojant sumažinimą neturėtų būti atsižvelgiama į trečiosios šalies taikomus ir jai tiesiogiai mokamus mokesčius ir rinkliavas, kurie nepriklauso nuo sutarties galiojimo trukmės, nes tų išlaidų kreditorius nenustato ir todėl negali jų vienašališkai pakeisti. Tačiau apskaičiuojant sumažinimą turėtų būti atsižvelgiama į mokesčius, kuriuos kreditorius taiko trečiosios šalies naudai.*** Išankstinio grąžinimo atveju kreditorius turėtų turėti teisę į sąžiningą ir objektyviai pagrįstą kompensaciją už išlaidas, tiesiogiai susijusias su išankstiniu grąžinimu, atsižvelgiant ir į bet kurias tuo būdu kreditoriaus sutaupytas sumas. Tačiau tam, kad būtų nustatytas kompensacijos apskaičiavimo metodas, svarbu laikytis kelių principų. Kompensacijos kreditoriui apskaičiavimas turėtų būti skaidrus ir suprantamas vartotojams jau prieš sudarant sutartį ir bet koku atveju – kredito sutarties vykdymo metu. Be to, kreditoriams turėtų būti lengva taikyti apskaičiavimo metodą, o kompetentingoms institucijoms turėtų būti sudarytos palankios sąlygos atlikti kompensavimo priežiūrą. Dėl šios priežasties ir dėl to, kad vartojimo kredito, atsižvelgiant į jo trukmę ir apimtį, nefinansuoja ilgalaikio finansavimo mechanizmai, kompensacijos viršutinė riba turėtų būti vienodo dydžio suma. Šis principas atspindi savitą vartojimo kreditų pobūdį ir neturėtų daryti poveikio principui, taikomam kitiems produktams, finansuojamiems pagal ilgalaikio finansavimo mechanizmus, pavyzdžiui, hipotekos paskoloms su fiksuotąja palūkanų norma;

¹³ 2019 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimas, *Lexitor*, C-383/18, ECLI:EU:C:2019:702.

- (71) valstybės narės turėtų turėti teisę numatyti, kad išankstinio gražinimo atveju kreditorius gali reikalauti kompensacijos tik tuo atveju, kai per dvylikos mėnesių laikotarpį gražinta suma viršija valstybių narių nustatytą ribą. Nustatydamos tą ribą, kuri neturėtų viršyti 10 000 EUR, valstybės narės turėtų atsižvelgti į vidutinį vartojimo kreditų sumos dydį savo rinkoje;
- (72) siekiant paskatinti vidaus rinkos kūrimą bei veikimą ir užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį visoje Sąjungoje, būtina užtikrinti informacijos apie bendros kredito kainos metines normas palyginamumą visoje Sąjungoje;
- (73) kai kuriose valstybėse narėse viršutinės ribos taikymas kredito palūkanų normoms, bendros kredito kainos metinėms normoms ar bendrai kredito kainai vartotojui yra įprasta praktika. Tokia ribojimo *sistema* pasirodė esanti naudinga *apsaugant vartotojus nuo pernelyg didelių kredito palūkanų normų, bendros kredito kainos metinių normų arba bendros kredito kainos vartotojui*. Atsižvelgiant į tai, valstybės narės turėtų galėti išlaikyti savo dabartinę teisinę *tvarą*. Siekiant padidinti vartotojų apsaugą, nenustatant nereikalingų apribojimų valstybėms narėms, *reikėtų turėti tinkamų priemonių, pavyzdžiui, nustatyti viršutinės ribas arba apibrėžti lupikiškas palūkanų normas, kad būtų praktiškai užkirstas kelias piktnaudžiavimui ir užtikrinta, kad vartotojams nebūtų taikomos pernelyg didelės kredito palūkanų normos, bendros kredito kainos metinės normos ar bendra kredito kaina vartotojui*;

- (74) *siekdama užtikrinti skaidrumą, Komisija turėtų viešai paskelbti tokias valstybių narių nustatytas priemones glaustai ir aiškiai;*
- (75) įvairių valstybių narių įstatymų nuostatos, susijusios su verslo etika sudarant kredito sutartis ■, labai skiriasi. Nors pripažįstama, kad kredito tarpininkavimo veikloje dalyvauja daug įvairių rūšių subjektų, labai svarbu Sąjungos lygmeniu turėti tam tikrus standartus siekiant užtikrinti aukšto lygio profesionalumą ir paslaugas;
- (76) taikant Sąjungos teisinę sistemą, vartotojams turėtų būti suteikta tikrumo, kad kreditoriai ir kredito tarpininkai ■ atsižvelgia į vartotojo interesus, ***įskaitant galimą jų pažeidžiamumą ir sunkumus suprasti produktą***, remdamiesi informacija, su kuria atitinkamu metu gali susipažinti kreditorius arba kredito tarpininkas, ■ ir pagrįstomis prielaidomis apie vartotojui atitinkamoje padėtyje kylančią riziką siūlomos kredito sutarties galiojimo ■ laikotarpiu. Vienas iš pagrindinių tokio vartotojų pasitikėjimo užtikrinimo aspektų – reikalavimas užtikrinti šio sektoriaus subjektų aukšto lygio sąžiningumą, garbingumą ir profesionalumą, ***taip pat įskaitant atsakingą elgesį siekiant vengti taikyti praktiką, turinčią neigiamą poveikį vartotojams***, tinkamą interesų konfliktų, įskaitant tuos, kurie kyla dėl užmokesčio, valdymą, taip pat konsultacijas teikti taip, kad vartotojo interesai būtų tenkinami geriausiu būdu;

(77) tikslinga užtikrinti, kad atitinkami kreditorių *ir* kredito *tarpininkų* darbuotojai turėtų tinkamo lygio žinių ir gebėjimų aukšto lygio profesionalumui pasiekti. Todėl turėtų būti reikalaujama, kad kreditoriai *ir* kredito *tarpininkai* įrodytų atitinkamas žinias ir gebėjimus bendrovės lygmeniu, remiantis būtiniausiais žinių ir gebėjimų reikalavimais. Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama nustatyti arba palikti galioti tokius reikalavimus atskiriems fiziniams asmenims *ir pritaikyti būtiniausius žinių ir gebėjimų reikalavimus įvairių tipų kreditoriams ir kredito tarpininkams, ypač kai jie šią veiklą atlieka kaip papildomą funkciją*. Šios direktyvos tikslais darbuotojams, tiesiogiai vykdančioms veiklą pagal šią direktyvą, turėtų būti priskirti su klientais dirbančių ir netiesioginio aptarnavimo padalinių darbuotojai, įskaitant vadovybę, *ir, kai tinkama, kreditorių ir kredito tarpininkų valdybos narius*, kuriems tenka svarbus vaidmuo kredito sutarties ■ procese. Pagalbines su kredito sutarties ■ procesu nesusijusias funkcijas atliekantys asmenys, įskaitant žmogiškųjų išteklių ir informacinių ir komunikacijos technologijų skyrių darbuotojus, neturėtų būti laikomi darbuotojais pagal šią direktyvą. Valstybės narės turėtų nustatyti priemones, pvz., informavimo kampanijas, vartotojo vadovus, darbuotojų mokymo programas, kuriomis būtų remiamas informuotumo apie šios direktyvos reikalavimus didinimas mažosiose ir vidutinėse įmonėse, kurios yra kreditoriai ar kredito tarpininkai, ir joms padedama jų laikytis;

(78) siekdamas išplėsti vartotojų galimybes priimti pagrįstus sprendimus dėl atsakingo skolinimosi ir skolos valdymo, valstybės narės turėtų rengti ir skatinti priemones, kuriomis būtų remiamas vartotojų švietimas atsakingo skolinimosi ir skolos valdymo klausimais, ypač susijusiais su vartotojams skirtomis kredito sutartimis **ir bendru biudžeto valdymu**. Tokia pareiga galėtų būti vykdoma atsižvelgiant į Sąjungos kartu su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija parengtą finansinės kompetencijos programą. Ypač svarbu pateikti gaires vartotojams, pirmą kartą imantiems vartojimo kreditą, visų pirma skaitmeninėmis priemonėmis. Tuo atžvilgiu Komisija turėtų nustatyti geriausios praktikos pavyzdžius, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos toliau plėtoti vartotojų informuotumo finansiniais klausimais didinimo priemones. Komisija tokius geriausios praktikos pavyzdžius galėtų skelbti kartu su panašiomis ataskaitomis, rengiamomis atsižvelgiant į kitus Sąjungos teisėkūros procedūra priimamus aktus. **Rengdamos ir skatindamos tas priemones, valstybės narės turėtų konsultuotis su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant vartotojų organizacijas. Tokia pareiga neturėtų trukdyti valstybėms narėms numatyti papildomo finansinio švietimo;**

(79) atsižvelgiant į reikšmingus vykdymo užtikrinimo procedūros padarinius kreditoriams, vartotojams ir galbūt finansiniam stabilumui, **būtina**, kad kreditoriai proaktyviai spręstų atsirandančios kredito rizikos problemas ankstyvajame etape ir diegtų būtinas priemones siekdami užtikrinti, **kai tikslinga**, deramą pakantumą **prieš pradėdant vykdymo užtikrinimo procedūrą. Spręsdamas, ar tikslinga taikyti pakantumo priemones arba ar pagrįsta jas siūlyti pakartotinai, kreditorius turėtų atsižvelgti**, be kita ko, į ■ individualias vartotojo aplinkybes, **pavyzdžiui**, vartotojo interesus ir teises, jo gebėjimą grąžinti kreditą ir pagrįstus pragyvenimo išlaidų poreikius, ir dėl to kreditorius turėtų apriboti išlaidas vartotojams įsipareigojimų neįvykdymo atveju. **Visų pirma, kai vartotojas per pagrįstą laikotarpį neatsako į kreditoriaus pasiūlymą, neturėtų būti reikalaujama, kad kreditorius siūlytų pakantumo priemones pakartotinai.** Valstybės narės neturėtų trukdyti kredito sutarties šalims aiškiai susitarti, kad, norint grąžinti kreditą, pakanka kreditoriui grąžinti susietojo kredito sutartyje numatytas prekes arba pardavus tokias prekes gautas pajamas;

- (80) *kai pakantumo priemonės laikomos tinkamomis, jos turėtų apimti pradinės kredito sutarties sąlygų pakeitimą ir gali apimti, be kita ko, visišką arba dalinį kredito sutarties refinansavimą. Tų sąlygų pakeitimas galėtų apimti, be kita ko: kredito sutarties galiojimo laikotarpio pratęsimą, kredito sutarties rūšies pakeitimą, visos grąžinamos sumos įmokos arba jos dalies mokėjimo atidėjimą tam tikram laikotarpiui, kredito palūkanų normos sumažinimą, mokėjimo atostogų suteikimą, dalinį grąžinimą, valiutos keitimą ir atleidimą nuo skolos dalies bei skolos konsolidavimą. Kai pakantumo priemonės laikomos tinkamomis, neturėtų būti reikalaujama, kad kreditoriai, keisdami kredito sutarties sąlygas, atliktų kreditingumo vertinimą, išskyrus atvejus, kai keičiant tas sąlygas gerokai padidėja bendra vartotojo mokama suma. Nors pareiga taikyti pakantumo priemones neturėtų daryti poveikio procedūroms pagal nacionalines vykdymo užtikrinimo proceso taisykles, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų tinkamai taikomos šioje direktyvoje numatytos pakantumo priemonės;*

(81) vartotojai, kurie susiduria su sunkumais vykdydami savo finansinius įsipareigojimus, gali pasinaudoti specializuota pagalba skolų valdymo srityje. ***Finansiniai sunkumai apima labai įvairias situacijas, pavyzdžiui, be daugelio kitokių situacijų, delsimą sumokėti skolos grąžinimo įmokas daugiau kaip 90 dienų.*** Konsultavimo skolos klausimais paslaugos teikiamos siekiant padėti finansinius sunkumus patiriantiems vartotojams ir duoti jiems patarimų, kad jie galėtų kuo greičiau sumokėti savo negrąžintas skolas, kartu išlaikydami deramą gyvenimo lygį ir savo orumą. Tokia asmeniškai pritaikyta ir nepriklausoma pagalba ***gali apimti teisinės konsultacijas, pinigų ir skolos valdymą, taip pat socialinę paramą ir psichologinę pagalbą. Pagalbą turėtų teikti profesionalūs veiklos vykdytojai, kurie nėra kreditoriai, kredito tarpininkai, sutelktinio kreditinio finansavimo paslaugų teikėjai, kredito pirkėjai ar kredito administratoriai ir kurie yra nuo jų nepriklausomi.*** Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad nepriklausomų profesionalių veiklos vykdytojų teikiamos konsultavimo skolos klausimais paslaugos būtų tiesiogiai arba netiesiogiai teikiamos vartotojams ***už nedidelius mokesčius. Šie mokesčiai iš esmės turėtų padengti tik veiklos išlaidas ir nesudaryti nereikalingos naštos vartotojams, kurie patiria arba gali patirti sunkumų vykdydami savo finansinius įsipareigojimus.*** Kai įmanoma, vartotojai, patiriantys sunkumų dėl savo skolų grąžinimo, prieš pradėdami vykdyti užtikrinimo procedūrą, nukreipiami pas konsultavimo skolų klausimais paslaugų teikėjus. ***Konsultavimo skolų klausimais paslaugos turėtų būti lengvai prieinamos vartotojams, atsižvelgiant, pavyzdžiui, į vartotojų gyvenamąją vietą ir jų kalbą.*** Valstybės narės gali toliau taikyti arba nustatyti konkrečius ***konsultavimo skolų*** klausimais paslaugoms taikomus reikalavimus. ***Kreditoriai turi atlikti tam tikrą vaidmenį užkertant kelią pernelyg dideliame įsiskolinimui – anksti nustatyti, kad vartotojas patiria finansinių sunkumų, ir jam padėti. Dėl tos priežasties kreditoriai turėtų turėti tokių vartotojų nustatymo procesus ir politiką, kad galėtų veiksmingai juos nukreipti pas lengvai prieinamas konsultavimo skolų klausimais paslaugas teikiančius subjektus;***

- (82) siekiant užtikrinti rinkos skaidrumą bei stabilumą ir kol vyks tolesnis derinimas, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų nustatytos tinkamos priemonės kreditorių veiklai reguliuoti arba prižiūrėti;
- (83) valstybės narės turėtų užtikrinti, kad **kreditoriams ir kredito tarpininkams, įskaitant** ne kredito įstaigas, kompetentinga institucija taikytų tinkamą įgaliojimo procesą, įskaitant **leidimų išdavimo procesą arba** ne kredito įstaigos įtraukimą į registrą, ir priežiūros tvarką. **Reikalavimas dėl tinkamo įgaliojimo proceso ir registracijos neturėtų būti taikomas kredito įstaigoms, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 575/2013¹⁴ 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte, kurioms jau taikomas leidimų išdavimo procesas pagal Direktyvą 2013/36/ES, ir mokėjimo įstaigoms, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2366¹⁵ 4 straipsnio 4 punkte, paslaugų, nurodytų Direktyvos (ES) 2015/2366 I priedo 4 punkte, atžvilgiu, arba elektroninių pinigų įstaigoms, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/110/EB¹⁶ 2 straipsnio 1 punkte, kredito teikimo, nurodyto Direktyvos 2009/110/EB 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos b punkte, atžvilgiu. Tai neturėtų daryti poveikio nacionaliniams įgaliojimo procesams ir registracijos ar priežiūros tvarkai, taikomiems mokėjimo įstaigoms ir elektroninių pinigų įstaigoms kredito suteikimo vartotojams tikslu ir taikomiems kredito įstaigoms kredito tarpininkų veiklos vykdymo tikslu pagal Sąjungos teisę;**

¹⁴ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 575/2013 dėl prudencinių reikalavimų kredito įstaigoms ir investicinėms įmonėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 648/2012 (OL L 176, 2013 6 27, p. 1).

¹⁵ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva (ES) 2015/2366** dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB (OL L 337, 2015 12 23, p. 35).

¹⁶ 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos **direktyva 2009/110/EB** dėl elektroninių pinigų įstaigų steigimosi, veiklos ir riziką ribojančios priežiūros, iš dalies keičianti Direktyvas 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinanti Direktyvą 2000/46/EB (OL L 267, 2009 10 10, p. 7).

- (84) *valstybės narės turėtų turėti galimybę įgaliojimo ir registracijos reikalavimų netaikyti prekių tiekėjams ir paslaugų teikėjams, kurie laikomi labai mažomis, mažosiomis ir vidutinėmis įmonėmis, kaip apibrėžta Komisijos rekomendacijoje 2003/361/EB¹⁷, ir kurie kredito tarpininkų funkciją atlieka kaip papildomą funkciją arba kurie kreditą suteikia atidėtojo mokėjimo forma jų siūlomoms prekėms ir paslaugoms pirkti, jokiai trečiajai šaliai nesuteikiant kredito, jei kreditas suteikiamas be palūkanų ir mokesčių, išskyrus nedidelius mokesčius už pavėluotus mokėjimus pagal nacionalinę teisę. Tuo galimu reikalavimų netaikymu neturėtų naudotis didelės įmonės, kad išvengtų šioje direktyvoje nustatytų įgaliojimo ir registracijos reikalavimų;*
- (85) šioje direktyvoje reglamentuojamos tik kai kurios kredito tarpininkų pareigos vartotojų atžvilgiu. Todėl valstybėms narėms turėtų būti leidžiama palikti galioti arba priimti papildomas kredito tarpininkų pareigas, įskaitant sąlygas, pagal kurias kredito tarpininkas gali gauti mokesčius iš vartotojo, kuris prašė to kredito tarpininko paslaugų;

¹⁷ 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl labai mažų įmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).

- (86) dėl kreditoriaus teisių pagal kredito ■ sutartį perleidimo vartotojas neturėtų atsidurti mažiau palankioje padėtyje. Vartotojas taip pat turėtų būti tinkamai informuojamas, kai kredito ■ sutartis perleidžiama trečiajai šaliai. Tačiau kai pradinis kreditorius pagal sutartį su perėmėju vartotojo atžvilgiu ir toliau tvarko kreditą, vartotojui nėra labai svarbu būti informuotam apie perleidimą. Todėl tokiais atvejais Sąjungos lygmeniu nustatytas reikalavimas informuoti vartotoją apie perleidimą būtų perteklinis;
- (87) valstybės narės turėtų išlaikyti laisvę palikti galioti arba priimti nacionalines taisykles, kuriomis numatomos kolektyvinės pranešimo priemonės, kai tai būtina dėl tikslų, susijusių su sudėtingų sandorių, pavyzdžiui, privalomojo administracinio bankų likvidavimo atveju vykdomo turto pakeitimo vertybiniais popieriais ar likvidavimo, veiksmingumu;

(88) vartotojams turėtų būti suteikta galimybė pasinaudoti tinkamomis, **greitomis** ir veiksmingomis alternatyvaus ginčų sprendimo procedūromis ginčams, kylantiems dėl teisių ir pareigų, **susijusių su kredito sutartimis**, spręsti, atitinkamais atvejais pasitelkiant esamus subjektus. Tokia galimybė jau užtikrinta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/11/ES¹⁸, kiek tai susiję su atitinkamais sutartiniais ginčais. Vis dėlto vartotojams turėtų būti suteikta galimybė pasinaudoti alternatyviomis ginčų sprendimo procedūromis ir ikisutartinių ginčų dėl šia direktyva nustatytų teisių ir pareigų atvejais, pavyzdžiui, susijusiais su informavimo prieš sudarant sutartį reikalavimais, konsultavimo paslaugomis ir kreditingumo vertinimu, taip pat su informacija, kurią teikia kredito tarpininkai, ganantys atlygį iš kreditorių ir todėl neturintys tiesioginių sutartinių ryšių su vartotojais. Tokios alternatyvaus ginčų sprendimo procedūros ir tokias procedūras siūlantys subjektai turėtų atitikti Direktyva 2013/11/ES nustatytus kokybės reikalavimus;

¹⁸ 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/11/ES dėl alternatyvaus vartotojų ginčų sprendimo, kuria iš dalies keičiami Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2009/22/EB (Direktyva dėl vartotojų AGS) (OL L 165, 2013 6 18, p. 63).

- (89) valstybės narės turėtų paskirti kompetentingas institucijas, įgaliotas užtikrinti šios direktyvos vykdymą, ir turėtų užtikrinti, kad toms kompetentingoms institucijoms būtų suteikti tyrimo ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimai ir kad jos turėtų tinkamų išteklių, būtinų jų pareigoms atlikti. ***Valstybės narės taip pat turėtų turėti galimybę nacionalinėms institucijoms suteikti su produktais susijusius intervencinius įgaliojimus tais atvejais, kai kredito produktai yra žalingi vartotojams ir tuos produktus reikia pašalinti. Valstybės narės turėtų atsižvelgti į duomenis apie mėnesinius įsipareigojimų neįvykdymo rodiklius, susijusius su įvairių rūšių vartojimo kredito produktais, kuriems taikoma ši direktyva.*** Įvairių valstybių narių kompetentingos institucijos turėtų tarpusavyje bendradarbiauti, kai tai būtina jų pareigoms pagal šią direktyvą atlikti;
- (90) valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikytinų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, ir turėtų imtis visų būtinų priemonių užtikrinti jų taikymą. Nors sankcijų pasirinkimas paliekamas valstybių narių nuožiūrai, numatytos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Valstybės narės turėtų pranešti apie tas taisykles ir priemones Komisijai ir nedelsdamos jai pranešti apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius pakeitimus;

- (91) dabartinės nacionalinės taisyklės dėl sankcijų Sąjungoje gerokai skiriasi. Visų pirma ne visos valstybės narės užtikrina, kad už plačiai paplitusius pažeidimus ar Sąjungos mastu plačiai paplitusius pažeidimus atsakingiems prekyautojams galėtų būti skiriamos veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos baudos. Tam tikrais atvejais tie prekyautojai taip pat gali būti bendrovių grupė. Siekiant užtikrinti, kad už plačiai paplitusius pažeidimus ir už Sąjungos mastu plačiai paplitusius pažeidimus, kuriems taikomas koordinuotos tyrimo ir vykdymo užtikrinimo priemonės pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/2394¹⁹, valstybių narių institucijos galėtų skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas, baudos turėtų būti nustatytos kaip sankcijų už tokius pažeidimus elementas;
- (92) siekiant užtikrinti didesnę skaidrumą ir vartotojų pasitikėjimą, kompetentingoms institucijoms turėtų būti leidžiama atskleisti visuomenei informaciją apie bet kokią administracinę sankciją, paskirtą už priemonių, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimą, nebent toks paskelbimas galėtų sukelti didelę grėsmę finansų rinkoms arba pernelyg pakenkti susijusioms šalims;

¹⁹ 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/2394 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymo užtikrinimą, bendradarbiavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 345, 2017 12 27, p. 1).

(93) *veiksmingą šios direktyvos veikimą, taip pat pažangą kuriant kredito sutarčių vidaus rinką, kurioje teikiama aukšto lygio vartotojų apsauga, reikia peržiūrėti. Kas ketverius metus Komisija turėtų atlikti šios direktyvos vertinimą, kad įvertintų šioje direktyvoje nustatytą viršutinę 100 000 EUR ribą ir procentines normas, naudojamas apskaičiuojant mokamos kompensacijos dydį išankstinio grąžinimo atveju, taip pat įvertinti, ar šios direktyvos taikymo sritis tebėra tinkama kredito sutartims, užtikrintoms negyvenamosios paskirties nekilnojamuoju turtu. Tas vertinimas taip pat turėtų apimti vartojimo kreditų, kuriais remiama žaliųjų pertvarka, rinkos raidos analizę ir tolesnių priemonių, kuriomis siekiama pagerinti tokių kreditų naudojimą, poreikio vertinimą, taip pat pagal šią direktyvą skirtų sankcijų įgyvendinimo ir ypač jų veiksmingumo bei atgrasomojo poveikio vertinimą. Vertindama šią direktyvą, Komisija turėtų išanalizuoti ekonomines tendencijas Sąjungoje ir padėti atitinkamoje rinkoje, pavyzdžiui, naujų finansinių paslaugų formų atsiradimą, skaitmenines tendencijas, tarpvalstybinio kreditų teikimo apimtį ir tendencijas. Ji taip pat turėtų atsižvelgti į šios direktyvos veiksmingumą, įskaitant su ja susijusias sąnaudas ir naudą įmonių ir vartotojų atžvilgiu. Be to, sutelktinis finansavimas yra vis dažniau naudojama vartotojų finansavimo, paprastai skiriamas nedidelėms išlaidoms ar investicijoms finansuoti, forma. Sutelktinis kreditinis finansavimas, įskaitant paslaugas, palengvinančias kredito suteikimą, kurios yra teikiamos vartotojams, nėra įtrauktas į Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/1503²⁰ taikymo sritį. Komisija turėtų įvertinti, ar reikia papildomų priemonių, kuriomis būtų apsaugoti vartotojai, norintys gauti kreditą arba investuoti per sutelktinio kreditinio finansavimo teikėją;*

²⁰ 2020 m. spalio 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/1503 dėl Europos sutelktinio finansavimo paslaugų verslui teikėjų, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/1129 ir Direktyva (ES) 2019/1937 (OL L 347, 2020 10 20).

- (94) kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. nustatyti bendras taisykles, taikomas tam tikriems valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kreditu, aspektams, valstybės narės negali deramai pasiekti dėl skaitmenizacijos sukeltų rinkos pokyčių ir tikslo palengvinti vartojimo kredito teikimą tarpvalstybiniu mastu, to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo, Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (95) siekiant iš dalies pakeisti neesmines šios direktyvos nuostatas, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus dėl papildomų prielaidų, taikomų skaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais²¹. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

²¹ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

- (96) pagal 2011 m. rugsėjo 28 d. bendrą valstybių narių ir Komisijos politinį pareiškimą dėl aiškinamųjų dokumentų²² valstybės narės pagrįstais atvejais įsipareigojo prie pranešimų apie perkėlimo priemones pridėti vieną ar daugiau dokumentų, kuriuose paaiškinamos direktyvos sudedamųjų dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos. Šios direktyvos atveju teisės aktų leidėjas laikosi nuomonės, kad tokių dokumentų perdavimas yra pagrįstas;
- (97) atsižvelgiant į Direktyvos 2008/48/EB pakeitimų, kuriuos reikia padaryti dėl vartojimo kreditų sektoriaus raidos, skaičių ir siekiant Sąjungos teisės aktų aiškumo, ta direktyva turėtų būti panaikinta ir pakeista šia direktyva;
- (98) vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1725²³ 42 straipsnio 1 dalimi buvo konsultuojamasi su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir jis pateikė nuomonę 2021 m. rugpjūčio 26 d.²⁴,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

²² OL C 369, 2011 12 17, p. 14.

²³ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

²⁴ OL C 403, 2021 10 6, p. 5.

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

Šia direktyva nustatoma bendra valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su ■ vartojimo kredito sutartimis ■, tam tikrų aspektų suderinimo sistema.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma kredito sutartims.
■
2. Ši direktyva netaikoma:
 - a) kredito sutartims, užtikrintoms hipoteka arba kita panašia valstybėje narėje įprastai naudojama garantija ■ nekilnojamuoju turtu arba su ■ nekilnojamuoju turtu susijusia teise;
 - b) kredito sutartims, kurių paskirtis – įgyti arba išlaikyti teises į žemės arba esamo ar projektuojamo statinio nuosavybę, ***įskaitant patalpas, naudojamą užsiėmimui, verslui ar profesijai;***

- c) kredito sutartims, kai bendra kredito suma yra didesnė nei 100 000EUR;
- d) kredito sutartims, kai darbdaviai, kuriems kreditavimas yra jų antrinė veikla, suteikia savo darbuotojams kreditą be palūkanų arba siūlydami mažesnę negu rinkoje vyraujanti bendros kredito kainos metinę normą ir kurios nėra siūlomos visuomenei;
- e) kredito sutartims, kurios sudaromos su investicinėmis įmonėmis, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/65/ES²⁵ 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte, arba su kredito įstaigomis, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte, siekiant leisti investuotojui įvykdyti sandorį, susijusį su viena ar daugiau Direktyvos 2014/65/ES I priedo C skirsnyje išvardytų priemonių, jei kreditą suteikianti investicinė įmonė arba kredito įstaiga dalyvauja tokiaame sandoryje;
- f) kredito sutartims, kurios yra sudarytos pagal susitarimą, pasiektą teisme arba kitoje valstybės valdžios institucijoje;

²⁵ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/65/ES dėl finansinių priemonių rinkų, kuria iš dalies keičiamos Direktyva 2002/92/EB ir Direktyva 2011/61/ES (OL L 173, 2014 6 12, p. 349).

- g) *nuomos ar išperkamosios nuomos sutartims, kai nei pačia sutartimi, nei atskira sutartimi nenustatyta pareiga arba pasirinkimo galimybė pirkti sutarties objektą;*
- h) *atidėtiesiems mokėjimams, kai:*

- i) *prekių tiekėjas ar paslaugų teikėjas, trečiajai šaliai nesuteikiant kredito, suteikia vartotojui laiko sumokėti už to tiekėjo tiekiamas prekes ar to paslaugų teikėjo teikiamas paslaugas;*
- ii) *pirkimo kaina turi būti sumokėta be palūkanų ir jokių kitų mokesčių, išskyrus nedidelius pagal nacionalinę teisę nustatytus mokesčius, kuriuos vartotojas turi mokėti už pavėluotus mokėjimus, ir*
- iii) *mokėjimas turi būti visiškai atliktas per 50 dienų nuo prekės pristatymo ar paslaugos suteikimo.*

Atidėtiesiems mokėjimams, kuriuos siūlo prekių tiekėjai ar paslaugų teikėjai, kurie nėra labai mažos, mažosios ar vidutinės įmonės, kaip apibrėžta Rekomendacijoje 2003/361/EB, kai jie siūlo informacinės visuomenės paslaugas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/1535²⁶ 1 straipsnio 1 dalies b punkte, kurias sudaro nuotolinės prekybos sutarčių sudarymas su vartotojais dėl prekių pardavimo ar paslaugų teikimo, kaip apibrėžta Direktyvos 2011/83/ES 2 straipsnio 7 punkte; šis neįtraukimas į šios direktyvos taikymo sritį taikomas tik kai tenkinamos šios sąlygos:

- i) *trečioji šalis nesiūlo ir neperka kredito;*
- ii) *mokėjimas turi būti visiškai atliktas per 14 dienų nuo prekių pristatymo ar paslaugų suteikimo ir*
- iii) *pirkimo kaina turi būti sumokėta be palūkanų ir jokių kitų mokesčių, tik su nedideliais pagal nacionalinę teisę nustatytais mokesčiais, kuriuos vartotojas turi mokėti už pavėluotus mokėjimus;*

²⁶ 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarka (OL L 241, 2015 9 17, p. 1).

- i) kredito sutartims, kurios yra susijusios su nemokamai atidėtu esamos skolos mokėjimu;
- j) kredito sutartims, pagal kurias iš vartotojo reikalaujama, kad jis kaip užstatą kreditoriui paliktų kokį nors daiktą, o vartotojo įsipareigojimas yra griežtai apribojamas tuo įkeistu daiktu;
- k) kredito sutartims dėl paskolų, suteikiamų ribotai visuomenės daliai pagal įstatymų numatytą nuostatą, kuria siekiama bendro intereso, taikant mažesnę nei rinkoje vyraujanti kredito palūkanų normą arba visai be palūkanų, arba kitomis sąlygomis, kurios yra palankesnės vartotojui nei rinkoje vyraujančios sąlygos;
- l) kredito sutartims, sudarytoms ... [*treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos*]; tačiau 23 ir 24 straipsniai, 25 straipsnio 1 dalies antras sakinytis, 25 straipsnio 2 dalis ir 28 bei 39 straipsniai taikomi visoms neterminuotoms kredito sutartims, sudarytoms ... [*treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos*].

3. Nepaisant 2 dalies c punkto, ši direktyva taikoma ■ kredito sutartims, kurių paskirtis yra gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto renovavimas **ir kurios nėra užtikrintos** hipoteka arba kita panašia valstybėje narėje įprastai naudojama garantija **dėl nekilnojamojo turto arba** užtikrintos **su nekilnojamoju turtu susijusia teise**, kai bendra kredito suma yra didesnė nei 100 000 EUR.

4. Kredito sutarčių, pagal kurias suteikiama teisė į likučio viršijimą, atveju **taikomi** tik **šie straipsniai**:
- a) 1, 2, 3, 17, 19, 25, 31, 35, 36 bei 39–50 straipsniai **ir**
 - b) 18 straipsnis, **nebent valstybės narės nustato kitaip.**
5. **Valstybės narės gali netaikyti šios direktyvos kredito sutartims, pagal kurias teikiamos debeto kortelės su atidėtojo lėšų nurašymo funkcija**:
- a) **kurias teikia kredito arba mokėjimo įstaiga;**
 - b) **pagal kurių sąlygas kreditas turi būti grąžintas per 40 dienų ir**
 - c) **kurioms netaikomos palūkanos, o už mokėjimo paslaugos teikimą taikomi tik nedideli mokesčiai.**
6. Valstybės narės gali nustatyti, kad tik 1, 2, 3, 7, 8, 11, 19 ir 20 straipsniai, 21 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a–h ir l punktai, 21 straipsnio 3 dalis bei 23, 25 ir 28–50 straipsniai taikomi kredito sutartims, kurias sudaro organizacija, kurios nariai gali būti tik asmenys, gyvenantys arba dirbantys tam tikroje vietoje, arba konkretaus darbdavio darbuotojai ir į pensiją išėję darbuotojai, arba asmenys, atitinkantys kitus nacionalinės teisės aktuose nustatytus reikalavimus, įrodančius narių tarpusavio ryšio buvimą, ir kuri atitinka visas toliau nurodomas sąlygas:
- a) organizacija įsteigta siekiant jos narių tarpusavio naudos;

- b) organizacija siekia pelno tik savo nariams;
- c) organizacija siekia pagal nacionalinę teisę reikalaujamo socialinio tikslo;
- d) organizacija gauna ir valdo tik savo narių santaupas ir tik jiems teikia kredito šaltinius;
- e) organizacija suteikia kreditą taikydama mažesnę nei rinkoje vyraujanti bendros kredito kainos metinę normą arba normą, kurios viršutinė riba reglamentuojama nacionalinės teisės aktais.

Valstybės narės gali netaikyti šios direktyvos pirmoje pastraipoje minimos organizacijos sudarytoms kredito sutartims, kai visų tos organizacijos sudarytų esamų kredito sutarčių bendra vertė, palyginti su visų toje valstybėje narėje, kurioje yra organizacija, sudarytų esamų kredito sutarčių bendra verte, yra nedidelė, ir visų tokių organizacijų toje valstybėje narėje sudarytų visų esamų kredito sutarčių bendra vertė yra mažesnė nei 1 % visų toje valstybėje narėje sudarytų esamų kredito sutarčių bendros vertės.

Valstybės narės kasmet peržiūri, ar vis dar tebetenkinamos sąlygos taikyti kurią nors iš antroje pastraipoje minimų išimčių, ir imasi veiksmų panaikinti išimtį, jeigu mano, kad tos sąlygos nebetenkinamos.

7. Valstybės narės gali nustatyti, kad tik 1, 2, 3, 7, 8, 11, 19 ir 20 straipsniai, 21 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos a–h, l ir r punktai, 21 straipsnio 3 dalis bei 23, 25, 28–38 ir 40–50 straipsniai taikomi kredito sutartims *tarp* kreditoriaus ir vartotojo dėl atidėtojo mokėjimo arba dėl grąžinimo metodų, jei vartotojas jau *neįvykdo* įsipareigojimų pagal pradinę kredito sutartį *arba tikėtina, kad* jų neįvykdys, ir kai tenkinamos šios sąlygos:
- a) tikėtina, kad toks susitarimas padės išvengti teisinio proceso dėl vartotojo įsipareigojimų neįvykdymo;
 - b) tokio susitarimo sudarymu vartotojui nebūtų nustatytos nepalankesnės sąlygos nei tos, kurios nustatytos pradinėje kredito sutartyje.

8. *Valstybės narės gali nustatyti, kad 8 straipsnio 3 dalies d, e ir f punktai, 10 straipsnio 5 dalis, 11 straipsnio 4 dalis bei 21 straipsnio 3 dalis netaikomi vienai ar daugiau iš šių kredito sutarčių:*

- a) kredito sutartims, kai bendra kredito suma yra mažesnė nei 200 EUR;*
- b) kredito sutartims, pagal kurias kreditas suteikiamas be palūkanų ir jokių kitų mokesčių;*
- c) kredito sutartims, pagal kurių sąlygas kreditas turi būti gražintas per tris mėnesius ir mokami tik nedideli mokesčiai.*

3 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje taikomos šios sąvokų apibrėžtys:

- 1) vartotojas – fizinis asmuo, kuris veikia siekdamas tikslų, nesusijusių su jo užsiėmimu, verslu ar profesija;
- 2) kreditorius – fizinis arba juridinis asmuo, kurio užsiėmimas, verslas arba profesija yra suteikti arba įsipareigoti suteikti kreditus;

3) kredito sutartis – sutartis, pagal kurią kreditorius suteikia arba įsipareigoja suteikti vartotojui kreditą atidėtojo mokėjimo, paskolos forma arba kitu panašiu finansiniu būdu, išskyrus sutartis dėl tos pačios rūšies nuolatinio paslaugų teikimo ar prekių tiekimo, kai vartotojas už tokias paslaugas ar prekes moka dalimis jų teikimo ar tiekimo laikotarpiu;

4) ***papildoma paslauga – paslauga, kuri siūloma vartotojui kartu su kredito sutartimi;***

■

5) bendra kredito kaina vartotojui – visos išlaidos, įskaitant palūkanas, komisinius, mokesčius ir bet kuriuos kitus su kredito sutartimi ■ susijusius mokesčius, kuriuos reikalaujama, kad vartotojas sumokėtų, ir kurie yra žinomi kreditoriui ■, išskyrus mokesčius notarui; į bendrą kredito kainą vartotojui taip pat įskaičiuojamos su kredito sutartimi susijusių papildomų paslaugų išlaidos, ***visų pirma draudimo įmokos***, jei, be to, privaloma sudaryti tokių papildomų paslaugų sutartį siekiant gauti kreditą arba jį gauti pagal skelbiamas sąlygas;

- 6) bendra vartotojo mokama suma – bendros kredito sumos ir bendros kredito kainos vartotojui suma;
- 7) bendros kredito kainos metinė norma arba BKKMN – bendra kredito kaina vartotojui, išreikšta metine bendros kredito sumos procentine dalimi **ir apskaičiuota, kaip nustatyta 30 straipsnyje**;
- 8) kredito palūkanų norma – palūkanų norma, išreikšta fiksuotu arba kintamu procentiniu dydžiu, kasmet taikomu išmokėtai kredito lėšų sumai;
- 9) fiksuotoji kredito palūkanų norma – kredito palūkanų norma, kurią kreditorius ■ ir vartotojas kredito sutartyje ■ susitaria taikyti visą kredito ■ sutarties galiojimo laikotarpį, arba keletas kredito palūkanų normų, kurias kreditorius ■ ir vartotojas kredito ■ sutartyje susitaria taikyti daliniams laikotarpiams, kuriems kredito palūkanų norma nustatoma išimtinai taikant fiksuotą konkrečią procentinę dalį; jei kredito sutartyje nustatytos ne visos kredito palūkanų normos ■, laikoma, kad kredito palūkanų norma yra fiksuota tik daliniams laikotarpiams, kurių kredito palūkanų normos yra nustatomos išimtinai taikant fiksuotą konkrečią procentinę dalį, dėl kurios susitarta sudarant kredito sutartį ■ ;

- 10) bendra kredito suma – limitas arba visos sumos, kuriomis suteikiama galimybė naudotis pagal kredito sutartį ■ ;
- 11) patvarioji laikmena – bet kuri priemonė, kuri suteikia galimybę vartotojui jam asmeniškai skirtą informaciją saugoti tiek laiko, kiek reikia pagal informacijos paskirtį, taip, kad ja būtų galima pasinaudoti ateityje ir kad būtų galima saugomą informaciją atkurti jos nepakeičiant;
- 12) kredito tarpininkas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris veikia ne kaip kreditorius arba notaras ir ne vien tiesiogiai ar netiesiogiai pristato vartotoją kreditoriui ir kuris, veikdamas pagal savo užsiėmimą, verslą ar profesiją už *atlygi*, mokamą pinigais arba bet kuria kita sutarta finansinio atlygio forma:
 - a) pateikia arba siūlo kredito sutartis vartotojams;
 - b) padeda vartotojams atlikdamas kredito sutarčių parengiamąjį darbą arba kitą ikisutartinį administravimą, išskyrus a punkte numatytą darbą, arba
 - c) kreditoriaus vardu sudaro kredito sutartis su vartotojais;

- 13) ikisutartinė informacija – informacija, **kuri pateikiama iki vartotojui taps privaloma kredito sutartis arba, kai taikoma, saistančio kredito pasiūlymo pateikimas ir kurios vartotojui reikia tam, kad jis galėtų palyginti skirtingus kredito pasiūlymus ir priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl kredito sutarties** sudarymo;
- 14) profiliavimas – profiliavimas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2016/679 4 straipsnio 4 punkte;
- 15) siejimas – kredito sutarties siūlymas arba pardavinėjimas pakete kartu su kitais skirtingais finansiniais produktais arba paslaugomis, kai kredito sutartis **nepateikiama** vartotojui sudaryti atskirai;
- 16) grupavimas – kredito sutarties siūlymas arba pardavinėjimas pakete kartu su kitais atskirais finansiniais produktais arba paslaugomis, kai kredito sutartis taip pat **pateikiama** vartotojui sudaryti atskirai, tačiau nebūtinai tomis pačiomis sąlygomis, nei siūloma sugrupuojant su tais kitais produktais ar paslaugomis;

- 17) konsultavimo paslaugos – asmeninės rekomendacijos vartotojui dėl vieno ar daugiau sandorių, susijusių su kredito sutartimis ■ , kurių teikimas yra veikla, atskira nuo kredito suteikimo ■ ir nuo kredito tarpininkavimo veiklos, kaip išdėstyta 12 punkte;
- 18) sąskaitos kreditavimas / sąskaitos kreditavimo galimybė – aiški kredito sutartis, pagal kurią kreditorius suteikia vartotojui lėšų, kurios viršija esamą vartotojo einamosios sąskaitos likutį;
- 19) (likučio / limito) viršijimas – sąskaitos kreditavimo galimybė, dėl kurios numanoma sutikta, kai kreditorius suteikia vartotojui lėšų, kurios viršija esamą vartotojo einamosios sąskaitos likutį arba sutartą sąskaitos kreditavimo galimybę;
- 20) susietojo kredito sutartis – kredito sutartis ■ , kai:
 - a) atitinkamas kreditas arba paslaugos yra skirti išimtinai konkrečių prekių tiekimo ar konkrečios paslaugos teikimo sutarčiai finansuoti ir

b) tos dvi sutartys, objektyviai vertinant, sudaro vieną komercinį sandorį; laikoma, kad yra vienas komercinis sandoris, kai prekių tiekėjas arba paslaugų teikėjas pats finansuoja vartotojui suteikiamą kreditą arba, jei jį finansuoja trečioji šalis, – kai kreditorius ■, *pateikiant rinkai*, sudarant ar rengiant kredito sutartį ■, naudojasi prekių tiekėjo arba paslaugų teikėjo paslaugomis arba kai kredito sutartyje ■ aiškiai nurodomos konkrečios prekės arba konkrečių paslaugų teikimas.

21) išankstinis grąžinimas – visų arba dalies vartotojo įsipareigojimų pagal kredito sutartį įvykdymas *iki* kredito *sutartyje nustatyto termino*;

■

- 22) konsultavimo skolų klausimais paslaugos – nepriklausomų profesionalių veiklos vykdytojų, **kurie nėra, visų pirma, kreditoriai ar kredito tarpininkai, kaip apibrėžta šioje direktyvoje, arba kredito pirkėjai arba kredito administratoriai, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2021/2167²⁷ 3 straipsnio 6 ir 8 punktuose**, teikiama asmeniškai pritaikyta techninio, teisinio ar psichologinio pobūdžio pagalba, skirta vartotojams, kurie vykdydami savo finansinius įsipareigojimus patiria arba gali patirti sunkumų;

4 straipsnis

Eurais išreikštų sumų perskaičiavimas nacionaline valiuta

1. Šios direktyvos tikslais tos valstybės narės, kurios perskaičiuoja eurais išreikštas sumas savo nacionaline valiuta, atlikdamos tą perskaičiavimą iš pradžių taiko [šios direktyvos įsigaliojimo diena] galiojusį keitimo kursą.
2. Valstybės narės gali suapvalinti sumas, gautas atlikus 1 dalyje nurodytą perskaičiavimą, jei toks suapvalinimas neviršija 10 EUR.

²⁷ 2021 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/2167 dėl kredito administratorių ir kredito pirkėjų, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2008/48/EB ir 2014/17/ES (OL L 438, 2021 12 8, p. 1).

5 straipsnis

Pareiga nemokamai teikti informaciją vartotojams

Valstybės narės reikalauja, kad, kai vartotojams teikiama informacija laikantis šios direktyvos, tokia informacija vartotojui būtų suteikiama nemokamai, **nepriklausomai nuo jai suteikti naudotos priemonės**.

6 straipsnis

Nediskriminavimas

Valstybės narės užtikrina, kad kredito skyrimo sąlygomis vartotojai, kurie teisėtai gyvena Sąjungoje, jokių būdu nebūtų diskriminuojami dėl pilietybės arba gyvenamosios vietos ar dėl bet kurios kitos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje nurodytos priežasties, kai jie teikia paraišką dėl kredito sutarties sudarymo, ją sudaro arba turi sudarę **Sąjungoje**.

Pirma pastraipa nedaromas poveikis galimybei siūlyti skirtingas kredito suteikimo sąlygas, jei tos skirtingos sąlygos yra tinkamai pagrįstos objektyviais kriterijais.

II SKYRIUS
INFORMACIJA, TEIKTINA
PRIEŠ SUDARANT KREDITO SUTARTĮ

7 straipsnis

Kredito sutarčių reklama ir rinkodara

Nedarant poveikio Direktyvai 2005/29/EB, valstybės narės reikalauja, kad visi reklaminiai ir rinkodaros pranešimai, susiję su kredito sutartimis, būtų teisingi, aiškūs ir neklaidinantys. Draudžiama tokiuose reklaminiuose ir rinkodaros pranešimuose vartoti formuluotes, dėl kurių vartotojas gali turėti nepagrįstų lūkesčių dėl kredito prieinamumo arba kainos, **ar dėl bendros vartotojo mokamos sumos**.

8 straipsnis

Tipinė informacija, kuri turi būti nurodyta kredito sutarčių reklamoje

1. Valstybės narės reikalauja, kad kredito sutarčių reklamoje **būtų aiškiai ir gerai matomai pateikiamas įspėjimas, kuriuo vartotojai būtų informuojami, kad skolintis kainuoja pinigus, naudojant formuluotę „Dėmesio! Skolintis pinigus kainuoja pinigus“ arba kitą lygiavertę formuluotę**.
2. **Valstybės narės reikalauja, kad kredito sutarčių reklamoje**, kurioje nurodoma palūkanų norma arba su kredito kaina vartotojui susiję skaičiai, būtų pateikiama tipinė informacija pagal šį straipsnį.

Pirmoje pastraipoje nurodyta pareiga netaikoma, kai pagal nacionalinę teisę bendros kredito kainos metinę normą reikalaujama nurodyti su kredito sutartimis susijusioje reklamoje, kurioje nenurodoma palūkanų norma arba skaičiai, susiję su kredito kaina vartotojui, kaip tai suprantama pagal pirmą pastraipą.

3. Tipinė informacija yra lengvai įskaitoma arba atitinkamai aiškiai girdima ir pritaikyta prie reklamai naudojamos priemonės techninių apribojimų; pateikiant tipinę informaciją aiškiai, glaustai ir gerai matomai nurodomi visi šie elementai:
- a) kredito palūkanų norma, fiksuotoji ar kintamoji, ar abi, kartu su duomenimis apie mokesčius, įtrauktus į bendrą kredito kainą vartotojui;
 - b) bendra kredito suma;
 - c) bendros kredito kainos metinė norma;
 - d) kai taikytina, kredito sutarties galiojimo laikotarpis ;
 - e) jei kreditas suteikiamas atidedant mokėjimą už konkrečias prekes ar paslaugas, kaina visą sumą mokant iškart ir išankstinio mokėjimo suma;
 - f) kai taikytina, bendra vartotojo mokama suma ir dalinių mokėjimų suma.

Konkrečiais ir pagrįstais atvejais, kai pirmoje pastraipoje nurodytai tipinei informacijai pateikti naudojama priemonė nesuteikia galimybės rodyti informaciją vizualiai, tos pastraipos e ir f punktai netaikomi.

4. ***3 dalies pirmoje pastraipoje nurodyta tipinė informacija nurodoma pagal tipinį pavyzdį.***
5. Jei su kredito sutartimi ■ susijusios papildomos paslaugos sutarties sudarymas yra būtinas kreditui gauti arba jam gauti pagal skelbiamas sąlygas ir tos paslaugos kainos negalima nustatyti iš anksto, 3 dalies pirmoje pastraipoje nurodytoje tipinėje informacijoje, aiškiai, glaustai ir gerai matomai nurodomas įsipareigojimas sudaryti tą sutartį.
6. ***Nedarant poveikio Direktyvai 2005/29/EB, konkrečiais ir pagrįstais atvejais, kai šio straipsnio 3 dalyje nurodytai tipinei informacijai pranešti naudojama elektronine priemone nesudaromos sąlygos gerai matomai ir aiškiai vizualiai parodyti tos informacijos, vartotojas turi turėti galimybę tos dalies pirmos pastraipos e ir f punktuose nurodytą informaciją gauti naudodamasis spustelėjimo, slinkimo arba braukimo funkcijomis.***

7. *Valstybės narės draudžia kredito produktų reklamą, kurioje:*
- a) *vartotojai skatinami siekti kredito įteigiant, kad kreditas pagerintų tų vartotojų finansinę padėtį;*
 - b) *nurodoma, kad neįvykdytos kredito sutartys arba duomenų bazėse registruotas kreditas paraiškos gauti kreditą vertinimui nedaro didelės arba jokios įtakos;*
 - c) *klaidingai įteigiama, kad kreditas padidina finansinius išteklius, pakeičia santaupas arba gali pakelti vartotojo gyvenimo lygį.*
8. *Valstybės narės gali drausti, inter alia, kredito produktų reklamą, kurioje:*
- a) *pabrėžiama, kad kreditą galima gauti lengvai ir greitai;*
 - b) *teigiama, kad paėmus kreditą taikoma nuolaida;*
 - c) *siūlomi ilgiau nei tris mėnesius atidėti kredito dalinių mokėjimų pradžia.*

9 straipsnis

Bendro pobūdžio informacija

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai arba, kai taikytina, kredito tarpininkai visuomet popieriuje arba naudodami *kitą vartotojo pasirinktą* patvariąją laikmeną teiktų vartotojams aiškią ir suprantamą bendro pobūdžio informaciją apie kredito sutartis .

Kreditorių arba, kai taikytina, kredito tarpininkų jų patalpose teikiama bendro pobūdžio informacija apie kredito sutartis vartotojams pateikiama bent jau popieriuje.

2. 1 dalyje nurodytoje bendro pobūdžio informacijoje pateikiami bent šie duomenys:
 - a) informacijos teikėjo tapatybė, geografinis adresas, telefono numeris ir elektroninio pašto adresas;
 - b) tikslai, kuriems gali būti naudojamas kreditas;
 - c) galimas kredito sutarties galiojimo laikotarpis ;

- d) siūlomos kredito palūkanų normos rūšys, nurodant, ar ji yra fiksuotoji, kintamoji arba jų derinys, ir pateikiant trumpą fiksuotosios ir kintamosios palūkanų normos aprašymą, įskaitant susijusius padarinius vartotojui;
- e) tipinis bendros kredito sumos, bendros kredito kainos vartotojui, bendros vartotojo mokamos sumos ir bendros kredito kainos metinės normos pavyzdys;
- f) nurodomos galimos kitos su kredito sutartimi ■ susijusios apmokėtinės išlaidos, neįtrauktos į bendrą kredito kainą vartotojui;
- g) įvairios galimybės grąžinti kreditą kreditoriui, įskaitant reguliarių grąžinimo dalinių įmokų skaičių, periodiškumą ir sumą;
- h) su išankstiniu grąžinimu tiesiogiai susijusių sąlygų aprašymas;
- i) teisės atsisakyti sutarties aprašymas;
- j) nurodomos papildomos paslaugos, kurias vartotojas privalo pirkti kreditui gauti arba jam gauti pagal skelbiamas sąlygas, ir, kai taikoma, paaiškinimas, kad papildomas paslaugas galima pirkti iš paslaugų teikėjo, kuris nėra kreditorius, ir
- k) bendro pobūdžio įspėjimas dėl galimų su kredito sutartimi ■ susijusių įsipareigojimų neįvykdymo padarinių.

10 straipsnis

Ikisutartinė informacija

1. Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius ir, kai taikytina, kredito tarpininkas ■ pateiktų vartotojui *aiškią ir suprantamą* ikisutartinę informaciją, kurios reikia, kad vartotojas galėtų palyginti skirtingus pasiūlymus, siekdamas priimti informacija pagrįstą sprendimą dėl kredito ■ sutarties sudarymo pagal kreditoriaus ■ siūlomus kredito sąlygas ir, kai taikytina, vartotojo pareikštus pageidavimus bei pateiktą informaciją. Tokia ikisutartinė informacija vartotojui pateikiama *iš anksto*, iki jam taps privaloma bet kokia kredito sutartis arba pasiūlymas, *įskaitant atvejus, kai naudojamos Direktyvos 2022/65/EB 2 straipsnio e punkte apibrėžtos nuotolinio ryšio priemonės*.

Tuo atveju, kai šios dalies pirmoje pastraipoje nurodyta ikisutartinė informacija pateikiama likus mažiau kaip vienai dienai iki vartotojui taps privaloma kredito sutartis arba pasiūlymas, ■ valstybės narės reikalauja, kad kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas ■ nusiųstų vartotojui priminimą apie galimybę atsisakyti kredito sutarties ■ ir apie atsisakymo tvarką pagal 26 straipsnį. Priminimas vartotojui pateikiamas popieriuje arba naudojant kitą *vartotojo pasirinktą ir kredito sutartyje nurodytą* patvariąją laikmeną *praėjus nuo vienos iki septynių dienų* po kredito sutarties sudarymo ■ arba, kai taikoma, vartotojo saistančio kredito pasiūlymo pateikimo.

2. 1 dalyje nurodyta ikisutartinė informacija pateikiama popieriuje arba naudojant **kitą vartotojo pasirinktą** patvarią laikmeną, naudojant I priede nurodytą „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą. Visa formoje pateikta informacija turi būti vienodai matoma. Laikoma, kad kreditorius įvykdė šioje dalyje ir Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus informacijos reikalavimus, jei kreditorius pateikė minėtą formą.
3. 1 dalyje nurodytoje ikisutartinėje informacijoje aiškiai nurodomi visi toliau išvardyti elementai **gerai matomai pateikiami „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos pirmajame puslapyje:**
 - a) **kreditoriaus ir, kai taikytina, susijusio kredito tarpininko tapatybė;**
 - b) **bendra kredito suma;**
 - c) **kredito sutarties galiojimo laikotarpis;**
 - d) **kredito palūkanų norma arba visos kredito palūkanų normos, jei skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos kredito palūkanų normos;**

- e) *bendros kredito kainos metinė norma ir bendra vartotojo mokama suma;*
- f) *jei kreditas suteikiamas atidedant mokėjimą už konkrečias prekes ar paslaugas ir susietojo kredito sutarčių atveju – tos prekės arba paslaugos ir jų kaina visą sumą mokant iškart;*
- g) *išlaidos pavėluotų mokėjimų atveju, t. y. pavėluotų mokėjimų atveju taikoma palūkanų norma ir jos tikslinimo tvarka bei, kai taikytina, bet kurie mokesčiai, mokami už įsipareigojimų nevykdymą;*
- h) *vartotojo atliekamų mokėjimų suma, skaičius ir periodiškumas ir, kai tinkama, grąžinimui skiriamų mokėjimų paskirstymo padengiant skirtingas neapmokėtas sumas, kurioms taikoma skirtinga kredito palūkanų norma, tvarka;*
- i) *įspėjimas dėl padarinių mokėjimų nevykdymo ar vėlavimo mokėti atveju;*
- j) *tai, kad yra teisė atsisakyti sutarties arba jos nėra ir, kai taikoma, sutarties atsisakymo laikotarpis;*

- k) tai, kad yra *teisė į išankstinį grąžinimą ir, kai taikytina, informacija apie kreditoriaus teisę į kompensaciją;*
- l) *kreditoriaus geografinis adresas, telefono numeris ir e. pašto adresas ir, kai taikytina, susijusio kredito tarpininko geografinis adresas, telefono numeris ir e. pašto adresas.*

█

4. *Jei visų 3 dalyje nurodytų elementų neįmanoma gerai matomai pateikti viename puslapyje, jie pateikiami „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos pirmoje dalyje ne daugiau kaip dviejuose puslapiuose. Tokiu atveju tos dalies a–g punktuose nurodyta informacija pateikiama pirmame formos puslapyje.*

5. *1 dalyje nurodytoje ikisutartinėje informacijoje aiškiai nurodomi visi toliau išvardyti elementai, kurie pateikiami po 3 dalyje išvardytų elementų ir aiškiai nuo jų atskiriami:*

- a) kredito rūšis;
- b) sąlygos, kuriomis reglamentuojamas lėšų išmokėjimas;
- c) *kai skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos kredito palūkanų normos – kiekvienos kredito palūkanų normos taikymą reglamentuojančios sąlygos ir, jei žinomas, kiekvienai pradinei kredito palūkanų normai taikomas indeksas arba pagrindinė palūkanų norma bei kiekvienos kredito palūkanų normos keitimo laikotarpiai, sąlygos ir tvarka;*

- d) *kai kredito sutartyje numatomi skirtingi lėšų išmokėjimo būdai su skirtingais mokesčiais ar kredito palūkanų normomis ir kreditorius remiasi III priedo II dalies b punkte pateikiama prielaida – nuoroda, kad taikant kitus lėšų išmokėjimo būdus atitinkamos rūšies kredito sutarčiai, bendros kredito kainos metinė norma gali būti didesnė;*
- e) kai taikytina, vienos ar daugiau privalomų sąskaitų, skirtų mokėjimo operacijoms ir išmokamoms lėšoms registruoti, tvarkymo mokesčiai, mokėjimo priemonių, skirtų mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui, naudojimo mokesčiai, bet kurie kiti mokesčiai, susiję su kredito sutartimi ■ , ir sąlygos, kuriomis bet kurie iš šių mokesčių gali būti keičiami;
- f) *tipinis pavyzdys, kuriame atspindima bendros kredito kainos metinė norma ir bendra vartotojo mokama suma ir kuriame nurodytos visos prielaidos, naudotos šiai normai apskaičiuoti; jei vartotojas pranešė kreditoriui apie vieną ar daugiau kredito elementų, kuriems jis teikia pirmenybę, pavyzdžiui, kredito sutarties galiojimo laikotarpį ir bendrą kredito sumą, kreditorius į šiuos elementus atsižvelgia;*
- g) kai taikytina – bet kokios išlaidos, kurias sudarant kredito sutartį ■ vartotojas moka notarui;

- h)** pareiga, jei tokia yra, sudaryti su kredito sutartimi ■ susijusią papildomos paslaugos sutartį, jei tokios sutarties sudarymas yra privalomas norint gauti kreditą arba gauti jį pagal skelbiamas nuostatas ir sąlygas;
- i)** *kai taikytina – reikalaujamas užtikrinimas;*
- j)** *kai taikytina – informacija apie tai, kaip išankstinio kredito grąžinimo atveju bus nustatyta kompensacija kreditoriui;*
- k)** *vartotojo teisė nedelsiant ir nemokamai pagal 19 straipsnio 6 dalį gauti informaciją apie patikrinimo duomenų bazėje, atlikto jo kreditingumo vertinimo tikslais, rezultatus;*
- l)** *šio straipsnio 8 dalyje nurodyta vartotojo teisė paprašius nemokamai gauti kredito sutarties projekto kopiją, pateikiamą popieriuje arba bet kokioje kitoje patvariojoje laikmenoje, jei kreditorius prašymo pateikimo metu nori sudaryti kredito sutartį;*
- m)** *kai taikytina, nuoroda, kad kaina buvo asmeniškai pritaikyta remiantis automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą;*
- n)** *kai taikytina, laikotarpis, kuriuo kreditorius yra įpareigotas pagal šį straipsnį pateiktos ikisutartinės informacijos;*

- o) vartotojui suteikiama galimybė pasinaudoti neteisminiu apskundimo ir žalos atlyginimo mechanizmu ir būdai tuo pasinaudoti;*
- p) išpėjimas ir paaiškinimas dėl kitų įsipareigojimų, susijusių su konkrečia kredito sutartimi, nevykdymo teisinių ir finansinių padarinių;*
- q) grąžinimo tvarkaraštis, kuriame nurodyti visi mokėjimai ir grąžinimai kredito sutarties galiojimo laikotarpiu, įskaitant mokėjimus ir grąžinimus už bet kokias papildomas paslaugas, susijusias su kredito sutartimi, kurios parduodamos vienu metu, pagal kurį mokėjimai ir grąžinimai, jeigu skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos kredito palūkanų normos, grindžiami pagrįstais kredito palūkanų normos didėjimo pokyčiais.*

Kai kredito sutartis susieta su lyginamuoju indeksu, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/1011²⁸ 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte, atskirame dokumente, kuris gali būti pridėtas prie „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos, nurodomas to lyginamojo indekso ir jo administratoriaus pavadinimas ir galimas jo poveikį vartotojui.

²⁸ 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1011 dėl indeksų, kurie kaip lyginamieji indeksai naudojami finansinėse priemonėse ir finansinėse sutartyse arba siekiant įvertinti investicinių fondų veiklos rezultatus, kuriuo iš dalies keičiami direktyvos 2008/48/EB ir 2014/17/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 596/2014 (OL L 171, 2016 6 29, p. 1).

6. Informacija, pateikiama „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formoje **■**, yra nuosekli. Ji yra aiškiai įskaitoma ir ją pateikiant atsižvelgiama į priemonių, kuriose ji rodoma, techninius apribojimus. Informacija tiksliai ir tinkamai rodoma įvairiais kanalais, **atsižvelgiant į sąveikumą.**

Visa papildoma informacija, kurią kreditorius teikia vartotojui, pateikiama **aiškiai įskaitoma ir** atskiru dokumentu, kuris gali būti pridėtas prie „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ **■** formos.

7. Nukrypstant nuo **šio straipsnio 5 dalies**, balso telefonijos ryšių atveju, kaip nurodyta Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnio 3 dalyje, pagrindinių finansinės paslaugos savybių apibūdinimas, pateiktinas pagal tos direktyvos 3 straipsnio 3 dalies b punkto antrą įtrauką, apima bent duomenis, nurodytus šio straipsnio 3 dalyje. ***Tokiu atveju iš karto po kredito sutarties sudarymo kreditorius ir, kai taikytina, kredito tarpininkas patvariojoje laikmenoje vartotojui pateikia „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą.***

8. Kreditorius ir, kai taikytina, kredito tarpininkas ■ vartotojo prašymu, be „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos, ■ jam nemokamai pateikia kredito sutarties projekto kopiją popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje, ■ jei kreditorius prašymo pateikimo metu tebenori sudaryti kredito sutartį ■ su vartotoju.

9. Kredito sutarties, pagal kurią vartotojo atliktais mokėjimais nereikia nedelsiant atitinkamai amortizuoti bendros kredito sumos ir jie naudojami kapitalui sudaryti kredito sutartyje arba papildomoje sutartyje numatytais laikotarpiais ir sąlygomis, atveju kreditorius, ir, kai taikytina, kredito tarpininkas pateikdamas 1 dalyje minimą ikisutartinę informaciją pateikia ir aiškų ir glaustą pareiškimą, kad tokiose kredito sutartyse nenumatoma visos pagal kredito sutartį išmokėtos kredito lėšų sumos grąžinimo garantija, nebent tokia garantija yra aiškiai suteikta.
10. Šis straipsnis netaikomas prekių tiekėjams arba paslaugų teikėjams, kurie kredito tarpininkų funkciją atlieka kaip papildomą funkciją. Tuo nedaromas poveikis kreditoriaus arba, kai taikytina, kredito tarpininko pareigai užtikrinti, kad vartotojas gautų šiame straipsnyje nurodytą ikisutartinę informaciją.

11 straipsnis

Ikisutartinė informacija apie kredito sutartis, nurodytas 2 straipsnio 6 arba 7 dalyje

1. 2 straipsnio 6 arba 7 dalyje nurodytų kredito sutarčių atveju 10 straipsnio 1 dalyje nurodoma ikisutartinė informacija, nukrypstant nuo 10 straipsnio 2 dalies, pateikiama popieriuje arba ***kitoje vartotojo pasirinktoje*** patvariojoje laikmenoje naudojant II priede pateikiamą „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą. ***Ta informacija turi būti aiški ir suprantama.*** Visa toje formoje pateikta informacija turi būti vienodai gerai matoma. Jei kreditorius pateikė minėtą formą, laikoma, kad jis įvykdė šioje dalyje ir Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus informavimo reikalavimus.
2. 2 straipsnio 6 arba 7 dalyje nurodytų kredito sutarčių atveju, kiek tai susiję su 10 straipsnio 1 dalyje nurodyta ikisutartine informacija, nukrypstant nuo 10 straipsnio 3 dalies, ***„Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos pirmoje dalyje viename puslapyje gerai matomai*** nurodomi visi toliau išvardyti duomenys:
 - a) ***kreditoriaus ir, kai taikytina, susijusio kredito tarpininko tapatybė;***

- b) *bendra kredito suma;*
- c) *kredito sutarties galiojimo laikotarpis;*
- d) *kredito palūkanų norma arba visos kredito palūkanų normos, jei skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos kredito palūkanų normos;*
- e) *bendros kredito kainos metinė norma ir bendra vartotojo mokama suma;*
- f) *jei kreditas suteikiamas atidedant mokėjimą už konkrečias prekes ar paslaugas ir susietojo kredito sutarčių atveju – tos prekės arba paslaugos ir jų kaina visą sumą mokant iškart;*
- g) *išlaidos pavėluotų mokėjimų atveju, t. y. pavėluotų mokėjimų atveju taikoma palūkanų norma ir jos tikslinimo tvarka bei, kai taikytina, bet kurie mokesčiai, mokami už įsipareigojimų nevykdymą;*
- h) *vartotojo atliktinų privalomų mokėjimų suma, skaičius ir periodiškumas ir, kai taikytina, gražinimui skiriamų mokėjimų paskirstymo padengiant skirtingas neapmokėtas sumas, kurioms taikoma skirtinga kredito palūkanų norma, tvarka;*

- i) išpėjimas dėl padarinių mokėjimų nevykdymo ar pavėluotų mokėjimų atveju;*
- j) tai, kad yra teisė atsisakyti sutarties arba jos nėra;*
- k) tai, kad yra teisė į išankstinį grąžinimą ir, kai taikytina, informacija apie kreditoriaus teisę į kompensaciją;*
- l) kreditoriaus geografinis adresas, telefono numeris ir e. pašto adresas ir, kai taikytina, susijusio kredito tarpininko geografinis adresas, telefono numeris ir e. pašto adresas;*

■

3. *Jei visų 2 dalyje nurodytų elementų neįmanoma gerai matomai pateikti viename puslapyje, jie pateikiami „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos pirmoje dalyje ne daugiau kaip dviejuose puslapiuose. Tokiu atveju tos dalies a–g punktuose nurodyta informacija pateikiama pirmame formos puslapyje.*
4. *1 dalyje nurodyta ikisutartinė informacija apima visus toliau nurodytus elementus, kurie pateikiami po 2 dalyje išvardytų elementų ir aiškiai nuo jų atskiriami:*
- a) *kredito rūšis;*
 - b) *kai skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos kredito palūkanų normos, kiekvienos kredito palūkanų normos taikymą reglamentuojančios sąlygos, bet koks pradinei kredito palūkanų normai taikomas indeksas arba pagrindinė palūkanų norma, nuo kredito sutarties sudarymo dienos taikomi mokesčiai ir, kai taikytina, sąlygos, kuriomis jie gali būti keičiami;*
 - c) *tipinis pavyzdys, kuriame atspindima bendros kredito kainos metinė norma ir bendra vartotojo mokama suma ir kuriame nurodomos visos prielaidos, naudotos šiai normai apskaičiuoti;*

- d) *kredito sutarties nutraukimo sąlygos ir tvarka;*
- e) *kai taikytina – informacija apie tai, kaip išankstinio kredito grąžinimo atveju bus nustatyta kompensacija kreditoriui;*
- f) *kai taikytina, nuoroda, kad vartotojo bet kuriuo metu gali būti paprašyta grąžinti visą kredito sumą;*
- g) *nuoroda į vartotojo teisę nedelsiant ir nemokamai pagal 19 straipsnio 6 dalį gauti informaciją apie patikrinimo duomenų bazėje, atlikto jo kreditingumo vertinimo tikslais, rezultatus;*
- h) *kai taikytina, nuoroda, kad kaina buvo asmeniškai pritaikyta remiantis automatizuotu duomenų tvarkymu, įskaitant profiliavimą;*
- i) *kai taikytina, laikotarpis, kuriuo kreditorius yra įpareigotas pagal šį straipsnį pateiktos ikisutartinės informacijos;*
- j) *nuoroda į vartotojui suteikiamą galimybę pasinaudoti neteisminių apskundimų ir žalos atlyginimo mechanizmu ir būdai, kaip galima tuo pasinaudoti;*

- k) išpėjimas ir paaiškinimas dėl kitų įsipareigojimų, susijusių su konkrečia kredito sutartimi, nevykdymo teisinių ir finansinių padarinių;*
- l) grąžinimo tvarkaraštis, kuriame nurodyti visi mokėjimai ir grąžinimai kredito sutarties galiojimo laikotarpiu, įskaitant mokėjimus ir grąžinimus už bet kokias papildomas paslaugas, susijusias su kredito sutartimi, kurios parduodamos vienu metu, pagal kurį mokėjimai ir grąžinimai, jeigu skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos kredito palūkanų normos, grindžiami pagrįstais kredito palūkanų normos didėjimo pokyčiais;*

5. Informacija, pateikiama „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formoje **■**, turi būti nuosekli. Ji yra aiškiai įskaitoma ir ją pateikiant atsižvelgiama į priemonių, kuriose ji rodoma, techninius apribojimus. Informacija adekvačiai ir tinkamai rodoma įvairiais kanalais, *atsižvelgiant į sąveikumą.*

6. Nukrypstant nuo **šio straipsnio 4 dalies**, balso telefonijos ryšių atveju, kaip nurodyta Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnio 3 dalyje, pagrindinių finansinės paslaugos savybių apibūdinimas, pateiktinas pagal tos direktyvos 3 straipsnio 3 dalies b punkto antrą įtrauką, apima bent duomenis, nurodytus šio straipsnio 2 dalyje. ***Tokiu atveju iš karto po kredito sutarties sudarymo kreditorius ir, kai taikytina, kredito tarpininkas patvariojoje laikmenoje vartotojui pateikia „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formą.***
7. Kreditorius ir, kai taikytina, kredito tarpininkas vartotojo prašymu, be „Europos tipinės informacijos apie vartojimo kreditą“ formos, ■ jam nemokamai pateikia kredito sutarties projekto kopiją, jei kreditorius prašymo pateikimo metu tebenori sudaryti kredito sutartį su vartotoju.
-
8. Šis straipsnis netaikomas prekių tiekėjams arba paslaugų teikėjams, kurie kredito tarpininkų funkciją atlieka kaip papildomą funkciją. Tuo nedaromas poveikis kreditoriaus arba, kai taikytina, kredito tarpininko pareigai užtikrinti, kad vartotojas gautų šiame straipsnyje nurodytą ikisutartinę informaciją.

12 straipsnis
Tinkami paaiškinimai

1. Valstybės narės užtikrina, kad iš kreditorių ir, kai taikytina, kredito tarpininkų ■ būtų reikalaujama vartotojui pateikti tinkamus paaiškinimus apie siūlomas kredito sutartis ■ ir bet kokias papildomas paslaugas, kad vartotojas galėtų įvertinti, ar siūlomos kredito sutartys ■ ir papildomos paslaugos atitinka jo poreikius ir finansinę padėtį. **Tokie paaiškinimai turi būti pateikiami nemokamai prieš sudarant kredito sutartį.** Paaiškinimuose turi būti pateikiama ši informacija:
- a) informacija, nurodyta 10, 11 ir 38 straipsniuose;
 - b) esminės siūlomos kredito sutarties ■ arba papildomų paslaugų savybės;
 - c) konkretus poveikis, kurį siūloma kredito sutartis ■ arba siūlomos papildomos paslaugos gali daryti vartotojui, įskaitant vartotojo mokėjimo įsipareigojimų neįvykdymo ar pavėluoto mokėjimo padarinius;
 - d) kai papildomos paslaugos grupuojamos su kredito sutartimi ■ , informacija apie tai, ar kiekvieną sugrupuoto paketo sudedamąją dalį galima nutraukti atskirai, ir apie tokio nutraukimo padarinius vartotojui.

2. Valstybės narės ***tinkamai pagrįstais atvejais*** gali pritaikyti 1 dalyje nurodytą reikalavimą dėl paaiškinimų teikimo būdo ir apimties prie:

- a) konkrečių aplinkybių, kuriomis siūlomas kreditas;
- b) asmenų, kuriems kreditas siūlomas;
- c) siūlomo kredito ***rūšies***.

13 straipsnis

Remiantis automatizuotu duomenų tvarkymu asmeniškai pritaikyti pasiūlymai

Nedarant poveikio Reglamentui (ES) 2016/679, valstybės narės reikalauja, kad kreditoriai ***ir*** kredito tarpininkai ***aiškiai ir suprantamai informuotų vartotojus***, kai jiems pateikiami asmeniškai pritaikyti pasiūlymai, parengti remiantis **█** automatizuotu asmens duomenų tvarkymu.

III SKYRIUS

SIEJIMAS IR GRUPAVIMAS, *NUMANOMAS SUTIKIMAS*, KONSULTACINĖS PASLAUGOS IR NEPAGEIDAUJAMAS *KREDITO SUTEIKIMAS*

14 straipsnis

Siejimas ir grupavimas

1. Valstybės narės leidžia vykdyti grupavimą, bet draudžia vykdyti siejimą.
2. Nukrypdomos nuo 1 dalies ir nedarydamos poveikio konkurencijos teisės taikymui, valstybės narės gali leisti kreditoriams ■ reikalauti, kad vartotojas atidarytų arba išlaikytų mokėjimo arba taupomąją sąskaitą, jei vienintelis tokios sąskaitos tikslas yra vienas iš šių dalykų:
 - a) kaupti kapitalą siekiant grąžinti kreditą,
 - b) administruoti kreditą,
 - c) sutelkti lėšas kreditui gauti,
 - d) suteikti papildomą garantiją kreditoriui mokėjimo įsipareigojimų nevykdymo atveju.

3. Valstybės narės gali leisti kreditoriams ■ reikalauti, kad vartotojas turėtų atitinkamą su kredito sutartimi ■ susijusį draudimo liudijimą, atsižvelgiant į proporcingumo aspektus. Tokiais atvejais valstybės narės užtikrina, kad iš kreditoriaus ■ būtų reikalaujama priimti draudimo liudijimą iš kito tiekėjo nei tas, kuriam jis teikia pirmenybę, jeigu toks draudimo liudijimas suteikia garantijas, lygiavertes *kreditoriaus siūlomoms garantijoms, nekeičiant vartotojui siūlomo kredito sąlygų.*
4. *Valstybės narės reikalauja, kad asmens duomenys, susiję su vartotojų onkologinių ligų diagnozėmis, nebūtų naudojami su kredito sutartimi susijusio draudimo liudijimo tikslu pasibaigus valstybių narių nustatytam laikotarpiui, neviršijančiam 15 metų nuo vartotojų medicininio gydymo pabaigos.*
5. *Kad vartotojai turėtų daugiau laiko palyginti draudimo pasiūlymus, susijusius su kredito sutartimis, prieš įsigydami 3 dalyje nurodytą draudimo liudijimą, valstybės narės reikalauja, kad vartotojams būtų suteiktos bent trys dienos draudimo pasiūlymams, susijusiems su kredito sutartimis, palyginti (nekeičiant kredito pasiūlymų), o vartotojai būtų informuojami apie tai. Vartotojai gali sudaryti draudimo liudijimą nepasibaigus šiam trijų dienų laikotarpiui, jei to aiškiai prašo.*

15 straipsnis

*Numanomas sutikimas dėl kredito sutarties sudarymo
arba papildomų paslaugų pirkimo*

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai *ir* kredito *tarpininkai* nepreziumuotų vartotojo sutikimo *sudaryti kredito sutartį ar* pirkti papildomas paslaugas, pateiktas naudojant numatytąsias pasirinkimo galimybes. Numatytosios pasirinkimo galimybės apima iš anksto pažymėtus laukelius.
2. Vartotojo sutikimas *sudaryti kredito sutartį arba* pirkti papildomas paslaugas, pateiktas pažymint laukelius, turi būti duodamas *vienareikšmiu ir* aiškiu patvirtinimo aktu, kuriuo išreiškiamas laisva valia duotas, konkretus, informacija pagrįstas ir nedviprasmiškas vartotojo pritarimas su laukeliais susijusiam turiniui ir esmei.

16 straipsnis

Konsultavimo paslaugos

1. Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius ir, kai taikytina, kredito tarpininkas **█** konkretaus sandorio atžvilgiu aiškiai informuotų vartotoją apie tai, ar vartotojui yra arba gali būti teikiamos konsultavimo paslaugos.

2. Valstybės narės reikalauja, kad prieš teikiant konsultavimo paslaugas arba prieš sudarant sutartį dėl tokių paslaugų teikimo, kreditorius ir, kai taikytina, kredito tarpininkas **█** popieriuje ar kitoje *virtotojo pasirinktoje* patvariojoje laikmenoje vartotojui pateiktą šią informaciją:

- a) nurodoma, ar rekomendacija bus parengta remiantis tik jų pačių produktų asortimentu ar plačiu visoje rinkoje siūlomų produktų asortimentu, vadovaujantis 3 dalies c punktu;
- b) kai taikytina, nurodomas už konsultavimo paslaugas vartotojo mokamas mokestis arba, jei informacijos pateikimo metu tokio mokesčio sumos nustatyti neįmanoma, – taikomas jo apskaičiavimo metodas.

Šios dalies pirmoje pastraipoje nurodyta informacija vartotojui gali būti pateikiama kaip papildoma ikisutartinė informacija pagal 10 straipsnio 6 dalies antrą pastraipą.

3. Kai vartotojams teikiamos konsultavimo paslaugos, valstybės narės reikalauja, kad kreditoriai ir, kai taikytina, kredito tarpininkai ■ :
- a) gautų ■ reikiamą informaciją apie vartotojo finansinę padėtį, pageidavimus ir tikslus, susijusius su kredito sutartimi ■ , kad kreditorius ■ arba kredito tarpininkas ■ galėtų rekomenduoti vartotojui tinkamas kredito sutartis ■ ;
 - b) įvertintų vartotojo finansinę padėtį bei poreikius, remdamiesi vertinimo metu turima naujausia informacija, nurodyta a punkte, atsižvelgdami į pagrįstas prielaidas apie vartotojo finansinei padėčiai gresiančią riziką siūlomoms kredito sutarties ar sutarčių galiojimo ■ laikotarpiu;
 - c) apsvarstytų galimybę pasiūlyti pakankamai daug kredito sutarčių ■ savo produktų asortimente ir tuo pagrindu iš tos produktų grupės rekomenduotų vieną ar daugiau kredito sutarčių ■ , atitinkančių vartotojo poreikius, finansinę padėtį ir asmenines aplinkybes;

- d) veiktų taip, kad vartotojo interesai būtų tenkinami geriausiu būdu; ir
- e) pateiktų vartotojui popieriuje ar kitoje *vartotojo pasirinktoje ir konsultavimo paslaugų teikimo sutartyje nurodytoje* patvariojoje laikmenoje įrašytą rekomendaciją.

4. Valstybės narės gali uždrausti vartoti sąvokas „konsultacija“ ir „konsultantas“ ar panašias sąvokas, kai konsultavimo paslaugas vartotojams parduoda ir teikia kreditoriai arba, kai taikytina, kredito tarpininkai ■ .

Kai valstybės narės nedraudžia vartoti sąvokų „konsultacija“ ir „konsultantas“ ar panašių sąvokų, jos nustato toliau nurodytas sąlygas konsultavimo paslaugas teikiantiems kreditoriams arba kredito tarpininkams ■ dėl sąvokų „nepriklausoma konsultacija“ ir „nepriklausomas konsultantas“ vartojimo:

- a) kreditoriai ir, kai taikytina, kredito tarpininkai ■ turi apsvarstyti galimybę pasiūlyti pakankamai daug rinkoje siūlomų kredito sutarčių ir
- b) kreditorius arba kreditoriai negali atlyginti kredito tarpininkams už konsultavimo paslaugas.

Antros pastraipos b punktas taikomas tik kai pasiūlytų kreditorių skaičius yra mažesnis nei dauguma rinkoje.

Valstybės narės gali nustatyti griežtesnius reikalavimus kreditoriams ir, kai taikytina, kredito tarpininkams ■ dėl sąvokų „nepriklausoma konsultacija“ arba „nepriklausomas konsultantas“ vartojimo.

5. Valstybės narės reikalauja, kad kreditoriai ir, kai taikytina, kredito tarpininkai ■ įspėtų vartotoją, kai dėl kredito sutarties ■ jam gali kilti konkreti rizika, atsižvelgiant į jo finansinę padėtį.
6. Valstybės narės užtikrina, kad konsultavimo paslaugas galėtų teikti tik kreditoriai ir, kai taikytina, kredito tarpininkai ■ .

Nukrypdomos nuo pirmos pastraipos, valstybės narės gali leisti, kad konsultavimo paslaugas teiktų kiti nei nurodyta pirmoje pastraipoje asmenys, jei yra tenkinama kuri nors viena iš šių sąlygų:

- a) konsultavimo paslaugos teikiamos atsitiktiniais atvejais greta profesinės veiklos, kuri yra reglamentuojama teisinėmis ar norminėmis nuostatomis arba etikos kodeksu, pagal kuriuos nedraudžiama tas paslaugas teikti;

- b) konsultavimo paslaugas, susijusias su esamos skolos valdymu, teikia nemokumo specialistai, kai ta valdymo veikla yra reglamentuojama teisinėmis ar norminėmis nuostatomis;
- c) konsultavimo paslaugas, susijusias su esamos skolos valdymu, teikia viešieji ar savanoriški konsultavimo skolos klausimais paslaugų, **kaip nurodyta 36 straipsnyje, teikėjai**, kurie vykdo veiklą nekomerciniais tikslais;
- d) konsultavimo paslaugas teikia kompetentingų institucijų įgalioti ir prižiūrimi asmenys.

17 straipsnis

Draudimas suteikti nepageidaujamą kreditą

Valstybės narės draudžia bet kokį kredito **suteikimą** vartotojams , iš anksto negavus jų prašymo ir aiškaus sutikimo.

IV SKYRIUS

KREDITINGUMO VERTINIMAS IR PRIEIGA PRIE DUOMENŲ BAZIŲ

18 straipsnis

Pareiga įvertinti vartotojo kreditingumą

1. Valstybės narės reikalauja, kad prieš sudarant kredito sutartį ■ kreditorius ■ atliktų išsamų vartotojo kreditingumo vertinimą. Tas kreditingumo vertinimas atliekamas vartotojo interesų labui, kad būtų užkirstas kelias neatsakingo skolinimo praktikai ir per dideliame išiskolinimui, ir jį atliekant atsižvelgiama į visus veiksnius, kurie svarbūs tikrinant, ar vartotojas galės įvykdyti savo įsipareigojimus pagal kredito sutartį ■ .
2. ***Valstybės narės užtikrina, kad kredito tarpininkai atitinkamam kreditoriui tiksliai pateiktų iš vartotojo gautą reikiamą informaciją pagal Reglamentą (ES) 2016/679, kad būtų galima atlikti kreditingumo vertinimą.***

3. Kreditingumo vertinimas atliekamas remiantis aktualia ir tikslia informacija apie vartotojo pajamas ir išlaidas bei kitas finansines ir ekonomines aplinkybes, kuri yra būtina ir proporcinga, atsižvelgiant į ***kredito pobūdį, trukmę, vertę ir vartotojui kylančią kredito riziką. Ta informacija gali apimti*** pajamų ar kitų grąžinimo šaltinių įrodymą, informaciją apie finansinį turtą ir įsipareigojimus ar informaciją apie kitus finansinius įsipareigojimus. ***Ta informacija neapima specialių kategorijų duomenų, nurodytų Reglamento (ES) 2016/679 9 straipsnio 1 dalyje. Informacija gaunama iš atitinkamų vidaus ar išorės šaltinių, įskaitant vartotoją, ir, prireikus, atliekant paiešką*** šios direktyvos 19 straipsnyje nurodytoje ***duomenų bazėje. Šis direktyvos tikslu socialiniai tinklai nelaikomi išoriniu šaltiniu.***
- Pagal šią dalį gauta informacija tinkamai patikrinama, kai būtina, nepriklausomai tikrinamuose dokumentuose.
4. Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius ■ nustatytų 1 dalyje nurodyto vertinimo procedūras ir kad kreditorius ■ tokias procedūras dokumentuotų ir jas taikytų.

Valstybės narės taip pat reikalauja, kad kreditorius ■ dokumentuotų ir saugotų 3 dalyje nurodytą informaciją.

5. ***Jeigu paraišką gauti kreditą kartu pateikia daugiau nei vienas vartotojas, kreditorius kreditingumo vertinimą atlieka remdamasis bendru vartotojų pajėgumu grąžinti paskolą.***
6. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorius ■ suteiktų vartotojui kreditą tik tuo atveju, jei kreditingumo vertinimo rezultatai rodo, jog pagal kredito ■ sutartį prisiimtos pareigos, tikėtina, bus įvykdytos taip, kaip reikalaujama pagal tą sutartį, ***atsižvelgiant į svarbius veiksnius, kaip nurodyta 1 dalyje.***
7. Valstybės narės užtikrina, kad jeigu kreditorius ■ sudaro kredito ■ sutartį su vartotoju, kreditorius ■ po to kredito ■ sutarties nenutrauktų arba nekeistų vartotojo nenaudai, remdamasis tuo, kad kreditingumo vertinimas buvo netinkamai atliktas. Ši dalis netaikoma, jeigu įrodoma, kad vartotojas sąmoningai nuslėpė arba suklastojo kreditoriui ■ pateiktą 3 dalyje nurodytą informaciją.

8. Kai kreditingumo vertinimas apima ■ automatizuotą asmens duomenų tvarkymą, valstybės narės užtikrina, kad vartotojas turėtų *teisę prašyti kreditoriaus ir iš jo sulaukti žmogaus įsikišimo; tai yra* teisė:

■

- a) paprašius gauti iš kreditoriaus *aiškų ir suprantamą* kreditingumo įvertinimo paaiškinimą, įskaitant paaiškinimą apie logiką ir riziką, susijusias su automatizuotu asmens duomenų tvarkymu, taip pat apie jo svarbą ir poveikį sprendimui;
- b) pareikšti *kreditoriui* savo nuomonę ir
- c) *prašyti peržiūrėti* kreditingumo vertinimą ir *kreditoriaus* sprendimą *dėl kredito suteikimo*.

Valstybės narės užtikrina, kad vartotojas *būtų informuotas apie pirmoje pastraipoje nurodytą teisę*.

9. Valstybės narės užtikrina, kad paraiškos gauti kreditą atmetimo atveju iš kreditoriaus ■ būtų reikalaujama nedelsiant vartotojui pranešti apie atmetimą ir, ***kai aktualu, nurodyti vartotojui, kur galima lengvai gauti konsultavimo skolos klausimais paslaugas.*** Kai taikytina, ***reikalaujama, kad kreditorius informuotų vartotoją*** apie tai, kad kreditingumo vertinimas atliktas remiantis automatizuotu duomenų tvarkymu ***ir apie vartotojo teisę į tai, kad vertinimą atliktų žmogus, bei sprendimo užginčijimo procedūrą.***
10. Jei šalys sutaria pakeisti bendrą kredito sumą jau sudarius kredito sutartį, ■ valstybės narės užtikrina, kad prieš bet koki svarbesnį bendros kredito sumos padidinimą kreditoriaus ■ būtų reikalaujama iš naujo atlikti kreditingumo vertinimą, remiantis atnaujinta informacija.
11. Valstybės narės ***gali reikalauti***, kad kreditoriai įvertintų vartotojų kreditingumą atlikę paiešką atitinkamoje duomenų bazėje. ***Tačiau kreditingumo vertinimas negali būti grindžiamas tik vartotojo kredito istorija.***

19 straipsnis
Duomenų bazės

1. Tarptvalstybinio kredito atveju, kiekviena valstybė narė kitos valstybės narės kreditoriams ■ užtikrina prieigą prie duomenų bazių, naudojamų toje valstybėje narėje vartotojų kreditingumui įvertinti. Prieiga prie tokių duomenų bazių suteikiama nediskriminacinėmis sąlygomis.
2. ***Valstybės narės užtikrina, kad prieigą prie duomenų bazių, naudojamų vartotojų kreditingumui įvertinti, turėtų tik tie kreditoriai, kuriuos prižiūri nacionalinė kompetentinga institucija ir kurie visapusiškai laikosi Reglamento (ES) 2016/679.***
3. 1 dalis taikoma ir viešosioms, ir privačiosioms duomenų bazėms.
4. 1 dalyje nurodytose duomenų bazėse, ***kuriose laikoma informacija apie vartojimo kredito sutartis***, saugoma bent informacija apie vartotojų ***kredito grąžinimo*** įsiskolinimus, ***kredito rūšį ir kreditoriaus tapatybę***.
5. ***Kreditoriai ir kredito tarpininkai netvarko specialių kategorijų duomenų, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2016/679 9 straipsnio 1 dalyje, ir asmens duomenų, tvarkomų iš socialinių tinklų, kurie gali būti laikomi šio straipsnio 1 dalyje nurodytose duomenų bazėse.***

6. Jei paraiška gauti kreditą atmetama remiantis paieška 1 dalyje nurodytoje duomenų bazėje, valstybės narės reikalauja, kad kreditorius *nepagrįstai nedelsdamas* nemokamai informuotų vartotoją apie tokio patikrinimo rezultata, pateiktą informaciją apie duomenų bazę, kurioje duomenys buvo tikrinti, *ir nurodytų duomenų, į kuriuos atsižvelgta, kategorijas.*
7. *Kredito sutarčių tikslais duomenų bazių teikėjai turi būti įdiegę procedūras, kuriomis užtikrinama, kad jų duomenų bazėse esanti informacija yra atnaujinta ir tiksli. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojai būtų informuoti:*
 - a) *per 30 dienų nuo bet kokių kredito grąžinimo įsiskolinimų registracijos duomenų bazėje; ir*
 - b) *apie jų teises pagal Reglamentą (ES) 2016/679.*
8. *Kredito sutarčių tikslais valstybės narės užtikrina, kad būtų skundų nagrinėjimo procedūros, kad vartotojai galėtų ginčyti duomenų bazių turinį, įskaitant informaciją, kurią iš tų duomenų bazių gali gauti trečiosios šalys.*

V SKYRIUS

KREDITO SUTARČIŲ FORMA IR TURINYS

20 straipsnis

Kredito sutarties forma

1. Valstybės narės reikalauja, kad kredito sutartys ***ir bet kokie tokių sutarčių pakeitimai*** būtų parengti popieriuje ar kitoje patvariojoje laikmenoje ir kad visoms susitariančiosioms šalims būtų pateikta kredito sutarties kopija .
2. Valstybės narės gali nustatyti arba palikti galioti nacionalines taisykles dėl kredito sutarčių sudarymo galiojimo, kurios atitinka Sąjungos teisę.

21 straipsnis

Informacija, pateiktina kredito sutartyje

1. Valstybės narės reikalauja, kad kredito sutartyje būtų aiškiai ir glaustai nurodoma visa toliau išvardyta informacija:
 - a) kredito rūšis;
 - b) susitariančiųjų šalių tapatybės, geografiniai adresai, telefono numeriai ir elektroninio pašto adresai ir, kai taikytina, susijusio kredito tarpininko tapatybė ir geografinis adresas;

- c) bendra kredito suma ir lėšų išmokėjimą reglamentuojančios sąlygos;
- d) Kredito sutarties galiojimo laikotarpis ■ ;
- e) jei kreditas suteikiamas atidedant mokėjimą už konkrečias prekes ar paslaugas arba susietojo kredito sutarčių atveju – konkrečios prekės arba paslaugos ir jų kaina visą sumą mokant iškart;
- f) kredito palūkanų norma arba, kai skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos normos, visos kredito palūkanų normos, kiekvienos kredito palūkanų normos taikymą reglamentuojančios sąlygos ir, jei žinomas, bet koks kiekvienai pradinei kredito palūkanų normai taikomas indeksas arba pagrindinė palūkanų norma bei kiekvienos kredito palūkanų normos keitimo laikotarpiai, sąlygos ir tvarka;
- g) bendros kredito kainos metinė norma ir bendra vartotojo mokama suma, apskaičiuota sudarant kredito ■ sutartį, nurodant visas prielaidas, taikytas atliekant tą skaičiavimą;
- h) vartotojo atliekamų privalomų mokėjimų suma, skaičius ir periodiškumas bei, kai tinkama, grąžinimui skiriamų mokėjimų paskirstymo padengiant skirtingas neapmokėtas sumas, kurioms taikoma skirtinga kredito palūkanų norma, tvarka;

- i) kapitalo amortizacijos pagal terminuotą kredito sutartį ■ atveju – vartotojo teisė paprašius nemokamai bet kuriuo metu visą kredito sutarties ■ galiojimo laikotarpį gauti sąskaitos išrašą, pateikiamą kaip amortizavimo lentelė;
- j) jei mokesčiai ir palūkanos turi būti mokami be kapitalo amortizavimo, išrašas, kuriame nurodomi palūkanų ir susijusių periodiškų bei vienkartinų mokesčių mokėjimo laikotarpiai ir sąlygos;
- k) kai taikytina, vienos ar daugiau privalomų sąskaitų, skirtų mokėjimo operacijoms ir išmokamoms lėšoms registruoti, tvarkymo mokesčiai, mokėjimo priemonių, skirtų mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui, naudojimo mokesčiai, bet kurie kiti mokesčiai, susiję su kredito sutartimi ■ , ir sąlygos, kuriomis šie mokesčiai gali būti keičiami;
- l) kredito sutarties ■ sudarymo dieną galiojanti palūkanų už pavėluotus mokėjimus norma ir jos tikslinimo tvarka bei, kai taikytina, bet kurie mokesčiai, mokami už įsipareigojimų neįvykdymą;
- m) įspėjimas dėl padarinių mokėjimų nevykdymo ar vėlavimo mokėti atveju;

- n) kai taikytina, išrašas, kad bus mokami mokesčiai notarui;
- o) kai taikytina, reikalaujamas užtikrinimas ir draudimas;
- p) tai, kad yra teisė atsisakyti sutarties buvimas arba jos nėra, atsisakymo laikotarpis ir kitos naudojimosi ja sąlygos, be kita ko, **informacija apie 26 straipsnio 5 dalies pirmos pastraipos a punkte nurodytą patvarią laikmeną, kuri bus naudojama pranešant**, informacija apie 26 straipsnio 5 dalies pirmos pastraipos b punkte nustatytą vartotojo pareigą sumokėti išmokėtą kapitalo sumą ir palūkanas bei palūkanų sumą, mokamą už dieną;
- q) **rūšis patvariosios laikmenos, kurioje vartotojas pasirenka gauti:**
 - i) **kai taikytina, priminimą nurodytą 10 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje;**
 - ii) **22 straipsnyje nurodytą informaciją;**
 - iii) **informaciją apie kredito palūkanų normos pokytį, nurodytą 23 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje;**

- iv) *kai taikytina, informaciją, nurodytą 24 straipsnio 1 ir 2 dalyse, ir*
- v) *kai taikytina, informaciją apie neterminuotos kredito sutarties nutraukimą, nurodytą 28 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje ir 28 straipsnio 2 dalyje;*
- r) *kai taikytina*, informacija apie teises pagal 27 straipsnį ir pasinaudojimo tomis teisėmis sąlygos;
- s) nuoroda į kredito išankstinio grąžinimo teisę, nustatytą 29 straipsnyje, išankstinio grąžinimo procedūra, taip pat, kai taikytina, informacija apie kreditoriaus teisę į kompensaciją ir *skaidrus bei suprantamas paaiškinimas* apie tai, kaip ši *kreditoriaus iš vartotojo gautina* kompensacija bus *apskaičiuojama*;
- t) procedūra, kurios turi būti laikomasi pasinaudojant teise nutraukti kredito sutartį **■** ;
- u) vartotojui suteikiama galimybė pasinaudoti neteisminiu apskundimo ir žalos atlyginimo vartotojui mechanizmu ir būdai, kaip galima tuo pasinaudoti;
- v) kai taikytina, kitos sutarties sąlygos;

- w) ■ kompetentingos priežiūros institucijos pavadinimas ir adresas;
- x) *atitinkami konsultavimo skolų klausimais paslaugų teikėjų kontaktiniai duomenys ir rekomendacija vartotojui susisiekti su tokiais paslaugų teikėjais, jei kiltų sunkumų, susijusių su grąžinimu.*

Pirmoje pastraipoje nurodyta informacija turi būti aiškiai įskaitoma ir pritaikyta prie priemonių, kuriose ji pateikiama, techninių apribojimų. Informacija turėtų būti tiksliai ir tinkamai pateikiama įvairiais kanalais.

2. Kai taikomas 1 dalies pirmos pastraipos i punktas, kreditorius suteikia vartotojui galimybę ■ nemokamai ir bet kuriuo metu per visą kredito ■ sutarties galiojimo laikotarpį gauti sąskaitos išrašą, pateikiamą kaip amortizavimo lentelė.

Pirmoje pastraipoje nurodytoje amortizavimo lentelėje nurodomi privalomi mokėjimai ir laikotarpiai bei sąlygos, susijusios su tokių sumų mokėjimu.

Amortizavimo lentelėje taip pat pateikiamas kiekvieno grąžinimo suskirstymas, nurodant kapitalo amortizavimą, pagal kredito palūkanų normą apskaičiuotas palūkanas ir, kai taikoma, bet kuriuos papildomus mokesčius.

Jei kredito palūkanų norma nėra fiksuota arba pagal kredito sutartį papildomi mokesčiai gali būti keičiami, amortizavimo lentelėje aiškiai ir glaustai nurodoma, kad lentelės duomenys galioja tik iki kito tos kredito palūkanų normos arba tų papildomų mokesčių pakeitimo pagal kredito sutartį.

3. Kredito sutarties, pagal kurią vartotojo atliktais mokėjimais nereikia nedelsiant atitinkamai amortizuoti bendros kredito sumos, bet jie yra naudojami kapitalui sudaryti kredito sutartyje arba papildomoje sutartyje numatytais laikotarpiais ir sąlygomis, atveju kredito sutartyje, be 1 dalyje nurodytos informacijos, pateikiamas aiškus ir glaustas pareiškimas, kad tokiose kredito sutartyse nenumatoma visos pagal kredito sutartį išmokėtos kredito sumos grąžinimo garantija, nebent tokia garantija yra aiškiai suteikta.

VI SKYRIUS
KREDITO SUTARTIES PAKEITIMAI IR KREDITO PALŪKANŲ NORMOS
POKYČIAI

22 straipsnis

Informacija apie kredito sutarties pakeitimą ■

Nedarydamos poveikio kitoms šioje direktyvoje **numatytoms** pareigoms, valstybės narės užtikrina, kad prieš pakeisdamas kredito sutarties sąlygas **kreditorius** popieriuje ar kitoje kredito **sutartyje** nurodytoje **patvariojoje laikmenoje pateiktą** vartotojui šią informaciją:

- a) aiškų siūlomų pakeitimų aprašymą, nurodant, kai taikytina, kad reikia vartotojo sutikimo, arba pagal įstatymą nustatytų pakeitimų **paaiškinimą**;
- b) a punkte nurodytų pakeitimų įgyvendinimo terminus;
- c) priemones, kuriomis vartotojas gali apskūsti a punkte nurodytus pakeitimus;
- d) laikotarpį, per kurį turi būti pateiktas toks skundas;
- e) kompetentingos institucijos, kuriai galima pateikti tą skundą, pavadinimą ir adresą.

23 straipsnis

Kredito palūkanų normos pokyčiai

1. ***Kai kreditoriams leidžiama keisti esamų kredito sutarčių kredito palūkanų normas, valstybės narės reikalauja, kad prieš įsigaliojant pakeitimui kreditorius*** popieriuje ar kitoje ***kredito sutartyje nurodytoje patvariojoje laikmenoje laiku*** informuotų vartotoją apie bet kokį kredito palūkanų normos pakeitimą.

Pirmoje pastraipoje nurodytoje informacijoje nurodoma mokėjimų suma įsigaliojus naujai kredito palūkanų normai ir, jei keičiasi mokėjimų skaičius ar periodiškumas, pateikiami atitinkami duomenys.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies, toje dalyje nurodoma informacija gali būti teikiama vartotojui periodiškai, jeigu yra tenkinamos visos toliau išdėstytos sąlygos:
 - a) šalys yra susitarusios dėl tokio periodiško informavimo kredito sutartyje ■ ;
 - b) kredito palūkanų norma keičiasi dėl pagrindinės palūkanų normos pakeitimo;
 - c) naujoji pagrindinė palūkanų norma viešai ir ***laiku*** paskelbiama tinkamomis priemonėmis;

- d) informaciją apie naująją pagrindinę palūkanų normą taip pat galima gauti:
- i) kreditoriaus patalpose;*
 - ii) kai kreditorius turi interneto svetainę – toje interneto svetainėje ir*
 - iii) kai kreditorius turi mobiliąją programėlę – per tą mobiliąją programėlę.*

VII SKYRIUS

SĄSKAITOS KREDITAVIMAS IR LIKUČIO VIRŠIJIMAS

24 straipsnis

Sąskaitos kreditavimas

1. Jei kreditas suteiktas sąskaitos kreditavimo forma, valstybės narės reikalauja, kad kreditorius visą kredito sutarties galiojimo laikotarpį reguliariai ***bent kartą per mėnesį*** informuotų vartotoją, popieriuje ar kitoje ***kredito sutartyje nurodytoje patvariojoje laikmenoje*** pateikdamas jam sąskaitos išrašus, kuriuose nurodomi šie duomenys:
 - a) tikslus laikotarpis, kurį apima sąskaitos išrašas;
 - b) išmokėtų lėšų sumos ir datos;
 - c) likutis pagal ankstesnį sąskaitos išrašą ir jo data;
 - d) naujas likutis;
 - e) vartotojo atliktų mokėjimų datos ir sumos;
 - f) taikoma kredito palūkanų norma;
 - g) pritaikyti mokesčiai;
 - h) kai taikoma, mažiausia vartotojo mokėtina suma.

2. Jei kreditas suteiktas sąskaitos kreditavimo forma, valstybės narės reikalauja, kad kreditorius popieriuje ar kitoje kredito *sutartyje nurodytoje patvariojoje laikmenoje laiku* informuotų vartotoją apie padidėjusią kredito palūkanų normą ar bet kuriuos mokėtinus mokesčius iki atitinkamo pokyčio įsigaliojimo.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, toje pastraipoje nurodoma informacija gali būti teikiama periodiškai 1 dalyje numatytu būdu, jei yra tenkinamos toliau išdėstytos sąlygos:

- a) šalys yra susitarusios dėl tokio periodiško informavimo kredito sutartyje;
- b) kredito palūkanų norma keičiasi dėl pagrindinės palūkanų normos pakeitimo;
- c) naujoji pagrindinė palūkanų norma viešai paskelbiama tinkamomis priemonėmis;
- d) informaciją apie naująją pagrindinę palūkanų normą taip pat galima gauti:
 - i) *kreditoriaus patalpose;*
 - ii) *kai kreditorius turi interneto svetainę – toje interneto svetainėje ir*
 - iii) *kai kreditorius turi mobiliąją programėlę – per tą mobiliąją programėlę.*

3. *Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius vartotojui sutartu būdu praneštų apie kiekvieną sąskaitos kreditavimo sumažinimą arba panaikinimą likus ne mažiau kaip 30 dienų iki faktinio sąskaitos kreditavimo sumažinimo arba panaikinimo dienos.*
4. *Jei sąskaitos kreditavimas sumažinamas arba panaikinamas, valstybės narės reikalauja, kad kreditorius, prieš pradėdamas vykdymo užtikrinimo procedūras, pasiūlytų vartotojui be papildomų mokesčių galimybę grąžinti faktiškai pasiskolintą sumą iki sumažinimo arba panaikinimo lygio. Toks grąžinimas turi būti atliktas 12 vienodų mėnesinių įmokų (išskyrus, jei vartotojas nusprendžia grąžinti anksčiau), taikant kredito palūkanų normą, taikomą sąskaitos kreditavimui.*
5. *Valstybės narės gali pagal Sąjungos teisę išlaikyti šiame straipsnyje nurodytas nuostatas klausimais, susijusiais su vartotojų, turinčių sąskaitos kreditavimo galimybę, apsauga, arba priimti griežtesnes nuostatas.*

25 straipsnis
Likučio viršijimas

1. Sutarties dėl einamosios sąskaitos atidarymo atveju, jei yra galimybė, kad vartotojui bus leista viršyti likutį, valstybės narės reikalauja, kad kreditorius, be 10 straipsnio 3 dalies d punkte ir 10 straipsnio 5 dalies c punkte nurodytos informacijos, į tą sutartį taip pat įtrauktų informaciją apie tokią galimybę, taip pat informaciją apie kredito palūkanų normą, tos normos taikymą reglamentuojančias sąlygas, pradinei kredito palūkanų normai galimai taikomą indeksą arba orientacinę palūkanų normą, nuo kredito sutarties sudarymo dienos taikomus mokesčius bei, kai taikoma, sąlygas, kuriomis tie mokesčiai gali būti keičiami. Kreditorius bet kuriuo atveju reguliariai teikia vartotojui tą informaciją popieriuje ar kitoje patvariojoje laikmenoje, ***kurią pasirenka vartotojas ir kuri yra nurodyta sutartyje dėl einamosios sąskaitos atidarymo.***
2. Didelio likučio viršijimo, truncančio ilgiau nei vieną mėnesį, atveju valstybės narės reikalauja, kad kreditorius nedelsdamas popieriuje ar kitoje vartotojo pasirinktoje ir ***sutartyje dėl einamosios sąskaitos atidarymo*** nurodytoje patvariojoje laikmenoje, vartotojui pateiktų visą toliau nurodytą informaciją apie:
 - a) likučio viršijimą;
 - b) susijusią sumą;
 - c) kredito palūkanų normą;
 - d) visas taikomas baudas, mokesčius arba palūkanas už įsiskolinimus;
 - e) ***grąžinimo datą.***

Be to, nuolatinio lėšų likučio viršijimo atveju kreditorius turi pasiūlyti vartotojui konsultavimo paslaugas, jei jos teikiamos, **ir nemokamai** nukreipti vartotojus pas konsultavimo skolos klausimais paslaugų teikėjus.

3. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis jokiems nacionalinės teisės aktams, pagal kuriuos reikalaujama, kad kreditorius pasiūlytų kitos rūšies kredito produktą, kai likučio viršijimo laikotarpis yra ilgas.
4. ***Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius vartotojui sutartu būdu praneštų, kai likučio viršijimu nebeleidžiama naudotis arba likučio viršijimas apribojamas, likus ne mažiau kaip 30 dienų iki faktinio naudojimosi likučio viršijimu panaikinimo ar sumažinimo dienos.***
5. ***Jei galimybė viršyti likutį sumažinama arba panaikinama, valstybės narės reikalauja, kad kreditorius, prieš pradėdamas vykdymo užtikrinimo procedūras, pasiūlytų vartotojui be papildomų mokesčių galimybę grąžinti faktiškai pasiskolintą sumą iki sumažinimo arba panaikinimo lygio. Toks grąžinimas turi būti atliktas 12 vienodų mėnesinių įmokų (išskyrus, jei vartotojas nusprendžia grąžinti anksčiau), taikant kredito palūkanų normą, taikomą sąskaitos likučio viršijimui.***
6. ***Valstybės narės gali pagal Sąjungos teisę išlaikyti šiame straipsnyje nurodytas nuostatas klausimais, susijusiais su vartotojų, turinčių likučio viršijimo galimybę, apsauga, arba priimti griežtesnes nuostatas.***

VIII SKYRIUS
SUTARTIES ATSIŠAKYMAS, NUTRAUKIMAS IR IŠANKSTINIS KREDITO
GRAŽINIMAS

26 straipsnis

Teisė atsisakyti sutarties

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojas, nenurodydamas priežasties, galėtų atsisakyti kredito ■ sutarties per 14 kalendorinių dienų.

Pirmoje pastraipoje nurodomas sutarties atsisakymo laikotarpis prasideda:

- a) kredito sutarties sudarymo dieną ■ arba
- b) dieną, kurią vartotojas gauna sutarties sąlygas bei informaciją pagal 20 ir 21 straipsnius, jei toji diena yra vėlesnė nei nurodytoji šios pastraipos a punkte.

Laikoma, kad pirmoje pastraipoje nurodomo termino buvo laikomasi, jeigu 5 dalies pirmos pastraipos a punkte nurodytą pranešimą vartotojas išsiunčia kreditoriui ■ iki to termino pabaigos.

2. *Jei vartotojas negavo sutarties sąlygų ir informacijos pagal 20 ir 21 straipsnius, sutarties atsisakymo laikotarpis bet kuriuo atveju baigiasi praėjus 12 mėnesių ir 14 dienų nuo kredito sutarties sudarymo. Tai netaikoma, jei vartotojas nebuvo informuotas apie teisę atsisakyti sutarties pagal 21 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos p punktą.*
3. *Susietojo kredito sutarties dėl prekės pirkimo su grąžinimo politika, kuria užtikrinamas visiškas grąžinimas tam tikrą laikotarpį, viršijantį 14 kalendorinių dienų, atveju teisė atsisakyti sutarties pratęsiamą taip, kad atitiktų tokios grąžinimo politikos trukmę.*
4. Jei susietojo kredito sutarties atveju ... [šios direktyvos įsigaliojimo diena] taikomuose nacionalinės teisės aktuose jau numatyta, kad lėšos negali būti suteiktos vartotojui iki pasibaigs konkretus laikotarpis, nukrypdamas nuo 1 dalies, valstybės narės gali numatyti, kad toje dalyje nurodomas laikotarpis vartotojui aiškiai paprašius gali būti sutrumpintas iki tokios pačios kaip to konkretaus laikotarpio trukmės.
5. Jei vartotojas pasinaudoja teise atsisakyti sutarties, jis imasi šių priemonių:
 - a) per šio straipsnio 1 dalyje nustatytą laikotarpį praneša apie tai kreditoriui ■ taip, kaip nurodoma kreditoriaus ■ pagal 21 straipsnio 1 dalies *pirmos pastraipos* p punktą popieriuje ar kitoje vartotojo pasirinktoje ir *kredito sutartyje nurodytoje* patvariojoje laikmenoje pateiktoje informacijoje;

- b) nepagrįstai nedelsdamas ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo a punkte nurodyto pranešimo išsiuntimo kreditoriui ■ sumoka ■ kapitalo sumą ir palūkanas už šią kapitalo sumą, susikaupusias nuo dienos, kurią buvo išmokėtas kreditas, iki dienos, kurią sumokama kapitalo suma.

Pirmos pastraipos b punkte nurodytos palūkanos apskaičiuojamos remiantis sutarta kredito palūkanų norma. Atsisakymo atveju kreditorius ■ neturi teisės gauti jokios kitos kompensacijos iš vartotojo, išskyrus kompensaciją už kreditoriaus bet kurioms viešosios administracijos įstaigoms sumokėtus ■ bet kuriuos negrąžinamus mokesčius.

6. Kai kreditorius ■ arba trečioji šalis pagal tos trečiosios šalies ir kreditoriaus ■ sutartį teikia su kredito ■ sutartimi susijusią papildomą paslaugą, vartotojui pagal šį straipsnį pasinaudojus teise atsisakyti kredito ■ sutarties, sutartis dėl papildomos paslaugos jam nebėra privaloma.
7. Jei vartotojas turi teisę atsisakyti sutarties pagal šio straipsnio 1, 5 ir 6 dalis, Direktyvos 2002/65/EB 6 ir 7 straipsniai netaikomi.

8. Valstybės narės gali nustatyti, kad šio straipsnio 1–6 dalys netaikomos kredito ■ sutartims, kurios pagal nacionalinę teisę turi būti sudarytos naudojantis notaro paslaugomis, jei notaras patvirtina, kad garantuojamos 10, 11, 20 ir 21 straipsniuose numatytos vartotojo teisės.
9. Šis straipsnis nedaro poveikio jokiems nacionalinės teisės aktams, kuriais nustatomas laikotarpis, kurio metu sutartis negali būti pradama vykdyti.

27 straipsnis

Susietojo kredito sutartys

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojas, kuris pagal Sąjungos teisę pasinaudoja teise atsisakyti prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutarties, daugiau nebūtų saistomas susietojo kredito sutarties.
2. Kai netiekiamos prekės ar neteikiamos paslaugos, kurioms taikoma susietojo kredito sutartis, arba jos tiekiamos ar teikiamos tik iš dalies, arba jos neatitinka prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutarties, vartotojas turi teisę pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis prieš kreditorių ■, jei vartotojas pasinaudojo teisių gynimo priemonėmis prieš tiekėją, bet negavo to, ką turėjo teisę gauti pagal teisės aktus arba pagal sutartį dėl tų prekių tiekimo ar paslaugų teikimo. Valstybės narės nustato, kokių mastu ir kokiomis sąlygomis naudojamosi tomis teisių gynimo priemonėmis.

3. Šis straipsnis nedaro poveikio nacionalinės teisės aktams, pagal kuriuos kreditorius ■ yra solidariai atsakingas už bet kokį reikalavimą, kurį vartotojas gali pateikti tiekėjui, kai prekių arba paslaugų pirkimas iš tiekėjo buvo finansuojamas pagal kredito sutartį ■ .

28 straipsnis

Neterminuotos kredito sutartys ■

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojas bet kada galėtų nemokamai **atlikti** standartinę neterminuotos kredito sutarties ■ nutraukimą, išskyrus atvejus, kai šalys yra susitarusios dėl įspėjimo termino. Toks laikotarpis yra ne ilgesnis kaip vienas mėnuo.
- Valstybės narės užtikrina, kad kreditorius ■ , jei taip susitarta kredito ■ sutartyje, galėtų atlikti standartinę neterminuotos kredito ■ sutarties nutraukimą, bent prieš du mėnesius pateikdamas vartotojui popieriuje ar kitoje **kredito sutartyje nurodytoje** patvariojoje laikmenoje parengtą pranešimą.
2. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorius ■ , jei taip susitarta kredito ■ sutartyje, galėtų dėl objektyviai pagrįstų priežasčių nutraukti vartotojo naudojimąsi teise į lėšų išmokėjimą pagal neterminuotą kredito sutartį. Kreditorius ■ vartotojui pateikia informaciją apie nutraukimą ir jo priežastis popieriuje ar kitoje **kredito sutartyje nurodytoje** patvariojoje laikmenoje, jei įmanoma, prieš nutraukimą ir ne vėliau kaip iš karto po nutraukimo, išskyrus atvejus, kai tokios informacijos pateikimas draudžiamas pagal Sąjungos arba nacionalinės teisės aktus arba prieštarauja viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo tikslams.

29 straipsnis

Išankstinis grąžinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojas turėtų teisę bet kuriuo metu ■ iš anksto grąžinti kreditą. Tokiais atvejais vartotojas turi teisę į ■ bendros kredito kainos *vartotojui* sumažinimą ■ likusiam sutarties galiojimo laikotarpiui. Apskaičiuojant tą sumažinimą atsižvelgiama į visas kreditoriaus vartotojui nustatytas išlaidas.
2. Valstybės narės užtikrina, kad išankstinio kredito grąžinimo atveju kreditorius turėtų teisę į teisingą ir objektyviai pagrįstą kompensaciją už galimas išlaidas, tiesiogiai susijusias su išankstiniu kredito grąžinimu, jeigu jis atliekamas per laikotarpį, kuriam yra nustatyta fiksuota palūkanų norma.

Pirmoje pastraipoje nurodyta kompensacija negali viršyti 1 % anksčiau grąžinamos kredito sumos, jeigu laikotarpis nuo išankstinio grąžinimo iki sutartos kredito sutarties pabaigos datos yra ilgesnis kaip vieni metai. Jeigu šis laikotarpis nėra ilgesnis kaip vieni metai, kompensacija negali viršyti 0,5 % anksčiau grąžinamos kredito sumos.

3. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorius neturėtų teisės į 2 dalyje nurodytą kompensaciją, jeigu tenkinama kuri nors iš šių sąlygų:
- a) gražinama pagal draudimo sutartį, kuria suteikiama kredito gražinimo garantija;
 - b) kreditas suteiktas sąskaitos kreditavimo galimybės forma;
 - c) gražinimas atliekamas tuo laikotarpiu, kuriuo kredito palūkanų norma nebuvo fiksuota.
4. Nukrypdamos nuo 2 dalies, valstybės narės gali nustatyti, kad:
- a) kreditorius turi teisę gauti 2 dalyje nurodytą kompensaciją tik tuo atveju, kai išankstinio gražinimo suma viršija nacionalinės teisės aktuose nustatytą ribą, kuri neviršija 10 000 EUR per bet kurį 12 mėnesių laikotarpį;
 - b) kreditorius išimties tvarka gali reikalauti didesnės kompensacijos, jei jis gali įrodyti, kad nuostoliai, kuriuos jis patyrė dėl išankstinio gražinimo, didesni už sumą, apskaičiuotą pagal 2 dalį.

■ Jei kreditoriaus reikalaujama kompensacija didesnė už jo faktiškai patirtus nuostolius, vartotojas gali reikalauti atitinkamo sumažinimo.

Tuo atveju nuostoliai susideda iš skirtumo tarp pradžioje sutartos kredito palūkanų normos ir palūkanų normos, kuria kreditorius gali skolinti rinkoje iš anksto grąžintą sumą to grąžinimo metu, ir atsižvelgiama į išankstinio grąžinimo poveikį administracinėms išlaidoms.

5. 2 dalyje *ir 4 dalies b punkte* nurodyta kompensacija jokių atveju neviršija palūkanų sumos, kurią vartotojas būtų turėjęs sumokėti laikotarpiu tarp išankstinio grąžinimo ir sutartos kredito sutarties pabaigos datos.

IX SKYRIUS
BENDROS KREDITO KAINOS METINĖ NORMA IR PRIEMONĖS NORMOMS
BEI IŠLAIDOMS RIBOTI

30 straipsnis

Bendros kredito kainos metinės normos apskaičiavimas

1. Bendros kredito kainos metinė norma apskaičiuojama pagal matematinę formulę, pateiktą III priedo I dalyje. Kiekvienais metais ji yra lygi dabartinei visų būsimų arba esamų kreditoriaus ■ ir vartotojo sutartų įsipareigojimų (lėšų išmokėjimų, grąžinimų ir mokesčių) vertei.
2. Norint apskaičiuoti bendros kredito kainos metinę normą, nustatoma bendra kredito kaina vartotojui, išskyrus bet kuriuos vartotojo mokamus mokesčius už bet kurio iš kredito ■ sutartyje nustatytų jo įsipareigojimų neįvykdymą ir mokesčius už prekių arba paslaugų pirkimą, išskyrus pirkimo kainą, kuriuos jis privalo sumokėti neatsižvelgiant į tai, ar už sandorį mokama grynaisiais pinigais, ar iš kredito.

Sąskaitos, kurioje registruojamos mokėjimo operacijos ir lėšų išmokėjimas, palaikymo išlaidos, mokėjimo priemonių naudojimo mokėjimo operacijoms ir lėšų išmokėjimui išlaidos ir kitos su mokėjimo operacijomis susijusios išlaidos įskaičiuojamos į bendrą kredito kainą vartotojui, nebent sąskaitos atidaryti neprivaloma ir sąskaitos išlaidos buvo aiškiai bei atskirai nustatytos kredito sutartyje ■ arba bet kurioje kitoje su vartotoju sudarytoje sutartyje.

3. Bendros kredito kainos metinė norma apskaičiuojama remiantis prielaida, kad kredito sutartis ■ galios sutartą laikotarpį ir kreditorius ■ bei vartotojas vykdys savo įsipareigojimus pagal kredito sutartyje ■ nustatytas sąlygas ir terminus.
4. Tais atvejais, kai į kredito ■ sutartis įtrauktos sąlygos, pagal kurias leidžiami kredito palūkanų normos ir tam tikrų mokesčių, įskaičiuojamų į bendrą kredito kainos metinę normą, pakeitimai, kurių negalima kiekybiškai įvertinti apskaičiavimo metu, bendros kredito kainos metinė norma apskaičiuojama remiantis prielaida, kad kredito palūkanų norma ir kiti mokesčiai išliks tokie pat kaip ir pradiniam etape ir bus toliau taikomi iki kredito ■ sutarties pabaigos.

5. Prireikus apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą, **naudojamasi** papildomomis prielaidomis, išdėstytomis III priedo II dalyje.

Jeigu šiame straipsnyje ir III priedo II dalyje išdėstytų prielaidų nepakanka tam, kad bendros kredito kainos metinė norma būtų apskaičiuojama vienodai ar jos nebėra pritaikytos komercinei padėčiai rinkoje, Komisijai pagal 45 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas šis straipsnis ir III priedo II dalis, siekiant nustatyti bendros kredito kainos metinei normai apskaičiuoti būtinas papildomas prielaidas arba pakeisti jau esančias.

31 straipsnis

*Kredito palūkanų normų, bendros kredito kainos metinių **normų arba bendros kredito kainos vartotojui ribojimo priemonės***

1. Valstybės narės nustato **priemones, siekdamos praktiškai užkirsti kelią piktnaudžiavimui ir užtikrinti, kad vartotojams nebūtų galima taikyti pernelyg didelės kredito palūkanų normos, bendros kredito kainos metinės normos arba bendros kredito kainos vartotojui, pavyzdžiui, viršutines ribas.**

2. *Valstybės narės gali nustatyti draudimus ar apribojimus, susijusius su konkrečiais jų teritorijoje kreditorių taikomais mokesčiais ar rinkliavomis.*
3. *Ne vėliau kaip ... [ketveri metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] Komisija viešai paskelbia valstybių narių pagal 1 dalį nustatytas priemones. Valstybės narės praneša Komisijai apie tas priemones ne vėliau kaip ... [treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos].*
4. *Ne vėliau kaip ... [šešeri metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] Europos bankininkystės institucija paskelbia 1 dalyje nurodytų priemonių įgyvendinimo ataskaitą. Toje ataskaitoje pateikiamas valstybėse narėse įdiegtų priemonių, įskaitant, kai aktualu, viršutinių ribų nustatymo metodiką, ir jų veiksmingumo ribojant pernelyg dideles kredito palūkanų normas, bendros kredito kainos metines normas arba bendrą kredito kainą vartotojui vertinimas ir, be kita ko, nustatomas geriausios praktikos metodas tokioms priemonėms nustatyti.*

X SKYRIUS

VERSLO ETIKOS PAREIGOS IR REIKALAVIMAI DARBUOTOJAMS

32 straipsnis

Verslo etikos pareigų vykdymas teikiant kreditą vartotojams

1. Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius ir kredito tarpininkas **█** veiktų sąžiningai, teisingai, skaidriai bei profesionaliai ir atsižvelgtų į vartotojų teises ir interesus, vykdydami bet kurią iš toliau nurodytų veiklos rūšių:
 - a) rengdami kredito produktus;
 - b) reklamuodami *kredito produktus pagal 7 ir 8 straipsnius*;**
 - c) suteikdami kreditą, tarpininkaudami jį suteikiant arba palengvindami jo suteikimą;
 - d) teikdami konsultavimo paslaugas;
 - e) teikdami vartotojams papildomas paslaugas;
 - f) vykdydami kredito sutartį **█**.

Pirmos pastraipos c ir d punktuose nurodyta veikla grindžiama informacija apie vartotojo aplinkybes bei visus konkrečius poreikius, kurią pateikia vartotojas, ir pagrįstomis prielaidomis dėl su vartotojo padėtimi susijusios rizikos per visą kredito sutarties galiojimo laikotarpį.

Pirmos pastraipos d punkte nurodyta veikla taip pat grindžiama pagal 16 straipsnio 3 dalies a punktą reikalaujama informacija.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai mokėtų atlyginimą savo darbuotojams ir kredito tarpininkams, o kredito tarpininkai mokėtų atlyginimą savo darbuotojams tokiu būdu, kad tai netrukdytų jiems vykdyti 1 dalyje nustatytos pareigos.
3. Valstybės narės užtikrina, kad nustatydami ir taikydami atlyginimų politiką darbuotojams, atsakingiems už kreditingumo vertinimą, kreditoriai laikytųsi toliau nurodytų principų tokiu būdu ir tokia apimtimi, kurie atitinka jų įstaigos dydį, vidaus organizaciją bei jų veiklos pobūdį, apimtį ir sudėtingumą:
 - a) atlyginimų politika dera su patikimu ir veiksmingu rizikos valdymu ir skatina tokį valdymą, bet neskatina prisiiimti rizikos, kuri viršytų kreditoriaus priimtinos rizikos lygį;

- b) atlyginimų politika dera su kreditoriaus verslo strategija, tikslais, vertybėmis ir ilgalaikiais interesais ir apima priemones, skirtas interesų konfliktams išvengti, visų pirma nustatant, kad atlyginimas nepriklauso nuo priimtų paraiškų gauti kreditą skaičiaus ar jų santykinės dalies.
4. Valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai kreditoriai *arba* kredito *tarpininkai* teikia konsultavimo paslaugas, atlyginimų šioje veikloje dalyvaujantiems darbuotojams struktūra nedarytų poveikio jų gebėjimui veikti taip, kad vartotojo interesai būtų tenkinami geriausiu būdu, ir nepriklausytų nuo pardavimo planų. Kad pasiektų tą tikslą, valstybės narės taip pat gali uždrausti kreditoriui mokėti komisinius kredito tarpininkui.
5. Valstybės narės gali uždrausti vartotojo mokėjimus kreditoriui arba kredito tarpininkui ■ prieš sudarant kredito ■ sutartį arba nustatyti tokių mokėjimų apribojimus.

Žinių ir kompetencijos reikalavimai darbuotojams

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai **ir** kredito **tarpininkai** reikalautų, jog jų darbuotojai turėtų tinkamo lygio žinių ir kompetencijos, susijusių su kredito ■ sutarčių rengimu, siūlymu ir patvirtinimu, kredito tarpininkavimo veiklos vykdymu **ir** konsultavimo paslaugų teikimu, **taip pat su vartotojų teisėmis jų veiklos srityje**, ir juos reguliariai atnaujintų. **Kai** kredito **sutarties sudarymas** apima papildomas paslaugas, reikalaujama turėti tinkamų žinių ir kompetencijos, susijusių su tomis papildomomis paslaugomis.
2. Valstybės narės nustato būtiniausius žinių ir kompetencijos reikalavimus kreditorių ir kredito tarpininkų ■ darbuotojams.
3. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos vykdytų 1 dalyje nustatytų reikalavimų laikymosi priežiūrą ir kad kompetentingos institucijos turėtų įgaliojimus reikalauti, kad kreditoriai ir kredito tarpininkai ■ pateiktų tokius įrodymus, kurie, kompetentingos institucijos nuomone, yra reikalingi tokiai priežiūrai užtikrinti.

XI SKYRIUS
FINANSINIS ŠVIETIMAS IR PARAMA FINANSINIŲ SUNKUMŲ
PATIRIANTIEMS VARTOTOJAMS

34 straipsnis

Finansinis švietimas

1. Valstybės narės skatina priemones, kuriomis remiamas vartotojų švietimas apie atsakingą skolinimąsi ir skolų valdymą, visų pirma kiek tai susiję su kredito sutartimis. Vartotojams turi būti teikiama aiški bendro pobūdžio informacija apie kredito teikimo procesą, siekiant padėti vartotojams, visų pirma tiems, kurie vartojimo kreditą ima pirmą kartą, ypač naudodamiesi skaitmeninėmis priemonėmis. ***Rengdamos ir skatindamos tas priemones, valstybės narės konsultuojasi su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant vartotojų organizacijas.***

Valstybės *narės* taip pat ***užtikrina, kad būtų platinama*** informacija apie pagalbą, kurią vartotojams gali teikti vartotojų organizacijos ir nacionalinės valdžios institucijos.

2. Komisija įvertina valstybėse narėse vartotojams teikiamą finansinį švietimą ir skelbia ataskaitą šiuo klausimu, taip pat nurodo geriausios praktikos pavyzdžius, kurie galėtų būti plėtojami toliau siekiant didinti finansinį vartotojų informuotumą.

35 straipsnis

Įsiskolinimai ir pakantumo priemonės

1. Valstybės narės reikalauja, kad kreditoriai **█** rodytų, kai tinkama, deramą pakantumą prieš pradėdant vykdymo užtikrinimo procedūras. Tokiomis pakantumo priemonėmis, be kita ko, atsižvelgiama į vartotojo *individualias* aplinkybes. ***Nereikalaujama, kad kreditoriai vartotojams siūlytų pakantumo priemones pakartotinai, išskyrus pagrįstus atvejus.***

Nereikalaujama, kad kreditoriai atliktų kreditingumo vertinimą pagal 18 straipsnį, kai keičiamos galiojančios kredito sutarties sąlygos pagal šios dalies trečios pastraipos b punktą, jeigu bendra vartotojo mokėtina suma keičiant kredito sutartį reikšmingai nepadidėja.

Pirmoje pastraipoje nurodytos pakantumo priemonės:

- a) ***be kitų galimybių, gali apimti visišką arba dalinį kredito sutarties refinansavimą;***

b) apima esamų kredito sutarties sąlygų pakeitimą, kuris, be kitų galimybių, gali apimti:

- i) kredito sutarties galiojimo laikotarpio pratęsimą,
- ii) kredito sutarties rūšies pakeitimą,
- iii) visos grąžinamos dalies sumos ar jos dalies mokėjimo atidėjimą tam tikram laikotarpiui,
- iv) kredito palūkanų normos **sumažinimą**,
- v) pasiūlymą atidėti įmokų mokėjimą,
- vi) grąžinimą dalimis,
- vii) valiutos keitimą,
- viii) atleidimą nuo skolos dalies bei skolos konsolidavimą.

2. 1 dalies trečios pastraipos b punkte pateiktas galimų priemonių sąrašas nedaro poveikio nacionalinei teisei ir nereikalaujama, kad valstybės narės visas tas priemones numatytų nacionalinėje teisėje.
3. **Kai** valstybės narės **leidžia kreditoriams** vartotojui nustatyti ir taikyti mokesčius, susijusius su įsipareigojimų neįvykdymu, **tos** valstybės narės **gali reikalauti, kad** tie mokesčiai būtų ne didesni nei būtina tam, kad kreditoriui būtų kompensuotos dėl įsipareigojimų neįvykdymo patirtos išlaidos.
4. **Jei** valstybės narės **leidžia** kreditoriams įsipareigojimų neįvykdymo atveju nustatyti papildomus mokesčius vartotojui, tos valstybės narės nustato **tu** mokesčių viršutinę ribą.
5. Valstybės narės neužkerta kelio kredito sutarties šalims aiškiai susitarti, kad, norint grąžinti kreditą, pakanka kreditoriui grąžinti arba perduoti susietojo kredito sutartyje numatytas prekes arba pardavus tokias prekes gautas pajamas.

Konsultavimo skolos klausimais paslaugos

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojams, **kurie susiduria arba gali susidurti su sunkumais vykdydami savo finansinius įsipareigojimus**, būtų teikiamos **nepriklausomos konsultavimo skolos klausimais paslaugos, už kurias mokami tik nedideli mokesčiai**.
2. **Kad įvykdytų 1 dalyje nustatytas pareigas, kreditoriai turi būti įdiegę finansinių sunkumų patiriančių vartotojų ankstyvo nustatymo procesus ir politiką.**
3. **Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai pasiūlytų vartotojams, kurie susiduria su sunkumais vykdydami savo finansinius įsipareigojimus, pasinaudoti konsultavimo skolos klausimais paslaugomis, kurios būtų lengvai prieinamos vartotojui.**
4. **Ne vėliau kaip ... [penkeri metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] Komisija pateikia ataskaitą, kurioje apžvelgiamas konsultavimo skolos klausimais paslaugų prieinamumas valstybėse narėse ir nustatoma geriausia tolesnio tokių paslaugų plėtojimo praktika. Valstybės narės ne vėliau kaip... [treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o vėliau kasmet pateikia Komisijai ataskaitą apie teikiamas konsultavimo skolos klausimais paslaugas.**

XII SKYRIUS

KREDITORIAI IR KREDITO TARPININKAI

37 straipsnis

Ne kredito įstaigų ir ne mokėjimo įstaigų įgaliojimas, registracija ir priežiūra

- 1.** Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriams *ir* kredito tarpininkams ***būtų taikomas nepriklausomos kompetentingos institucijos nustatytas tinkamas įgaliojimo procesas, registracija ir priežiūros tvarka.***
- 2.** ***Tinkamo įgaliojimo proceso ir registracijos reikalavimas netaikomas kreditoriams, kurie yra:***
 - a)*** kredito įstaigos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 ***4 straipsnio 1 dalies*** 1 punkte;
 - b)*** ***mokėjimo įstaigos, kaip apibrėžta Direktyvos (ES) 2015/2366 4 straipsnio 4 punkte, kai teikiamos tos direktyvos I priedo 4 punkte nurodytos paslaugos, arba***
 - c)*** ***elektroninių pinigų įstaigos, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/110/EB 2 straipsnio 1 punkte, kai teikiami kreditai, nurodyti tos direktyvos 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos b punkte.***

3. *Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 1 dalyje nurodytų įgaliojimo ir registracijos reikalavimų prekių tiekėjams ar paslaugų teikėjams, kurie yra laikomi labai mažomis, mažosiomis ir vidutinėmis įmonėmis, kaip apibrėžta Rekomendacijoje 2003/361/EB, ir kurie:*

- a) *kredito tarpininkų funkciją atlieka kaip papildomą funkciją, arba*
- b) *kredito tarpininkų funkciją atlieka kaip papildomą funkciją, teikdami kreditus atidėtojo mokėjimo forma savo siūlomoms prekėms ir paslaugoms pirkti, jei tokie kreditai teikiami be palūkanų ir taikant tik nedidelius pagal nacionalinę teisę nustatytus mokesčius, kuriuos vartotojas turi mokėti už pavėluotus mokėjimus.*

38 straipsnis

Konkrečios kredito tarpininkų pareigos

Valstybės narės reikalauja, kad kredito tarpininkai:

- a) reklamoje ir dokumentuose, skirtuose vartotojams, nurodytų savo įgaliojimų apimtį ir tai, ar jie dirba išimtinai su vienu ar su keliais kreditoriais, ar kaip nepriklausomas tarpininkas;
- b) informuotų vartotoją apie visus mokesčius, kuriuos jis privalo mokėti kredito tarpininkui už teiktinas paslaugas;
- c) dėl b punkte nurodytų mokesčių susitartų su vartotoju popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje prieš sudarant kredito sutartį ;
- d) praneštų kreditoriui apie visus b punkte nurodytus mokesčius bendros kredito kainos metinės normos apskaičiavimo tikslu.

XIII SKYRIUS

TEISIŲ PERLEIDIMAS IR GINČŲ SPRENDIMAS

39 straipsnis

Teisių perleidimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriaus teisių pagal kredito sutartį ■ arba pačios kredito sutarties perleidimo trečiajai šaliai atveju vartotojas turėtų teisę pasinaudoti prieš teisių perėmėją bet kokia gynybos priemone, kuria jis galėjo naudotis prieš pirminį kreditorių, įskaitant tarpusavio reikalavimų įskaitymą, kai tokia gynyba leidžiama atitinkamoje valstybėje narėje.
2. Valstybės narės reikalauja, kad pirminis kreditorius ■ apie 1 dalyje nurodytą perleidimą informuotų vartotoją, išskyrus atvejus, kai pirminis kreditorius pagal susitarimą su teisių perėmėju ir toliau tvarko kreditą vartotojo atžvilgiu.

40 straipsnis

Ginčų sprendimas ne teismo tvarka

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojams būtų užtikrinta galimybė naudotis tinkamomis, **sparčiomis** ir veiksmingomis ginčų sprendimo ne teismo tvarka procedūromis vartotojų ir kreditorių arba kredito tarpininkų ginčams **dėl teisių ir pareigų, susijusių su** pagal šią direktyvą sudarytomis **kredito sutartimis**, spręsti, kai tinkama, pasitelkiant esamus ginčų sprendimo ne teismo tvarka subjektus. Tokios ginčų sprendimo ne teismo tvarka procedūros ir tokias procedūras siūlantys subjektai privalo atitikti Direktyva 2013/11/ES nustatytus kokybės reikalavimus.
2. Valstybės narės skatina 1 dalyje nurodytus subjektus, sprendžiančius ginčus ne teismo tvarka, bendradarbiauti sprendžiant tarpvalstybinius ginčus, susijusius su kredito sutartimis
■ .

XIV SKYRIUS

KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS

41 straipsnis

Kompetentingos institucijos

1. Valstybės narės paskiria nacionalines kompetentingas institucijas, įgaliotas užtikrinti šios direktyvos taikymą ir vykdymą, ir užtikrina, kad joms būtų suteikti tyrimo ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimai bei tinkami ištekliai, būtini tam, kad jos veiksmingai ir efektyviai atliktų savo pareigas.

Kompetentingos institucijos yra valdžios institucijos arba įstaigos, pripažintos pagal nacionalinę teisę arba nacionalinės teisės aktais tam tikslui aiškiai įgaliotų valdžios institucijų. Jos nėra kreditoriai **arba** kredito **tarpininkai**.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos, visi kompetentingose institucijose dirbantys arba dirbę asmenys, taip pat kompetentingų institucijų nurodymu veikiantys auditoriai ir ekspertai būtų įpareigoti saugoti profesinę paslaptį. Jokia konfidenciali informacija, kurią jie gali gauti atlikdami savo pareigas, išskyrus informacijos suvestines arba apibendrintą informaciją, negali būti atskleista jokiam asmeniui arba institucijai, **nedarant poveikio atvejams, kuriems taikoma baudžiamoji teisė arba ši direktyva. Vis dėlto tai netrukdo kompetentingoms institucijoms keistis konfidencialia informacija arba ją perduoti laikantis Sąjungos ir nacionalinės teisės.**

3. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos būtų vienos iš toliau nurodytų rūšių subjektai:
- a) kompetentingos institucijos, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1093/2010²⁹ 4 straipsnio 2 punkte, arba
 - b) valdžios institucijos, kurios nėra a punkte nurodytos kompetentingos institucijos, jei nacionaliniuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose reikalaujama, kad tos valdžios institucijos bendradarbiautų su a punkte nurodytomis kompetentingomis institucijomis, kai to reikia jų pareigoms pagal šią direktyvą vykdyti.
4. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos atitiktų Reglamento (ES) 2017/2394 5 straipsnyje nustatytus kriterijus.
5. Valstybės narės informuoja Komisiją apie kompetentingų institucijų paskyrimą ir visus susijusius pakeitimus ir, jeigu jų teritorijoje yra daugiau nei viena kompetentinga institucija, nurodo atitinkamų pareigų paskirstymą tarp tų kompetentingų institucijų. Pirmas toks pranešimas pateikiamas kuo greičiau ir ne vėliau kaip ... [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos].

²⁹ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (OL L 331, 2010 12 15, p. 12).

6. Kompetentingos institucijos naudojami savo įgaliojimais pagal nacionalinę teisę:
 - a) tiesiogiai pačios arba prižiūrimos teisminių institucijų arba
 - b) kreipdamosi į teismus, kompetentingus priimti reikiamą sprendimą, be kita ko, kai tikslinga, pateikdamos apeliacinį skundą, jei prašymas priimti reikiamą sprendimą nėra patenkinamas.
7. Kai valstybių narių teritorijose yra daugiau nei viena kompetentinga institucija, valstybės narės užtikrina, kad tų institucijų atitinkamos pareigos būtų aiškiai apibrėžtos ir kad jos glaudžiai bendradarbiautų tam, kad galėtų veiksmingai vykdyti savo atitinkamas pareigas.
8. Komisija bent kartą per metus skelbia kompetentingų institucijų sąrašą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir jį nuolat atnaujina savo svetainėje.
9. ***Valstybės narės gali taikyti nacionalinės teisės aktus, kuriais nacionalinėms kompetentingoms institucijoms suteikiami su produktais susiję intervencijos įgaliojimai pašalinti iš rinkos kredito produktus, kai toks pašalinimas yra pagrįstas.***

XV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

42 straipsnis

Suderinimo lygis

1. Kadangi šioje direktyvoje pateikiamos suderintos nuostatos, valstybės narės negali palikti galioti arba priimti savo nacionalinės teisės aktų nuostatų, kurios skirtųsi nuo nustatytųjų šioje direktyvoje, jeigu šioje direktyvoje nėra nurodyta kitaip.
2. ***Kol vyks tolesnis derinimas***, kai valstybė narė pasinaudoja 2 straipsnio 5–8 dalyse, ***8 straipsnio 8 dalyje, 14 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 16 straipsnio 4 ir 6 dalyse, 18 straipsnio 11 dalyje, 24 straipsnio 5 dalyje, 25 straipsnio 6 dalyje, 26 straipsnio 4 ir 8 dalyse, 29 straipsnio 4 dalyje, 31 straipsnio 2 dalyje, 32 straipsnio 4 ir 5 dalyse, 35 straipsnio 3 ir 4 dalyse, 37 straipsnio 3 dalyje ir 41 straipsnio 9 dalyje*** nurodytomis reglamentavimo galimybėmis, ta valstybė narė ***nedelsdama*** apie tai ir visus vėlesnius pakeitimus ***praneša*** Komisijai. ***Komisija paskelbia šią informaciją tinklalapyje ar kitu lengvai prieinamu būdu***. Valstybės narės taip pat imasi tinkamų priemonių, kad ta informacija būtų išplatinta nacionaliniams kreditoriams, kredito tarpininkams ■ ir vartotojams.

43 straipsnis

Privalomasis šios direktyvos pobūdis

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojai negalėtų atsisakyti teisių, suteikiamų jiems nacionalinėmis priemonėmis, kuriomis ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę.
2. Valstybės narės užtikrina, kad nuostatų, priimtų siekiant perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę, laikymosi negalima būtų išvengti dėl to, kaip suformuluojamos sutarčių nuostatos.

44 straipsnis

Sankcijos

1. Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikomų už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus, ir imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Valstybės narės ne vėliau kaip ... [*treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos*] praneša apie tas taisykles ir tas priemones Komisijai ir nedelsdamos jai praneša apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius pakeitimus.

2. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai pagal Reglamento (ES) 2017/2394 21 straipsnį turi būti taikomos sankcijos, jos apimtų galimybę skirti baudas taikant administracines procedūras arba pradėti teismo procesą dėl baudų skyrimo, arba ir viena, ir kita .
3. Valstybės narės numato, kad kompetentingos institucijos gali atskleisti visuomenei informaciją apie bet kokią administracinę sankciją, paskirtą už pagal šią direktyvą priimtų priemonių pažeidimą, jeigu toks paskelbimas nesukeltų didelės grėsmės finansų rinkoms arba nepadarėtų neproporcingos žalos susijusioms šalims.

45 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.
2. 30 straipsnio 5 dalyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami penkerių metų laikotarpiui nuo [šios direktyvos įsigaliojimo datos]. Likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki penkerių metų laikotarpio pabaigos Komisija parengia naudoti deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą. Delegotieji įgaliojimai savaime pratęsimi tokios pačios trukmės laikotarpiais, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip trimis mėnesiams iki kiekvieno laikotarpio pabaigos.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 30 straipsnio 5 dalyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais, vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
6. Pagal 30 straipsnio 5 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per tris mėnesius nuo pranešimo apie šį aktą Europos Parlamentui ir Tarybai dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

1. Komisija **ne vėliau kaip ... [šešeri metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] ir po to kas ketverius metus** atlieka šios direktyvos peržiūrą. Peržiūra apima:
 - a) **vertinimą, ar šios direktyvos taikymo sritis tebėra tinkama kredito sutartims, užtikrintoms negyvenamosios paskirties nekilnojamuoju turtu;**
 - b) ribinių verčių, nustatytų 2 straipsnio 2 dalies c punkte ir III priedo II dalyje, ir procentinių normų, naudojamų apskaičiuojant mokėtinos kompensacijos dydį 29 straipsnio 2 dalyje nurodyto išankstinio gražinimo atveju, vertinimą, atliekamą atsižvelgiant į ekonomines tendencijas Sąjungoje ir į padėtį atitinkamoje rinkoje;
 - c) **vartojimo kreditų, kuriais remiama žaliąji pertvarka, rinkos raidos analizę ir tolesnių priemonių, susijusių su tokiais kreditais, poreikio vertinimą ir**
 - d) **44 straipsnio 1 ir 2 dalių įgyvendinimo, visų pirma pagal tą straipsnį skirtų sankcijų veiksmingumo ir atgrasomojo poveikio, vertinimą.**

2. *Ne vėliau kaip [dveji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos] Komisija įvertina būtinybę apsaugoti vartotojus, besiskolinančius ir investuojančius per sutelktinio finansavimo platformas, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2020/1503 2 straipsnio 1 dalies d punkte, kai tos platformos veikia ne kaip kreditoriai ar kredito tarpininkai, bet sudaro palankesnes sąlygas vartotojams tarpusavyje teikti kreditus.*
3. Komisija *visų pirma* stebi 42 straipsnyje nurodytų reglamentavimo galimybių buvimo poveikį vidaus rinkos *veikimui* ir vartotojams.
4. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai 1, 2 ir 3 dalyje nurodytos peržiūros ir vertinimų rezultatų ataskaitą, jei tikslinga, pridėdama prie jos pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto.

47 straipsnis

Panaikinimas ir pereinamojo laikotarpio nuostatos

Direktyva 2008/48/EB panaikinama nuo ... [**treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos**]. ■

Nepaisant pirmos pastraipos, Direktyva 2008/48/EB toliau taikoma ... [**treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos**] galiojančioms kredito sutartims iki jų nutraukimo.

Tačiau šios direktyvos 23 ir 24 straipsniai, 25 straipsnio 1 dalies antras sakinytis, 25 straipsnio 2 dalis ir 28 bei 39 straipsniai taikomi visoms neterminuotoms kredito sutartims, galiojančioms ... [**treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos**].

Nuorodos į panaikintą direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir skaitomos pagal IV priede pateiktą atitikties lentelę.

48 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės ne vėliau kaip ... [24 mėnesiai nuo šios direktyvos priėmimo dienos] priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Tas nuostatas jos taiko nuo [*treji metai po šios direktyvos įsigaliojimo dienos*].

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Jos taip pat turi įtraukti teiginį, kad galiojančiuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose pateiktos nuorodos į direktyvą, kurią panaikina ši direktyva, laikomos nuorodomis į šią direktyvą. Nuorodos darymo tvarką ir minėto teiginio redakciją nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

49 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

50 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta

Europos Parlamento vardu

Pirmininkė

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė

I PRIEDAS

EUROPOS TIPINĖ INFORMACIJA APIE VARTOJIMO KREDITĄ¹

Svarbiausia informacija

I dalis [visada pirmame formos puslapyje]:

Kreditorius <i>Kai taikytina</i> Kredito tarpininkas	<i>[Tapatybė]</i> <i>[Tapatybė]</i>
Bendra kredito suma <i>Tai yra didžiausia suma arba visos sumos, suteikiamos pagal kredito sutartį.</i>	
Kredito sutarties galiojimo trukmė	
Kredito palūkanų norma arba, kai taikytina, kredito sutarčiai taikomos skirtingos kredito palūkanų normos	<i>[%</i> <i>– fiksuotoji arba</i> <i>– kintamoji,</i> <i>– laikotarpiai]</i>
Bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN) <i>Tai yra bendra kaina, išreikšta metiniu bendros kredito sumos procentu.</i> <i>BKKMN nurodoma tam, kad būtų lengviau palyginti skirtingus pasiūlymus.</i>	

¹ Tais atvejais, kai nurodyta „kai taikytina“, kreditorius privalo užpildyti laukelį, jei atitinkamos rūšies kreditui informacija yra aktuali, arba išbraukti informaciją ar visą eilutę, jei atitinkamos rūšies kreditui ta informacija nėra aktuali.
Kursyvu pateikti paaiškinimai turėtų padėti vartotojui geriau suprasti skaičius.
Laužtiniuose skliaustuose pateikiami paaiškinimai kreditoriui arba kredito **tarpininkui**, vietoj kurių turi būti įrašoma atitinkama informacija.

<p><i>Bendra suma, kurią turėsite sumokėti</i> <i>Tai yra skolinto kapitalo suma ir palūkanos bei galimos su kreditu susijusios išlaidos.</i></p>	<p><i>[Bendros kredito sumos ir bendros kredito kainos vartotojui suma]</i></p>
<p><i>Kai taikytina</i> <i>Kreditas suteikiamas atidedant mokėjimą už konkrečias prekes ar paslaugas arba yra susietas su konkrečių prekių tiekimu ar paslaugų teikimu</i> <i>Prekės / paslaugos pavadinimas</i> <i>Kaina visų sumą mokant iškart</i></p>	
<p><i>Išlaidos pavėluotų mokėjimų atveju</i></p>	<p><i>Už pavėluotus mokėjimus jums bus taikomi [... (taikytina palūkanų norma, jos koregavimo tvarka ir, kai taikytina, mokesčiai už įsipareigojimų neįvykdymą)].</i></p>

II dalis [Jei toliau nurodytų elementų neįmanoma gerai matomai pateikti viename puslapyje, jie pateikiami pirmoje formos dalyje antrame puslapyje]:

Įmokos ir, kai tinkama, įmokų paskirstymo tvarka	Turėsite sumokėti: [Vartotojo mokėtinų mokėjimų suma, skaičius ir periodiškumas] Palūkanos ir (arba) mokesčiai mokėtini tokiu būdu:
Įspėjimas dėl padarinių mokėjimų nevykdymo ar vėlavimo mokėti atveju Mokėjimų nevykdymo ar vėlavimo padariniai galėtų būti skaudūs (pvz., priverstinis pardavimas), be to, dėl mokėjimų nevykdymo gali būti sunku gauti kreditą ateityje.	
Teisė atsisakyti sutarties Turite teisę atsisakyti kredito sutarties per 14 kalendorinių dienų.	Taip/Ne
Išankstinis grąžinimas Turite teisę bet kuriuo metu, anksčiau nei nustatyta, grąžinti visą kreditą arba jo dalį. Kai taikytina Išankstinio grąžinimo atveju kreditorius turi teisę gauti kompensaciją	Taip

<i>Kreditorius</i> <i>Geografinis adresas</i> <i>Telefono numeris</i> <i>E. pašto adresas</i> <i>Tinklalo adresas (*)</i>	
<i>Kai taikytina</i> <i>Kredito tarpininkas</i> <i>Geografinis adresas</i> <i>Telefono numeris</i> <i>E. pašto adresas</i> <i>Tinklalo adresas (*)</i>	
<i>(*) Neprivaloma informacija.</i>	

Papildoma informacija apie kredito sutartį

I. Pagrindinių kredito produkto savybių aprašymas

Kredito rūšis	
I	
Lėšų išmokėjimą reglamentuojančios sąlygos <i>Tai yra, kaip ir kada gausite pinigus.</i> Kai taikytina Taikant kitus lėšų išmokėjimo būdus atitinkamos rūšies kredito sutarčiai, bendros kredito kainos metinė norma gali būti didesnė	[Kai kredito sutartyje numatomi skirtingi lėšų išmokėjimo būdai su skirtingais mokesčiais ar kredito palūkanų normomis ir kreditorius remiasi III priedo II dalies b punkte pateikta prielaida, įtraukiama nuoroda, kad, taikant kitus lėšų išmokėjimo būdus atitinkamos rūšies kredito sutarčiai, bendros kredito kainos metinė norma gali būti didesnė]
I	
Kai taikytina Reikalaujamas užtikrinimas <i>Tai yra su kredito sutartimi susijusių garantijų, kurias turite pateikti, aprašymas.</i>	[Užtikrinimo rūšis]
Kai taikytina Grąžinant dalimis kapitalas iš karto neamortizuojamas.	
Kai taikytina Kaina apskaičiuota individualiai, taikant automatizuotą sprendimų priėmimą.	

2. Kredito kaina

<p>Kai taikytina ■</p> <p>Kredito sutarčiai taikomos skirtingos kredito palūkanų normos ■</p>	<p>[%]</p> <ul style="list-style-type: none"> – fiksuotoji arba – kintamoji (kartu nurodomas indeksas ar pagrindinė palūkanų norma, taikytina pradinei kredito palūkanų normai), – laikotarpiai, – sąlygos, reglamentuojančios kiekvienos kredito palūkanų normos taikymą, – kiekvienos kredito palūkanų normos keitimo laikotarpiai, sąlygos ir tvarka]
<p>■</p> <p>Tipinis pavyzdys, kuriame atspindima bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN) ir bendra suma, kurią turi mokėti vartotojas</p> <p>■</p>	<p>[% Tipinis pavyzdys, kuriame nurodomos visos prielaidos, naudojamos čia nustatytinai bendros kredito kainos metinei normai apskaičiuoti]</p>
<p>Ar kreditui gauti arba jam gauti pagal skelbiamas sąlygas yra būtina išsiimti</p> <ul style="list-style-type: none"> – kredito draudimo liudijimą arba – sudaryti kitą papildomos paslaugos sutartį? <p><i>Jei tokių paslaugų kainos kreditoriui nežinomos ■, jos neįtraukiamos į BKKMN.</i></p>	<p>Taip / ne [jei taip, nurodyti draudimo rūšį]</p> <p>Taip / ne [jei taip, nurodyti papildomos paslaugos rūšį]</p>

Susijusios išlaidos	
Kai taikytina Būtina <i>mokėti</i> vienos ar kelių sąskaitų, reikalingų mokėjimo operacijoms ir išmokamoms lėšoms registruoti, <i>tvarkymo mokesčius</i>	
Kai taikytina Konkrečių mokėjimo priemonių (pvz., kredito kortelės) naudojimo išlaidų suma	
Kai taikytina Kitos iš kredito sutarties kylančios išlaidos ■	
Kai taikytina Pirmiau nurodytų su kredito sutartimi ■ susijusių išlaidų keitimo sąlygos	
Kai taikytina Pareiga sumokėti notaro mokesčius	
■	■

3. Kiti svarbūs teisiniai aspektai

█	
Kai taikytina Išankstinio grąžinimo atveju kreditorius turi teisę gauti kompensaciją	[Kompensacijos nustatymas (skaičiavimo metodas) pagal nuostatas, kuriomis įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/... ²⁺ 29 straipsnis]
Tikrinimas duomenų bazėje <i>Jeigu paraiška gauti kreditą buvo atmesta remiantis tikrinimo duomenų bazėje rezultatais, apie juos kreditorius █ privalo jus informuoti nedelsdamas ir nemokamai.</i>	
Teisė gauti kredito sutarties projektą █ <i>Pateikę prašymą, turite teisę nemokamai gauti kredito sutarties projekto kopiją █. Ši nuostata netaikoma, jei kreditorius █, jums pateikęs prašymą, nepageidauja pradėti kredito sutarties sudarymo █ su jumis procesą.</i>	
Kai taikytina Laikotarpis, kuriuo kreditorius █ yra įpareigotas pagal ikisutartinę informaciją	Šioje formoje pateikta informacija galioja nuo [...] iki [...].

² ... m. ... d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/... dėl vartojimo kredito sutarčių, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2008/48/EB (OL ...).

⁺ OL: prašom įrašyti šios direktyvos numerį ir užpildyti išnašą.

<p>Apie teisių gynimą</p> <p><i>Turite teisę pasinaudoti neteisminio skundų nagrinėjimo ir teisių gynimo mechanizmu</i></p>	<p>[Vartotojui skirtas neteisminio skundų nagrinėjimo ir teisių gynimo mechanizmas ir kaip juo pasinaudoti]</p>
<p><i>Įspėjimas dėl įsipareigojimų nevykdymo teisinių ir finansinių padarinių</i></p> <p><i>Su kredito sutartimi susijusių įsipareigojimų nevykdymo, išskyrus pavėluotus arba praleistus mokėjimus, padariniai galėtų būti skaudūs.</i></p>	
<p><i>Grąžinimo tvarkaraštis</i></p>	<p><i>[Grąžinimo tvarkaraštis, kuriame nurodomi visi mokėjimai ir grąžinimai, kuriuos vartotojas turi atlikti kredito sutarties galiojimo laikotarpiu, įskaitant mokėjimus už papildomas paslaugas]</i></p>

Kai taikytina

4. Papildoma informacija nuotolinės prekybos finansinėmis paslaugomis atveju

a) su kreditoriumi susijusi informacija ■	
Kai taikytina Kreditoriaus atstovas ■ jūsų gyvenamosios vietos valstybėje narėje Adresas Telefono numeris E. pašto adresas ■ Tinklapių adresas (*)	[Tapatybė] [Geografinis adresas, skirtas naudoti vartotojui]
Kai taikytina Registracija	[Verslo registras, į kurį yra įtrauktas kreditorius ■, ir jo registracijos numeris ar lygiavertis jo identifikavimo tame registre būdas]
Kai taikytina Priežiūros institucija	

b) su kredito sutartimi susijusi informacija █	
Kai taikytina Naudojimosi teise atsisakyti sutarties	[Praktiniai nurodymai dėl naudojimosi teise atsisakyti sutarties: nurodoma, <i>inter alia</i> , naudojimosi teise laikotarpis, adresas, kuriuo turėtų būti siunčiamas pranešimas apie teisę atsisakyti sutarties, ir nepasinaudojimo šia teise padariniai]
Kai taikytina Teisės aktas, kuriuo grindžiami kreditoriaus █ ir jūsus santykiai iki kredito sutarties sudarymo	
Kai taikytina Kredito sutarčiai taikytina pagrindinė teisė █ ir (arba) kompetentingas teismas	[Čia išdėstoma atitinkama nuostata]
Kai taikytina Kalbų vartojimo tvarka	Informacija ir sutarties sąlygos bus pateiktos [tam tikra kalba]. Kredito sutarties galiojimo laikotarpiu, jums sutikus, bendravimui ketiname naudoti [tam tikrą kalbą / kalbas] █ .
(*) Kreditorius neprivalo teikti šios informacijos █ .	

II PRIEDAS

EUROPOS INFORMACIJA APIE VARTOJIMO KREDITĄ¹

Vartojimo kreditas, kurį siūlo tam tikros kredito organizacijos (Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/...²⁺ 2 straipsnio 6 dalis)

Skolos konvertavimas (**Direktyvos (ES) 2023/...⁺⁺ 2 straipsnio 7 dalis**)

Svarbiausia informacija

I dalis [visada pirmame formos puslapyje]:

Kreditorius Kai taikytina Kredito tarpininkas	[Tapatybė] [Tapatybė]
Bendra kredito suma <i>Tai yra didžiausia suma arba visos sumos, suteikiamos pagal kredito sutartį</i> ■ .	
Kredito sutarties galiojimo trukmė ■	
Kredito palūkanų norma arba, kai taikytina, kredito sutarčiai taikomos skirtingos kredito palūkanų normos ■	[% – fiksuotoji arba – kintamoji ■ , – laikotarpiai]
Bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN) <i>Tai yra bendra kaina, išreikšta metiniu bendros kredito kainos procentu.</i> <i>BKKMN nurodoma tam, kad būtų lengviau palyginti skirtingus pasiūlymus.</i>	■

¹ Tais atvejais, kai nurodyta „kai taikytina“, kreditorius privalo užpildyti laukelį, jei atitinkamos rūšies kreditui informacija yra aktuali, arba išbraukti informaciją ar visą eilutę, **jei** atitinkamos rūšies kreditui ta informacija nėra aktuali.

Kursyvu pateikti paaiškinimai turėtų padėti vartotojui geriau suprasti skaičius.

Laužtiniuose skliaustuose pateikiami paaiškinimai kreditoriui **arba kredito tarpininkui**, vietoj kurių turi būti įrašoma atitinkama informacija.

² Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2023/... dėl vartojimo kredito sutarčių, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2008/48/EB (OL ...).

⁺ OL: prašom įrašyti šios direktyvos numerį ir užpildyti išnašą.

⁺⁺ OL: prašom įrašyti šios direktyvos numerį.

<p><i>Bendra suma, kurią turėsite sumokėti</i> <i>Tai yra skolinto kapitalo suma ir palūkanos bei galimos su kreditu susijusios išlaidos.</i></p>	<p><i>[Bendros kredito sumos ir bendros kredito kainos vartotojui suma]</i></p>
<p>Kai taikytina Kreditas suteikiamas atidedant mokėjimą už konkrečią prekę ar paslaugą arba yra susietas su konkrečių prekių tiekimu ar konkrečių paslaugų teikimu Prekės / paslaugos pavadinimas Kaina visų sumą mokant iškart</p>	
<p>Išlaidos pavėluotų mokėjimų atveju</p>	<p>Už pavėluotus mokėjimus taikomi [... (taikytina palūkanų norma, jos koregavimo tvarka ir, kai taikytina, mokesčiai už įsipareigojimų neįvykdymą)].</p>

II dalis [Jei toliau nurodytų elementų neįmanoma gerai matomai pateikti viename puslapyje, jie pateikiami pirmoje formos dalyje antrame puslapyje]:

<p>Įmokos ir, kai tinkama, įmokų paskirstymo tvarka</p>	<p>Turėsite sumokėti: <i>[Vartotojo mokėtinų mokėjimų suma, skaičius ir periodiškumas]</i> Palūkanos ir (arba) mokesčiai mokėtini tokiu būdu:</p>
<p>Įspėjimas dėl padarinių mokėjimų nevykdymo ar vėlavimo mokėti atveju</p> <p><i>Mokėjimų nevykdymo ar vėlavimo mokėti padariniai galėtų būti skaudūs (pvz., priverstinis pardavimas), be to, dėl mokėjimų nevykdymo gali būti sunku gauti kreditą ateityje.</i></p>	
<p>Teisė atsisakyti sutarties</p>	<p>Taip/Ne</p>
<p>Išankstinis grąžinimas</p> <p><i>Turite teisę bet kuriuo metu, anksčiau nei nustatyta, grąžinti visą kreditą arba jo dalį.</i></p> <p>Kai taikytina</p> <p>Išankstinio grąžinimo atveju kreditorius turi teisę gauti kompensaciją</p>	

<i>Kreditorius</i> <i>Geografinis adresas</i> <i>Telefono numeris</i> <i>E. pašto adresas</i> <i>Tinklalo adresas (*)</i>	
<i>Kai taikytina</i> <i>Kredito tarpininkas</i> <i>Geografinis adresas</i> <i>Telefono numeris</i> <i>E. pašto adresas</i> <i>Tinklalo adresas (*)</i>	
<i>(*) Neprivaloma informacija.</i>	

Papildoma informacija apie kredito sutartį

I. Pagrindinių kredito produkto savybių aprašymas

Kredito rūšis	
█	
Kai taikytina Nuoroda, kad vartotojo bet kuriuo metu gali būti paprašyta █ grąžinti visą kredito sumą █	
Kai taikytina Kaina apskaičiuota individualiai, taikant automatizuotą sprendimų priėmimą.	

2. Kredito kaina

<p>Kai taikytina █</p> <p>Kredito sutarčiai taikomos skirtingos kredito palūkanų normos</p>	<p>[%</p> <p>– fiksuotoji arba █</p> <p>– kintamoji (kartu nurodomas indeksas ar pagrindinė palūkanų norma, taikytina pradinei kredito palūkanų normai) █ ,</p> <p>– <i>laikotarpiai,</i></p> <p>– <i>sąlygos, reglamentuojančios kiekvienos kredito palūkanų normos taikymą]</i></p>
<p>█</p> <p>Tipinis pavyzdys, kuriame atspindima bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN) ir bendra suma, kurią turi mokėti vartotojas</p> <p>█</p>	<p>[% Tipinis pavyzdys, kuriame nurodomos visos prielaidos, naudojamos čia nustatyčiai bendros kredito kainos metinei normai apskaičiuoti]</p>
<p>Kai taikytina</p> <p>Kaina</p> <p>Kai taikytina</p> <p>Kainos keitimo sąlygos</p>	<p>[Nuo kredito sutarties sudarymo dienos taikytina kaina]</p>
<p>█</p>	<p>█</p>

3. Kiti svarbūs teisiniai aspektai

Kredito <i>sutarties</i> nutraukimas	[Kredito sutarties nutraukimo sąlygos ir tvarka]
Kai taikytina <i>Išankstinio grąžinimo atveju kreditorius turi teisę gauti kompensaciją</i>	[Kompensacijos nustatymas (skaičiavimo metodas) pagal nuostatas, kuriomis įgyvendinamas Direktyvos (ES) 2023/...⁺ 29 straipsnis]
Tikrinimas duomenų bazėje <i>Jeigu paraiška gauti kreditą buvo atmesta remiantis tikrinimo duomenų bazėje rezultatais, apie juos kreditorius privalo jus informuoti nedelsdamas ir nemokamai.</i>	
Kai taikytina Laikotarpis, kuriuo kreditorius yra įpareigotas pagal ikisutartinę informaciją	Šioje formoje pateikta informacija galioja nuo [...] iki [...].
█	█
Apie teisių gynimą <i>Turite teisę pasinaudoti neteisminio skundų nagrinėjimo ir teisių gynimo mechanizmu.</i>	[Vartotojui skirtas neteisminio skundų nagrinėjimo ir teisių gynimo mechanizmas ir kaip juo pasinaudoti]
Įspėjimas dėl įsipareigojimų nevykdymo teisinių ir finansinių padarinių <i>Su kredito sutartimi susijusių įsipareigojimų nevykdymo, išskyrus pavėluotus arba praleistus mokėjimus, padariniai galėtų būti skaudūs.</i>	
Grąžinimo tvarkaraštis	[Grąžinimo tvarkaraštis, kuriame nurodomi visi mokėjimai ir grąžinimai, kuriuos vartotojas turi atlikti sutarties galiojimo laikotarpiu, įskaitant mokėjimus už papildomas paslaugas]

Kai taikytina

⁺ OL: prašom įrašyti šios direktyvos numerį.

4. Papildoma informacija ■ nuotolinės prekybos finansinėmis paslaugomis atveju

a) su kreditoriumi susijusi informacija	
Kai taikytina Kreditoriaus atstovas jūsų gyvenamosios vietos valstybėje narėje Adresas Telefono numeris E. pašto adresas ■ Tinklalapio adresas (*)	[Tapatybė] [Geografinis adresas, skirtas naudoti vartotojui]
Kai taikytina Registracija	[Verslo registras, į kurį yra įtrauktas kreditorius, ir jo registracijos numeris ar lygiavertis jo identifikavimo tame registre būdas]
Kai taikytina Priežiūros institucija	
b) su kredito sutartimi susijusi informacija	
■ Kai taikytina Naudojimasis teise atsisakyti sutarties	[Praktiniai nurodymai dėl naudojimosi teise atsisakyti sutarties: nurodomi, <i>inter alia</i> , atsisakymo laikotarpis , adresas, kuriuo turėtų būti siunčiamas pranešimas apie teisę atsisakyti sutarties, ir nepasinaudojimo šia teise padariniai]

<p>Kai taikytina</p> <p>Teisės aktas, kuriuo grindžiami kreditoriaus ir jūsų santykiai iki kredito sutarties sudarymo</p>	
<p>Kai taikytina</p> <p>Kredito sutarčiai taikytina teisė ir (arba) kompetentingas teismas</p>	<p>[Čia išdėstoma atitinkama nuostata]</p>
<p>Kai taikytina</p> <p>Kalbų vartojimo tvarka</p>	<p>Informacija ir sutarties sąlygos bus pateiktos [tam tikra kalba]. Kredito sutarties galiojimo laikotarpiu, jums sutikus, bendravimui ketiname naudoti [tam tikrą kalbą / kalbas].</p>
<p>(*) Kreditorius neprivalo teikti šios informacijos.</p>	

III PRIEDAS

I. Pagrindinė lygtis, kuria išreiškiamas išmokėtų lėšų ir grąžinimų bei mokesčių lygiavertiškumas.

Pagrindine lygtimi, pagal kurią nustatoma bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN), nustatoma lygybė tarp kiekvienų metų bendros tuometinės išmokėtų lėšų vertės ir bendros tuometinės grąžinimo įmokų ir mokesčių įmokų vertės, t. y.:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-s_l}$$

čia:

— X	yra BKKMN,
— m	yra paskutinio lėšų išmokėjimo eilės numeris,
— k	yra lėšų išmokėjimo eilės numeris, todėl $1 \leq k \leq m$,
— C_k	yra lėšų išmokėjimo k suma,
— t_k	yra intervalas, išreiškiamas metais ir metų dalimis, nuo pirmojo lėšų išmokėjimo dienos iki kiekvieno paskesnio lėšų išmokėjimo dienos, todėl $t_1 = 0$,
— m'	yra paskutinio grąžinimo arba mokesčių mokėjimo eilės numeris,
— l	yra grąžinimo arba mokesčių mokėjimo eilės numeris,
— D_l	yra grąžinimo arba mokesčių mokėjimo suma,
— s_l	yra intervalas, išreiškiamas metais ir metų dalimis, nuo pirmojo lėšų išmokėjimo dienos iki kiekvieno grąžinimo arba mokesčių mokėjimo dienos.

Pastabos

- a) Abiejų sutarties šalių skirtingu metu sumokėtos sumos nebūtinai turi būti vienodo dydžio ir nebūtinai turi būti mokamos vienodais intervalais.
- b) Pradžios data yra pirmojo lėšų išmokėjimo data.
- c) Apskaičiuojant naudojami laiko intervalai tarp datų išreiškiami metais arba metų dalimis. Remiamasi prielaida, kad metus sudaro 365 dienos (arba 366 dienos keliamaisiais metais), 52 savaitės arba 12 vienodos trukmės mėnesių. Remiamasi prielaida, kad mėnesį sudaro 30,41666 dienos (t. y. $365/12$), neatsižvelgiant į tai, ar metai keliamieji, ar ne.
Jei apskaičiuojant naudojami laiko intervalai tarp datų negali būti išreiškiami sveikuoju savaičių, mėnesių ar metų skaičiumi, jie išreiškiami sveikuoju vieno iš tų laikotarpių skaičiumi kartu su dienų skaičiumi. Jei naudojamos dienos:
 - i) skaičiuojama kiekviena diena, įskaitant savaitgalius ir šventines dienas;
 - ii) vienodos trukmės laikotarpiai ir po to dienos skaičiuojami atgaline tvarka iki pradinio lėšų išmokėjimo dienos;

- iii) laikotarpio trukmė dienomis apskaičiuojama neįskaitant pirmosios dienos ir įskaitant paskutinę dieną ir išreiškiama metais, šį laikotarpį padalijant iš visų metų dienų skaičiaus (365 arba 366 dienų), skaičiuojant atgaline tvarka nuo paskutinės dienos iki tos pačios praėjusių metų dienos.
- d) Skaičiavimo rezultatas išreiškiamas bent dešimtosios dalies po kablelio tikslumu. Jeigu skaitmuo, einantis po dešimtosios dalies, yra lygus 5 arba yra didesnis, tos konkrečios dešimtosios dalies skaitmuo padidinamas vienetu.
- e) Lygtį galima perrašyti naudojant vieną sumą ir srautų (A_k) sąvoką; šie srautai gali būti teigiami arba neigiami, kitaip tariant, sumokėti arba gauti laikotarpiais nuo 1 iki n , kurie išreiškiami metais, t. y.:

$$S = \sum_{k=1}^n A_k (1 + X)^{-t_k}$$

čia S yra dabartinis srautų balansas. Jeigu tikslas yra išlaikyti srautų lygiavertiškumą, S vertė bus lygi nuliui.

- II. Papildomos prielaidos, skirtos BKKMN apskaičiuoti:
- a) Jeigu kredito sutartyje ■ vartotojui suteikiama teisė laisvai naudotis lėšomis, laikoma, kad bendra kredito suma išmokėtina iš karto ir visa.
 - b) Jeigu kredito sutartyje ■ vartotojui iš esmės suteikiama teisė į laisvą lėšų išmokėjimą, tačiau kartu su skirtingais lėšų išmokėjimo būdais taip pat nustatomi kredito sumos ir laikotarpio apribojimai, laikoma, kad kredito suma išmokėtina anksčiausią kredito sutartyje ■ nustatytą datą laikantis minėtų apribojimų, taikomų lėšų išmokėjimui.
 - c) Jeigu kredito sutartyje ■ numatomi skirtingi lėšų išmokėjimo būdai su skirtingais mokesčiais arba kredito palūkanų normomis, laikoma, kad bendra kredito suma išmokėtina taikant didžiausius mokesčius ir kredito palūkanų normas, kurios taikomos dažniausiai naudojamam lėšų išmokėjimo mechanizmui pagal šios rūšies kredito sutartį ■ .
 - d) Sąskaitos kreditavimo atveju laikoma, kad bendra kredito suma visiškai išmokėtina per visą kredito sutarties galiojimo laikotarpį. Jeigu sąskaitos kreditavimo trukmė nėra žinoma, BKKMN apskaičiuojama darant prielaidą, kad kredito trukmė yra trys mėnesiai.

e) Neterminuotos kredito, išskyrus sąskaitos kreditavimą, sutarties ■ atveju daroma prielaida, kad:

- i) kreditas suteikiamas vienų metų laikotarpiui, skaičiuojant nuo pradinio lėšų išmokėjimo, ir paskutine vartotojo įmoka padengiamas pagrindinės paskolos sumos, palūkanų ir kitų mokesčių, jeigu jų yra, likutis;
- ii) pagrindinę paskolos sumą vartotojas grąžina mokėdamas vienodas mėnesines įmokas, pradedamas mokėti praėjus vienam mėnesiui nuo pradinio lėšų išmokėjimo dienos. Tačiau kai visa pagrindinė paskolos suma turi būti grąžinta sumokant tik vieną įmoką, per kiekvieną mokėjimo laikotarpį laikoma, kad lėšos iš eilės išmokamos ir vartotojas grąžina visą pagrindinę paskolos sumą per vienus metus. Palūkanos ir kiti mokesčiai taikomi atsižvelgiant į tą lėšų išmokėjimą ir pagrindinės paskolos sumos grąžinimo įmokas bei į kredito sutarties ■ nuostatas.

Šio punkto tikslais neterminuota kredito sutartis ■ – nenustatytos trukmės kredito sutartis ■, įskaitant kreditą, kuris turi būti grąžintas visas per nustatytą laikotarpį arba jam pasibaigus, tačiau jį grąžinus gali būti vėl išmokėtas.

f) Kredito sutarčių ■, išskyrus sąskaitos kreditavimą ir neterminuotas kredito sutartis, atveju, ■ kaip nurodyta d ir e punktuose pateiktose prielaidose:

- i) jeigu negalima nustatyti pagrindinės paskolos sumos, kurią vartotojas turi mokėti, grąžinimo datos ar sumos, laikoma, kad lėšos grąžinamos anksčiausią kredito sutartyje ■ nurodytą datą ir grąžinama mažiausia kredito sutartyje *numatyta* suma;
 - ii) jeigu negalima nustatyti intervalo tarp pradinio lėšų išmokėjimo datos ir pirmosios įmokos, kurią turi sumokėti vartotojas, datos, laikoma, kad intervalas yra trumpiausias intervalas.
- g) Kai, remiantis kredito sutartimi ■ arba d, e arba f punktuose pateiktomis prielaidomis, negalima nustatyti datos ar sumos, kurią vartotojas turi mokėti, laikoma, kad mokėjimas atliktas iki kreditoriaus ■ nurodytų datų ir jo nustatytais sąlygomis, o kai tos datos ir sąlygos nežinomos:
- i) palūkanos sumokamos kartu su grąžinama pagrindine paskolos suma;
 - ii) kaip atskira suma apskaičiuotas ne palūkanų mokestis sumokamas kredito sutarties sudarymo dieną ■ ;
 - iii) kaip keletas įmokų apskaičiuoti ne palūkanų mokesčiai mokami reguliariais intervalais, pradedant nuo pirmosios pagrindinės paskolos sumos grąžinimo įmokos dienos; jeigu tokių įmokų sumos nėra žinomos, laikoma, kad jos yra vienodo dydžio;
 - iv) galutine įmoka padengiamas pagrindinės paskolos sumos, palūkanų ir kitų mokesčių, jeigu jų yra, likutis.

- h) Kai dėl kredito limito dar nesusitarta, laikoma, kad limitas yra 1 500 EUR.
 - i) Jei ribotam laikotarpiui ar sumai siūlomos skirtingos kredito palūkanų normos ir mokesčiai, laikoma, kad kredito palūkanų norma ir mokesčiai yra didžiausia visos kredito sutarties **█** galiojimo trukmės kredito palūkanų norma ir mokesčiai.
 - j) Vartojimo kredito sutarčių **█**, kurių pradiniam laikotarpiui nustatoma fiksuotoji kredito palūkanų norma, o to laikotarpio pabaigoje nustatoma nauja kredito palūkanų norma, kuri vėliau periodiškai koreguojama taikant sutartą rodiklį, atveju BKKMN apskaičiuojama darant prielaidą, kad fiksuotosios kredito palūkanų normos galiojimo laikotarpio pabaigoje kredito palūkanų norma yra tokia pati, kaip ir tuo metu, kai, remiantis sutarto rodiklio verte tuo metu, apskaičiuojama BKKMN.
-

IV PRIEDAS

ATITIKTIES LENTELĖ

Direktyva 2008/48/EB	Ši direktyva
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnio 1 dalis	2 straipsnio 1 dalis
—	
2 straipsnio 2 dalies a, b ir c punktai	2 straipsnio 2 dalies a, b ir c punktai
2 straipsnio 2 dalies d punktas	2 straipsnio 2 dalies g punktas
2 straipsnio 2 dalies e ir f punktai	—
2 straipsnio 2 dalies g, h, i, j, k ir l punktai	2 straipsnio 2 dalies d, e, f, i, j ir k punktai
2 straipsnio 2a dalis	2 straipsnio 3 dalis
2 straipsnio 3 dalis	—
2 straipsnio 4, 5 ir 6 dalys	2 straipsnio 4, 6 ir 7 dalys
3 straipsnio a, b ir c punktai	3 straipsnio 1, 2 ir 3 punktai
—	3 straipsnio 4 punktas
3 straipsnio d ir e punktai	3 straipsnio 18 ir 19 punktai
3 straipsnio f punktas	3 straipsnio 12 punktas
3 straipsnio g, h, i, j, k, l ir m punktai	3 straipsnio 5, 6, 7, 8, 9, 10 ir 11 punktai
3 straipsnio n punktas	3 straipsnio 20 punktas
—	3 straipsnio 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21 ir 22 punktai
—	5 straipsnis
—	6 straipsnis
—	7 straipsnis

4 straipsnis	8 straipsnis
—	9 straipsnis
5 straipsnio 1 dalis	10 straipsnio 1, 3, 5 ir 6 dalys
5 straipsnio 2 dalis	10 straipsnio 7 dalis
5 straipsnio 4 dalis	10 straipsnio 8 dalis
5 straipsnio 5 dalis	10 straipsnio 9 dalis
5 straipsnio 6 dalis	12 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktai ir 12 straipsnio 2 dalis
6 straipsnio 1 ir 3 dalys	11 straipsnio 1, 2 ir 4 dalys
6 straipsnio 2 dalis	—
6 straipsnio 4 dalis	11 straipsnio 6 dalis
6 straipsnio 5 dalis	—
6 straipsnio 6 dalis	11 straipsnio 7 dalis
6 straipsnio 7 dalis	—

7 straipsnis	10 straipsnio 10 dalis ir 11 straipsnio 8 dalis
—	—
—	13 straipsnis
8 straipsnis	18 straipsnis
—	14 straipsnis
—	15 straipsnis
—	16 straipsnis
—	17 straipsnis
9 straipsnis	19 straipsnis
10 straipsnio 1 dalis	20 straipsnis
10 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys	21 straipsnis
10 straipsnio 5 dalis	—
11a straipsnis	22 straipsnis
11 straipsnis	23 straipsnis
12 straipsnis	24 straipsnis
13 straipsnis	28 straipsnis
14 straipsnis	26 straipsnis
15 straipsnis	27 straipsnis
16 straipsnis	29 straipsnis
17 straipsnis	39 straipsnis
18 straipsnis	25 straipsnis
19 straipsnis	30 straipsnis
—	31 straipsnis
—	32 straipsnis

—	33 straipsnis
—	34 straipsnis
16a straipsnis	35 straipsnis
—	36 straipsnis
20 straipsnis	37 straipsnis
21 straipsnis	38 straipsnis
—	41 straipsnis
22 straipsnis	42, 43 straipsniai
23 straipsnis	44 straipsnis
24 straipsnis	40 straipsnis
24a straipsnis	45 straipsnis
26 straipsnis	42 straipsnio 2 dalis
27 straipsnio 1 dalis	48 straipsnis
27 straipsnio 2 dalis	46 straipsnis
28 straipsnis	4 straipsnis
29 straipsnis	47 straipsnis
30 straipsnis	47 straipsnis
31 straipsnis	49 straipsnis
32 straipsnis	50 straipsnis
I priedas	III priedas
II priedas	I priedas
III priedas	II priedas
—	IV priedas

Or. en